

KIRJAVINKIT

TOUKOKUU 2026

<i>Toinen kierros</i>	4
<i>Kansainvälinen Booker-palkinto Yang Shuang-zille</i>	5
<i>Yang Shuang-zi: Matkapäiväkirja Taiwanista</i>	7
<i>Christina Erikson: Muistojen rakkaus</i>	11
<i>Enni Mustonen: Pappilan piika</i>	12
<i>Veronica Henry: 30 päivää Pariisissa</i>	13
<i>Fumiko Hayashi: Kiertolainen</i>	15
<i>Sofija Andruhovytš: Amadoka 2 : Uljana</i>	16
<i>Anni Niskanen: Hunajaa ja houkutuksia</i>	17
<i>Anni Niskanen: Vipinää ja villasukkia</i>	18
<i>Anni Niskanen: Kuobuja ja kissankelloja</i>	19
<i>Hannu Väisänen: Märkä turbaani</i>	21
<i>Alexandra Zöbeli: Menolippu Skotlantiin</i>	22
<i>Tittamari Marttinen: Brunssilla murhaajan kanssa</i>	23
<i>Ian McEwan: Mitä voimme tietää</i>	25
<i>Lilja Sigurðardóttir: Verkko</i>	26
<i>Mike Hollow: Canning Townin murha</i>	27
<i>Ali Smith: Gliff</i>	28
<i>Hanni Maula: Teetä ja teräaseita</i>	29
<i>Laura Arikka: Synkeä juhannus</i>	30
<i>Maija Sirkjärvi: Kiinteistö</i>	32
<i>Peter Grainger: Kuolema jokivarressa</i>	33
<i>Maija Kajanto: Tilinpäätös</i>	35
<i>Hans Rosenfeldt: Elonkorjuu</i>	36
<i>Bjarni Haukur Þórsson ja Michael Hjorth: Väkivallan saari</i>	37
<i>Reese Witherspoon ja Harlan Coben: Lähti ilman hyvästejä</i>	38
<i>Kaija Rantakari: Hovi</i>	40
<i>Aino-Kaisa Koistinen: Jätän silmäpaon paikkaamatta</i>	41
<i>Kirjallisuusarvot eivät toimi – ja toimivat sittenkin</i>	42
<i>Marisha Rasi-Koskinen: Mykkien lintujen museo</i>	45
<i>Daniela Hakulinen: Kittilä Rewind</i>	46
<i>Kathrine Nedrejord: Kuka minä olen jos sinä yhtäkkiä katoat?</i>	47
<i>Ulla Onerova: Karamellikatastrofi</i>	48
<i>Anne Vasko: Hattu</i>	50
<i>Maria Lassila: Eeva ja Harmaakaapu</i>	51
<i>Riikka Jäntti: Pikku hiiri lentää</i>	52
<i>Heidi Viberjuuri: Hilja ja synttärisoppa</i>	53
<i>Heidi Viberjuuri: Hilja ja suuri remonttikesä</i>	53
<i>Sanna Pelliccioni: Unen ovi</i>	55

<i>Rachel Bright ja Jim Field: Luota minuun, sanoi kilpikonna</i>	56
<i>Alex Frith, Minna Lacey, Jonathan Melmoth ja Matthew Oldham: 100 asiaa ihmiskehosta</i>	57
<i>Alison Murray: Tiikerin täydellisen erilainen päivä</i>	58
<i>James Maclaine: Et ikinä arvaa tätä kaikkea maailmasta</i>	59
<i>Tomi Kontio ja Elina Warsta: Koira nimeltään Kissa kaipaa kotia</i>	60
<i>Silvia Dell'Amore, Davide Sorio ja Andrea Tridico: Missä Mando ja Groggu?</i>	61
<i>Emma Jansson: Linnut</i>	62
<i>Kreetta Onkeli: Selityspakki</i>	63
<i>Maria Kuutti ja Saara Söderlund: Onni ja Aada kylpylässä</i>	64
<i>J. S. Meresmaa: Varjokable</i>	65
<i>Maria Vilja: Juuli, isovelji ja viisi vadelmaa</i>	66
<i>Sarah Wynn-Williams: Edesvastuutonta väkeä : tarina vallasta, ahneudesta ja idealismin hylkäämisestä</i>	67
<i>Tara Kangarlou: The Heartbeat of Iran : Real Voices of a Country and Its People</i>	68
<i>John Deering ja Peter Sagan: Sagan iskee</i>	70
<i>Harri Hinkka ja Juba Torvinen: Aika Normaalia : juhla-versio</i>	71
<i>Ari Saastamoinen: Barbaarirannikon merirosvot : Kaappauksia, uskonsotaa ja valtapeliä Välimerellä</i>	72
<i>Elisa Heilala: Heikki Kinnunen : Tarinankertojan elämät</i>	74
<i>Heidi Livingston ja Julia Pöyhönen: Miun tunnekasvatuspaketti</i>	75
<i>Eva Rossetti ja Robert Shore: Blow up! : The Explosion of Contemporary Art</i>	76
<i>Inka Mero ja Tero Ojanperä: Radikaalit ratkaisut : Seitsemän robkeaa tekoa Suomelle</i>	78
<i>Jyri Kosola: Koneiden sota : Droonien läpimurto ja vallankumous</i>	79
<i>Iida Kalakoski ja Riina Sirén: Pelastakaa talot! : Purkuvimmaa purkamassa</i>	81
<i>Aapo Kukko: Punainen Beethoven : Sarjakuvasinfonia Dmitri Šostakovitsšin elämästä</i>	82
<i>Laura Juntunen: Pyhät pahat äidit</i>	84
<i>Michael Pollan: A World Appears : A Journey Into Consciousness</i>	85
<i>Tommi Melender ja Sinikka Vuola: Romaanihenkilön elämä</i>	87
<i>Laurent Hopman ja Renaud Roche: Lucas Wars</i>	88

Toinen kierros

Edessäsi on nyt toinen numero Kirjavinkit-lehteä. Tähän numeroon on koottu Kirjavinkeissä toukokuun aikana ilmestyneet arviot. Lisäksi sivuilta löytyy pari Huomioita kirjamaailmasta -juttuani, joka käsittelevät Booker-palkintoa ja kirja-arvioita mediassa. Aion kirjoitella näitä juttuja silloin tällöin kun ideoita tulee mieleen, ottamatta liiemmin paineita – tämäkin on vapaamuotoisen nettilehden julkaisemisen iloja. Toinen ilo on, ettei sivumääristä tarvitse välittää. Tässä numerossa arvioita on vähemmän kuin viimeksi, mutta sivuja silti enemmän, yli 90.

Suuria muutoksia en ole tähän numeroon edelliseen verrattuna tehnyt. Taitossa on jotain pieniä uusia jippoja, kun haen tyyliä, joka on selkeä, toimiva ja miellyttää silmääni. Isoin uudistus on se, että nyt jutuilla on otsikot! Kirjavinkeissä emme ole koskaan otsikoita harrastaneet. Joskus on tehnyt mieli, mutta hakukoneoptimoinnin kannalta on yksinkertaisesti tehokkainta, että jutun otsikkona on kirjailijan ja kirjan nimi: sitä potentiaaliset kävijät hakusanana käyttävät, eivät nokkelaa otsikkoamme. Tässä lehdessä ei kuitenkaan tarvitse hakukoneoptimoinnista välittää, joten olen teroitellut otsikonkirjoituskynääni ja yrittänyt keksiä jotain nasevaa ja kuvaavaa.

Tätä kirjoittaessani digilehdellämme on jo lähes 80 tilaajaa. Sata tilaajaa oli minulle virstanpylväs, jonka ainakin halusin tavoittaa, ja siinähan jo melkein olemmekin. Toistaiseksi vaikuttaa siis vahvasti siltä, että lehden tekeminen on paitsi mukavaa myös mielekästä ajankäyttöä. Minulla on aina sen verran monta rautaa tulossa, että näiden molempien ehtojen on syytä täyttyä, muuten minun kannattaa käyttää aikaani johonkin muuhun.

Tähän asti lehdestä saatu palaute on ollut niukkaa, mutta suopeaa. Kuulisin edelleen mielelläni, mitä lehdestä pidätte, ja kehitysideatkin ovat tervetulleita. Kirjavinkeihinkin on kuitenkin vuosien varrella tullut yhtä jos toista kätevää uudistusta lukijoilta tulleen palautteen perusteella.

Mikko Saari

Kansainvälinen Booker-palkinto Yang Shuang-zille

Vuoden 2026 The International Booker Prize -palkinto myönnettiin Lontoossa 19.5.2026 pidetyssä palkintoseremoniassa **Yang Shuang-zin** teokselle *Matkapäiväkirja Taiwanista*. Palkinnon sai tarkalleen ottaen teoksen englanninno *Taiwan Travelogue*, jonka on kiinankielisestä alkuteoksesta kääntänyt englanniksi **Lin King**. Kirjailija ja kääntäjä jakavat 50 000 punnan palkintosumman.

Raadin puheenjohtaja **Natasha Brown** luonnehtii teosta näin:

"Voiko rakkaus voittaa vallan epätasapainon? *Taiwan Travelogue*, International Booker Prize -palkinnon vuoden 2026 voittaja, pureutuu tämän kysymyksen yksityiskohtiin taustanaan 1930-luvun Taiwan, joka on Japanin siirtomaavallan alla.

Taiwan Travelogue seuraa Aoyamaa, hyvää tarkoitavaa kirjailijaa Japanista, ja hänen taiwanilaista tulkkiiaan Chizuraa valtion rahoittamalla kiertomatalla Taiwanissa. Naisten välillä kipinöi heti ensikohtaamisesta alkaen. Nopeasti kehittyvän ihmissuhteen väistämättömät valtdynamiikat osoittautuvat kuitenkin vaikeiksi luovia. Chizuru on arvoitus: lumoava, mutta tuntematon. Hän vastustaa sitkeästi Aoyaman yrityksiä päästä läpi hänen huolella rakentamastaan ammattimaisuuden naamioista.

Kirja ei välttele monimutkaisuutta (sekä todellista että kuvitteellista), jota liittyy sen matkaan englanniksi. Sen sijaan se turvautuu perinteisiin tekstien tunnus-

merkkeihin – johdantoihin, alaviitteisiin, jälkisanoihin – kietoakseen ytimessään olevan rakkaustarinan ympärille kiehtovan metafiktiivisen kerroksen. Lin Kingin taidokas käännös välittää romaanin kertojanäänten nyanssit täydellisesti.

Taiwan Travelogue onnistuu ihmeellisesti tekemään kaksi asiaa yhtä aikaa: se on sekä erinomainen romanttinen kertomus että pureva postkolonialistinen romaani. Me palkinnon tuomarit olemme saaneet nauttia runsaista keskusteluista tämän romaanin monien kerrosten äärellä. Tämä on vangitseva, vaivihkaisen hienostunut romaani."

Aula & Co julkaisi kirjan suomeksi alkuvuodesta 2026, ja sen on kiinasta suomentanut **Rauno Sainio**.

Yang Shuang-zi (vas.) ja kääntäjä Lin King palkintoseremoniassa.

Yang Shuang-zi

MATKA-
PÄIVÄ-
KIRJA
TAIWANISTA

AULA & CO

Ruokamatkalla Japanin siirtomaakauden Taiwanissa

Yang Shuang-zi: *Matkapäiväkirja Taiwanista*. Aula & Co, 2026. Alkuteos: 臺灣漫遊錄 (SpringHill Publishing, 2020) Suom. Rauno Sainio. 352 s.

En muista, milloin olisin viimeksi kohdannut romaanin sivuilla näin paljon erilaisia ruokalajeja. **Yang Shuang-zin** *Matkapäiväkirja Taiwanista* on paitsi historiallinen, myös kulinaristinen seikkailu. Kirja antaa ymmärtää olevansa uusi kiinankielinen käännös vanhasta japanilaisesta 1950-luvun romaanista. Mukana on saate tälle uudelle käännökselle, kirjailijan jälkisanat alkuperäiseen teokseen, kääntäjän ja toimittajan jälkisanat edelliseen kiinankieliseen käännökseen vuodelta 1990 ja vielä kääntäjän jälkisanat tästä uudesta kiinankielisestä käännöksestä.

Kaikki tästä on kuitenkin täyttä fiktiota. Kirja on kaikkienensa Yang Shuang-zin käsialaa, mutta tarina on saanut näistä lisäkerroksista syvyyttä. Kirja kuvaa tapahtumia Taiwanissa vuonna 1938, kun japanilainen kirjailija Aoyama Chizuko matkustaa Taiwaniin. Taiwanin historia lienee Suomessa heikosti tunnettua; minäkään en tiennyt tai muistanut, että Taiwan oli tuolloin Japanin siirtomaa.

Sinne Chizuko kuitenkin matkustaa, kiitos kirjoittamastaan romaanista tehdyn elokuvan. Alunperin Chizukolle tarjotaan tilaisuutta mennä Taiwaniin edistämään eteläisen laajentumisen politiikkaa eli Japanin siirtomaavaltaa. Tämä ei Chizukoa kiinnosta, mutta kun paikallinen naistenyhdistys kutsuu Chizukon elokuvaan perustuvalla luentokiertueelle, hän tarttuu tilaisuuteen välttääkseen vanhempiensa pyrkimykset järjestää hänet naimisiin.

Taiwanissa Chizuko tarvitsee tulkin ja kun ensimmäinen tulkkiehdokas, virkamiesmäinen Mishima ei kykene tyydyttämään Chizukon mielenkiintoa paikallista ruokakulttuuria kohtaan, tilalle löytyy toinen, nuori nainen nimeltä Chizuru, joka sopii Chizukon seuraksi paremmin. Hän tietää, mistä löytyy parhaat ruoat, koska ruokaa Chizuko himoaa: hänen ruokahalunsa on kyltymätön. Chizukoa kiinnostaa kaikki, minkä voi syödä, ja mitä paikallista sempaa, sen parempi.

Chizuko viipyy Taiwanissa pitkään. Koska mitään paikkaa ei saa otettua haltuun hetkessä, hän haluaisi olla Taiwanissa kokonaisen vuoden. Näin hän voisi nähdä koko vuoden kierron. Luentotilaisuuksia järjestyy aina välillä, mikä antaa hyvän syyn ajella junalla ympäri Taiwania paikallisten herkkujen perässä. Lisäksi Chizuko kirjoittelee matkakertomusjuttuja lehtiin elannokseen. Kaikki sujuu oikein mukavasti, mutta jokin Chizukon ja Chizurun välillä kuitenkin hiertää. Chizurulla on ikään kuin naamio kasvoillaan; hän ei ole Chizukon mielestä täysin aito.

Kirja asemoituu alusta pitäen queer-kertomukseksi. Jo alussa viitataan *Brokeback Mountainiin* ja naisten välille varovaisesti ja herkästi muodostuvasa suhteessa on monia sävyjä. *Matkapäiväkirja Taiwanista* on kuitenkin kirja myös kolonialismista. Taiwanilaisten ja emämaalaisten välisiä suhteita hiertää aina sisäistetty valta-asetelma. Chizuko on mielestään siirtomaavaltaa vastaan, mutta miten asia todella on? Onko Chizuko kuitenkaan täysin vapaa emämaan ja siirtomaan välisestä valta-asetelmasta? Tapa, miten kirja kuvaa kolonialismin heijastuksia ihmisten välisissä suhteissa on tyylikästä.

Matkapäiväkirja Taiwanista on ollut kansainvälinen menestys ja voitti muun muassa Yhdysvalloissa arvostetun National Book Award -palkinnon vuonna 2024. Se ei ole ihme, sen verran hienosti kirja on rakennettu ja sellaisella tarkkuudella se naisten välistä suhdetta kuvaa. Suomentaja **Rauno Sainio** on kääntänyt teoksen taitavasti ja sen laatua kunnioittavasti. Suomennos on erinomaisen sujuvaa tekstiä ja ruokalajien herkullisuus välittyy hyvin. Sainio on viime vuosina tehnyt töitä nimenomaan taiwanilaisen kirjallisuuden parissa ja on mukava, että kiinankielistä kirjallisuutta saadaan suomeksi monipuolisesti myös Kiinan ulkopuolelta.

Mikko Saari

Booker-palkinnon voittajien suomennoksista

Mikko Saari

Tuorein ~~Booker-palkintojen~~ jako herätti pieniä laineita kotimaisessa kirjamaailmassa, kun Ylen Aamu-tv:ssä asiantuntijat väittivät silmät kirkkaina, ettei tuoretta Booker International -voittajaa ole suomennettu, eikä epäilemättä tulla suomentamaankaan. Lukujonossa-kanavan Kirjaruutu-videolla asiasta revittiin oivallista huumoria. Vähän kieltämättä hämmästyttää, millaisella vakaumuksella asiantuntijat puhuvat televisiossa ihan mitä sattuu asiasta, jonka pystyisi tarkistamaan yhdellä haulalla noin viidessä sekunnissa.

Jäin miettimään, kuinka paljon niitä Booker-palkittuja teoksia on suomennettu. Johtaako palkitukseksi tuleminen käännetyksi tulemiseen, vai jäävätkö tämän arvostetun palkinnon voittajat suomentamatta, kuten televisiossakin vihjailtiin?

Bookerin historia

Mutta ennen kuin käyn asiaan, lähden kiertotielle, eli tarkastellaan hieman Booker-palkinnon historiaa ja vaiheita. Kyseessä on yksi maailman arvostetuimmista kirjallisuuspalkinnoista, joka on perustettu vuonna 1969 nimellä Booker Prize for Fiction. Vuosina 2002–2019 se tunnettiin nimellä Man Booker Prize ja vuodesta 2020 alkaen se on ollut nimeltään Booker Prize.

Sananen palkinnon sponsoreista, joiden mukaan palkinto on nimetty. Booker on vuonna 1835 perustettu laivayhtiö, joka myöhemmin siirtyi ruoan tukkukauppaan ja hankkiutui eroon laivoistaan. Yhtiö pyöritti myös sokeribisnestä Brittiläisessä Guianassa ennen kuin maa itsenäistyi Guyanaksi. Bookerin ote sokerikaupasta oli niin vahva, että maata kutsuttiin Booker's Guianaksi. Nykyisin Bookerin omistaa Tesco.

Booker-palkinto sai alkunsa kun yhtiön hallituksen puheenjohtajana toimi **Jock Campbell** eli Baron Campbell of Eskan (1912–1994). Campbell oli James Bondin luoja **Iain Fleming**in ystävä. Kun Fleming oli kuolemansairas ja pohti perintönsä suojaamista verotukselta, Campbell hankki Bookerille ison osan Flemingin oikeuksista. Bookers Author Division hankki myöhemmin myös **Agatha Christien** ja monien muiden kirjailijoiden oikeuksia.

Vuosina 2002–2019 palkintoa sponsoroi Man, joka ei siis ole suomalaisille tutumpi saksalainen autoyhtiö Maschninenfabrik Augsburg-Nürnberg, vaan brittiläinen sijoitusyhtiö, jonka **James Man** perusti vuonna 1783 käymään kauppaa sokerilla. Vuonna 1784 yhtiö voitti Royal Navyilta sopimuksen merimiesten päivittäisen rommiannoksen toimittamisesta, ja tämä sopimus oli voimassa aina 1970-luvulle asti, jolloin perinteestä luovuttiin. Kiitettävän pitkäjänteistä toimintaa! Vuodesta 2019 alkaen palkintoa on sponsoroinut hyväntekeväisyysäätiö Crankstart, jonka on perustanut **Sir Michael Jonathan Moritz** (s. 1954), walesilainen miljardööri ja toimittaja, joka rikastui teknologiasijoituksillaan, erityisesti sijoitettuaan Googleen ennen yhtiön listautumista.

Olisipa mainiota, jos Suomessakin joku yhtiö sponsoroisi merkittävää kirjallisuuspalkintoa, mutta sellaista on kyllä sanomalehtien ulkopuolella hitusen vaikea kuvitella.

Booker-palkinnon jakamisen perusteet

Takaisin palkintoon. Alunperin Booker-palkinto myönnettiin vuosittain parhaalle englanninkieliselle romaanille, jonka on kirjoittanut Brittiläisen Kansanyhteisön, Irlannin tai Etelä-Afrikan (myöhemmin myös Zimbabwen) kansalainen. Vuodesta 2014 asti palkinnon on voinut voittaa mikä tahansa englanninkielinen romaani. Voittajan valitsee viisihenkinen raati, jonka Booker Prize -säätiö tehtävään nimittää. Palkinto on arvoltaan 50 000 puntaa.

Vuodesta 2004 asti on myönnetty toinenkin palkinto, International Booker Award. Vuosina 2005–2015 palkinto jaettiin joka toinen vuosi kenelle tahansa elävälle kirjailijalle, jonka teokset ovat saatavilla englanniksi. Palkintoa ei annettu yhdestä teoksesta, vaan koko tuotannosta. Vuodesta 2016 alkaen palkinto on myönnetty yhdelle teokselle, joka on käännetty englanniksi ja julkaistu Yhdistyneissä kuningaskunnissa tai Irlannissa. 50 000 punnan palkintosumma jaetaan tasan kirjailijan ja kääntäjän kesken.

International Booker -voittajien suomennokset

Lopulta pääsemme varsinaiseen asiaan, josta tämä juttu sai alkunsa. Minkä verran Booker-voittajia on suomennettu? Aloitetaan kansainvälisestä Bookerista. Kirjoja on tähän mennessä palkittu yksitoista, joista viisi on suomentamatta. **Han Kangin** *Vegetaristi*, **David Grossmanin** *Hevonen meni baariin*, **Olga Tokarczukin** *Vaeltajat*, **Marieke Lucas Rijneveldin** *Illan epämuksavuus*, **Jenny Erpenbeckin** *Kairos* ja tämänvuotinen voittaja **Yang Shuang-zin** *Matkapäiväkirja Taiwanista* ovat ilmestyneet suomeksi. **Arto Schroderus** on suomentanut alkujaan hepreankielisen *Hevonen meni baariin* -romaanin englanninkielisestä käännöksestä, mutta muut voittajat on suomennettu alkukielistä: **Taru Salmi-nen** suomensi Han Kangia koreasta, **Tapani Kärkkäinen** Tokarczukia puolasta, **Taru Luojola** Rijneveldiä hollannista, **Jukka-Pekka Pajunen** Erpenbeckiä saksasta ja **Rauno Sainio** Yang Shuang-zitä kiinasta.

Suomentamatta ovat omanilaisen **Jokha al-Harthin** arabiankielinen *رمقلا تادييس* (*Celestial Bodies*), ranskalaisen **David Diopin** ranskankielinen *Frère d'âme* (*At Night All Blood is Black*), intialaisen **Geetanjali Shreen** hindinkielinen *रेत समाधि* (*Tomb of Sand*), bulgarialaisen **Georgi Gospodinovin** bulgariankielinen *Времеубежище* (*Time Shelter*) ja intialaisen **Banu Mushtaqin** kannadankielinen *ಎ-ಯ ಹಣ*, (*Heart Lamp: Selected Stories*). Voi hyvin olla, että Mushtaqin käyttämän kannadan taitavia kääntäjiä ei löydy (vaikka kielellä yli 40 miljoonaa puhujaa onkin), mutta nähdäkseni muut kielet olisivat aivan hyvin käännettävissä.

Kuulemani mukaan Gospodinovin teos on lähitulevaisuudessa tulossa suomeksi ja nimenomaan bulgariasta käännettynä. Jokha al-Harthin teosta muuten suosittelen lämpimästi kaikille maahaasteita harrastaville: omanilaista kirjallisuutta on ylipäänsä hyvin vaikea löytää, ja tämä oli kiehtova teos ja englanniksi helposti lähestyttävä.

Kaikkien elämäntyöpalkittujen kirjailijoiden teoksia on suomennettu. Listalla ovat albanialainen **Ismail Kadare**, nigerialainen **Chinua Achebe**, kanadalainen **Alice Munro**, yhdysvaltalaiset **Philip Roth** ja **Lydia Davis** ja unkarilainen **László Krasznahorkai**.

Booker-palkinnon voittajat

Bookereita on jaettu 60, kun huomioidaan vuonna 2010 myönnetty Lost Booker Prize vuoden 1970 kirjalle ja se, että vuosina 2019 ja 1974 palkinto myönnettiin kahdelle kirjalle. Teoksista valtaosa on suomennettu: suomentamatta on vain 25 kirjaa. Näistä 25 kirjasta yksitoista on sellaisia, että kirjailijalta on suomennettu jotain muuta, mutta ei juuri Booker-palkittua teosta. Nämä kirjailijat ovat **Damon Galgut, Richard Flanagan, Julian Barnes, Howard Jacobson, John Banville, Alan Hollinghurst, DBC Pierre, Ben Okri, Paul Scott, Nadine Gordimer** ja **John Berger**.

Jäljelle jää 13 Booker-palkittua kirjailijaa, joilta ei ole suomennettu mitään – ei neljätoista, koska **J. G. Farrell** on mukana kahdesti. Farrellin lisäksi **David Szalay, Paul Lynch, Shelan Karunatilaka, Paul Beatty, Marlon James, Pat Barker, James Kelman, Penelope Fitzgerald, David Storey, Stanley Middleton, Bernice Rubens** ja **P. H. Newby** ovat suomennoksia vailla.

Noin yleisesti ottaen voidaan siis sanoa, että Booker-palkinto, tavallinen tai kansainvälinen, kallistuu niukasti ennustamaan sitä, että kirja jossain vaiheessa suomennetaan: palkituista teoksista on tähän mennessä suomennettu hieman yli puolet eli 58 %. Täysin suomentamatta on vain 27 % Booker-voittajista.

THE BOOKER PRIZE FOUNDATION

Vuoden 2024 voittaja Samantha Harvey antaa palkintopokaalin vuoden 2025 voittajalle David Szalaylle.

Dekkaristin loikka kartanoiden maailmaan

Christina Erikson: *Muistojen rakkaus*. Docendo, 2026. Alkuteos: *Så som jag minns det* (The Book Affair, 2026) Suom. Jänis Louhivuori. 375 s.

Muistojen rakkaus avaa uuden trilogiakokonaisuuden Kartanon naiset -sarjassa. Ostettuaan miehensä kanssa Svartån kartanon kirjailija **Christina Erikson** alkoi tutkia talon ja siellä asuneiden naisten historiaa, ja päätti vaihtaa dekkarit historiallisiin romaaneihin. Ennen Kartanon naiset -sarjaa Erikson on kirjoittanut kymmenen rikosromaanin.

Kirjan tarina kertoo Svartån kartanoa ja ruukkia johtaneista naisista. On vuosi 1854, ja sukupolvien ketjussa Svartån kartanon johdossa on muistisairaudesta kärsivä Magdalena.

Kun Magdalena itse ymmärtää tilanteensa, hän alkaa järjestellä asioita, jotta voisi siirtää kartanon tyttärensä vastuulle. Ennen sitä Magdalenan on kuitenkin selvitettävä välinsä tyttärensä Beatricen kanssa. Magdalena tietää tyttärensä miehen olevan tuhleri, jolle vastuuta kartanosta ei voi antaa, mutta miten toimia, kun lain mukaan avioliitossa mies vastaa omaisuudesta. Voisiko Beatricen poika olla sopiva tulevaksi perijäksi?

Beatrice ei voi myöntää äidilleen, että hänen miehensä on kasvattanut hulttion myös heidän pojastaan, jota kartanon ylläpito ei kiinnosta muuta kuin rahan saamiseksi. Asioista keskustelua haittaavat myös Beatricen ja Magdalenan aiemmat riidat ja väärinymmärrykset. Beatrice syyttää äitiään isänsä menettämisestä, eikä vanha rouva halua kertoa vanhoista asioista tyttärelleen. Ovatko nämä vanhat kaunat ajaneet äidin ja tyttären eroon toisistaan?

Kartanon nuori palvelustyttö Christina alkaa kirjoittaa Magdalenan tarinaa muistiin, vielä kun

Magdalena sen muistaa. Kartanonomistajan ja toipakan palvelustyttö välille muodostuu yllättävän syvä ystävyys. Christinalle selviää, että naisten tarinoiden välillä on yhteys, mutta haluaako Christina tietää, mistä on kyse, on sitten toinen asia.

Kirjassa kuvaillaan mukavasti kartanon arkea niin piikojen, renkien kuin ylläköönkin osalta. Vanhat ammatinimikkeet tuntuvat nykypäivänä hassuilta, mutta sellaisiahan ne ovat olleet.

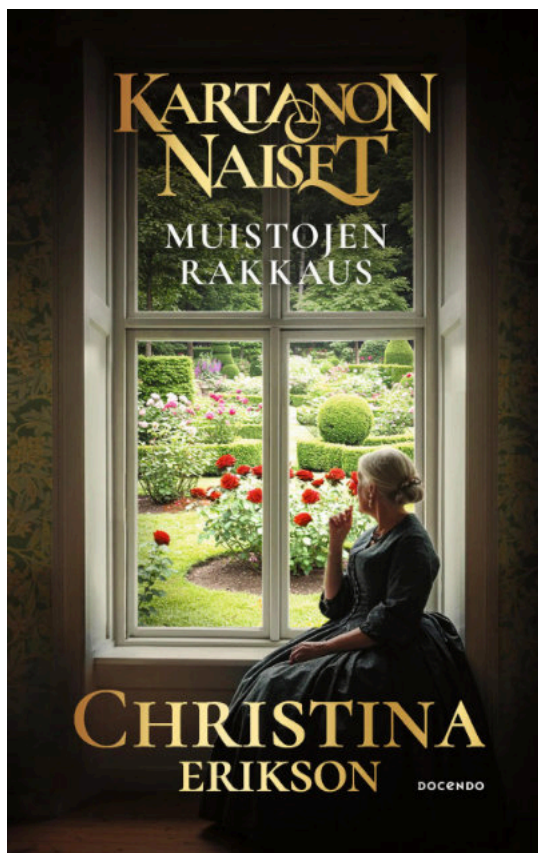
Kirjassa seurataan Magdalenan nuoruutta Christinan lukemien päiväkirjojen kautta, ja välillä ollaan nykyhetkessä, jossa matriarkan muisti heikenee ja hän kaipaavat kadonnutta miestänsä. ”Kirkkaina hetkinä” Magdalena kantaa yhä vastuuta ruukista ja työntekijöistä.

1800-luvulla oli harvinaista, että naiset johtivat omaisuuttaan, kuten tämän tarinan Magdalena Svartåssa teki. Kartanon alueen ruukki työllisti ison osan kyläläisistä, ja kartanon omistaja oli samalla vastuussa työntekijöidenkin hyvinvoinnista.

Magdalena mietityttää myös, miten hänen tyttärensä voi selvitä kaikesta siitä, johon hän on saanut ohjausta pikkutyöstä lähtien, ja joutui silti opettelemaan kaiken aikuisena alusta. Eikä Beatricea edes kiinnosta kartanon kohtalo. Vai kiinnostaako? Se selvinnee trilogian toisessa osassa, jota joudumme odottelemaan. *Rakkauten valinta* ilmestyy keväällä 2027.

Magdalena mietityttää myös, miten hänen tyttärensä voi selvitä kaikesta siitä, johon hän on saanut ohjausta pikkutyöstä lähtien, ja joutui silti opettelemaan kaiken aikuisena alusta. Eikä Beatricea edes kiinnosta kartanon kohtalo. Vai kiinnostaako? Se selvinnee trilogian toisessa osassa, jota joudumme odottelemaan. *Rakkauten valinta* ilmestyy keväällä 2027.

Soili Vuorenmaa

Huutolaistytön kertomus aloittaa Kytösavun tarinat

Enni Mustonen: *Pappilan piika*. Otava, 2026. 359 s.

Pappilan piika on mukavaa luettavaa entisajan elämästä Suomessa. Tarinassa eletään 1800-luvun pohjalaispitäjässä. Huutolaistyttö Henna Pränni työskentelee piikana isossa pohjalaistalossa Lapualla ja odottaa innokkaana pääsyä rippikouluun.

Henna oli vain 6-vuotias, kun Nevanperän jo edesmennyt vanhaisäntä löysi hänet kuolleen äitinsä ja pikkuveljensä vierestä lumihangesta. Hennan isä oli ollut lukkari, joka oli kuollut jo aiemmin. Henna kyllä muistaa äitinsä ja pikkuveljensä, vaikka on elänytkin pahantahtoisen Brita Nevalan komennossa piikana jo kymmenen vuotta.

Nevanperän emäntä Brita on ottanut komennon talossa körttiläisen vanhan isännän kuoltua. Britan mies Paavo on hyväluonteinen, vaikkakin viinaan menevä, joka ei paljon vaimonsa oikkuja vastustele. Samanlaisen luonteen näyttää perineen myös Nevalan ainoa poika Antti, joka on äitinsä silmäterä, ja joka ei paljon työnteosta välitä. Nyt hän on 19-vuotias, ja innokas osallistumaan häyjen rellestykseen.

Nevanperällä on aika järjestää kinkerit. Kytöjoen uusi pastori Johannes Wegelius on tulossa veisuuttamaan kyläläisiä, ja kuulustelemaan kyläläisiltä virsikirjan tekstejä, johon sisältyy myös epistola ja evankeliumit. Pastori ja lukkari Haapala varmistavat myös kyläläisten lukutaidon. Kinkereillä valitaan myös uudet rippikoululaiset, ja Hennakin jännittää, pääseekö hän rippikouluun naapurikylään, jossa pikkupappila sijaitsee.

Pahankurinen emäntä Brita ei halua luopua osavasta piiastaan, ja yrittää valehdella papille, ettei Henna ole vielä rippikouluiässä. Asia kuitenkin varmistuu, kun pitäjänkuulu pitokokki Sussu-muori muistaa olleensa itse paikalla, kun sopimus Hennan sijoittamisesta Nevalaan tehtiin. Henna löytää kirjallisen sopimuksen paapantuvan laatikosta, juuri sieltä, missä muori muisteli sen olevankin. Kymmenen vuotta aiemmin solmittu sopimus varmistaa sen, että Henna pääsee rippikouluun, ja pois pahan-suovan Brita-emännän silmien alta.

Henna on saanut asua Sussu-muorin luona, joka asui miesvainajansa Iisakin rakentamassa mökissä Nevalan mailla. Sussu-muori, Susanna Kivimäki on jo 71-vuotias, ja on antanut vuosikautia Hennalle hyvää opetusta niin käyttäytymisessä talollisten kanssa kuin työnteossakin.

Työtä talossa riittääkin, kun piikat joutuvat tekemään niin sisätöitä kuin navettatöitäkin, eikä aikaa jää vetelehtimiselle. Henna on nopea liikkeissään, tarkka ja ahkera, eikä lörpöttele turhia. Sekin on Sussu-muorin ansiota, että hän osaa pitää suunsa kiinni tarvittaessa.

Hyvästä käytöksestä, ja luku- ja laulutaidosta onkin Hennalle iloa, kun hän pääsee rippikouluun ja hänet pestataan saman tien myös pappilan piiksi. Työtä riittää pappilassakin, mutta elämä on toi-

senlaista, kun ei ole jatkuvaa pelkoa emännän ilkeydestä, tai talon nuoren miehen ahdistelusta.

Santeri Mäki-Heikkilä on ison talon poika pitäjän toiselta laidalta, mutta käy renkinä pappilassa. Santeri on kova työmies, eikä arvosta talollisia, jotka kohtelevat työväkeään huonosti. Santeri on ihastunut ripeäotteiseen Hennaan, eikä ihastus suinkaan ole yksipuolista. Mutta eiväthän talon poika ja huutolaistyttö voi suunnitella tulevaisuutta yhdessä. Santerin äidillä on poikansa suhteen muita suunnitelmia.

Kirjailija **Enni Mustonen** on aloittanut mielenkiintoisen Kytösavun tarinoita -sarjan, jonka en-

simmäinen osa tämä *Pappilan piika* on. Kirjassa keskustelut käydään eteläpohjanmaan murteella, ja kirjan lopussa onkin sanakirja, josta voi tarkistaa sanojen merkityksen, jos niitä ei ymmärrä. Murteella kirjoittaminen on kyllä aikamoinen taitolaji. Vaikka hallitsisi puheessa murteen, niin kirjoittaminen onkin vaikeampaa ja virheitäkin tahtoo tulla. Kirja on kuitenkin sujuvaa luettavaa, ja aina lukiessa oppii jotain uuttakin. Tässä kirjassa annetaan hyvä selitys sanonnalle ”tuli hännän alla”. Ehkäpä se on juuri se oikea.

Soili Vuorenmaa

Paluu muistojen Pariisiin

Veronica Henry: *30 päivää Pariisissa*. Bazar, 2026. Alkuteos: *Thirty Days in Paris* (Orion, 2023). Suom. Hanna Arvonen. 384 s.

Veronica Henryn *30 päivää Pariisissa* on mukava kuvaus siitä, miten aikuistuttuaan ymmärtää nuorta itseään paremmin ja osaa suhtautua asioihin kypsemmiin. Tiedän, ei ikä mieltä kaikille anna, mutta tässä tarinassa tuo oli yksi niistä jutuista, joista pidin kovasti.

Juliet oli Pariisissa au pairina 30 vuotta aiemmin. Kun avioliitto on päätynyt sopuisaan eroon, talo myyty ja rahat jaettu, pyöräilystä ja kunnan kohottamisesta innostunut aviomies on jo hankkinut oman uuden asunnon. Juliet ei oikein löydä mieleistään, ja päättää palata kuukaudeksi nuoruutensa Pariisiin. Ehkä nyt olisi rohkeutta kohdata menneisyys, solmia kenties katkennut ystävyysuhde Nathalien kanssa uudestaan, ja miettiä, uskaltaako ajatella menneisyyden miehen etsimistä. Voisi saada uusia muistoja ikävien tilalle.

Kun hän kurotti ottamaan laukustaan kannettavan tietokoneen, hän huomasi päällimmäiseksi pakkaamansa taskukirjan ja tarttui siihen. Hänen selaillessaan kirjan sivuja muistot tihkuivat mieleen sormenpäiden läpi. Hän muisti sen hetken, kun kirja oli annettu hänelle. Tiedon siitä, miten arvokas se oli. Syyllisyyden siitä, ettei hän ollut koskaan saanut tilaisuutta palauttaa sitä...

Juliet on tehnyt toimittajan töitä ja auttanut kuuluisuuksia kirjoittamaan kirjoja. Pariisissa hän haluaa kirjoittaa omaa kirjaa kaksikymppisen tarinastaan au pairina. Työnimenä on *Nuori ja viaton*.

Juliet kaatoi itselleen lasillisen viiniä ja antoi täyteläisen, sakean nesteen pyöriä kielellään. Hän tunsu viime kuukausien jännityksen katoavan hartioilta kuin hylätty kettuturkki ja tajusi, että nyt, pienten silausten ansiosta hän tunsu olevansa kotona. Hän lukisi tekstin, jonka oli kirjoittanut junassa, ja kirjoittaisi ehkä vähän lisää, jos siltä tuntuisi. Musiikkia, viiniä, kynttilänvaloa – mitä muuta hän tarvitsisi saadakseen muusan esiin?

Jos olet taipuvainen annoskateuteen, varaa herkkuja viereen, kun luet. Tämä on melkein pahempaa kuin Viisikoissa, mutta mitä muuta Pariisissa voi tehdä kuin herkutella hoikistavasti? Pariisilainen ei kuulemma koskaan santsaa toisin kuin englantilaiset, jotka ottavat kaksi tai kolme annosta.

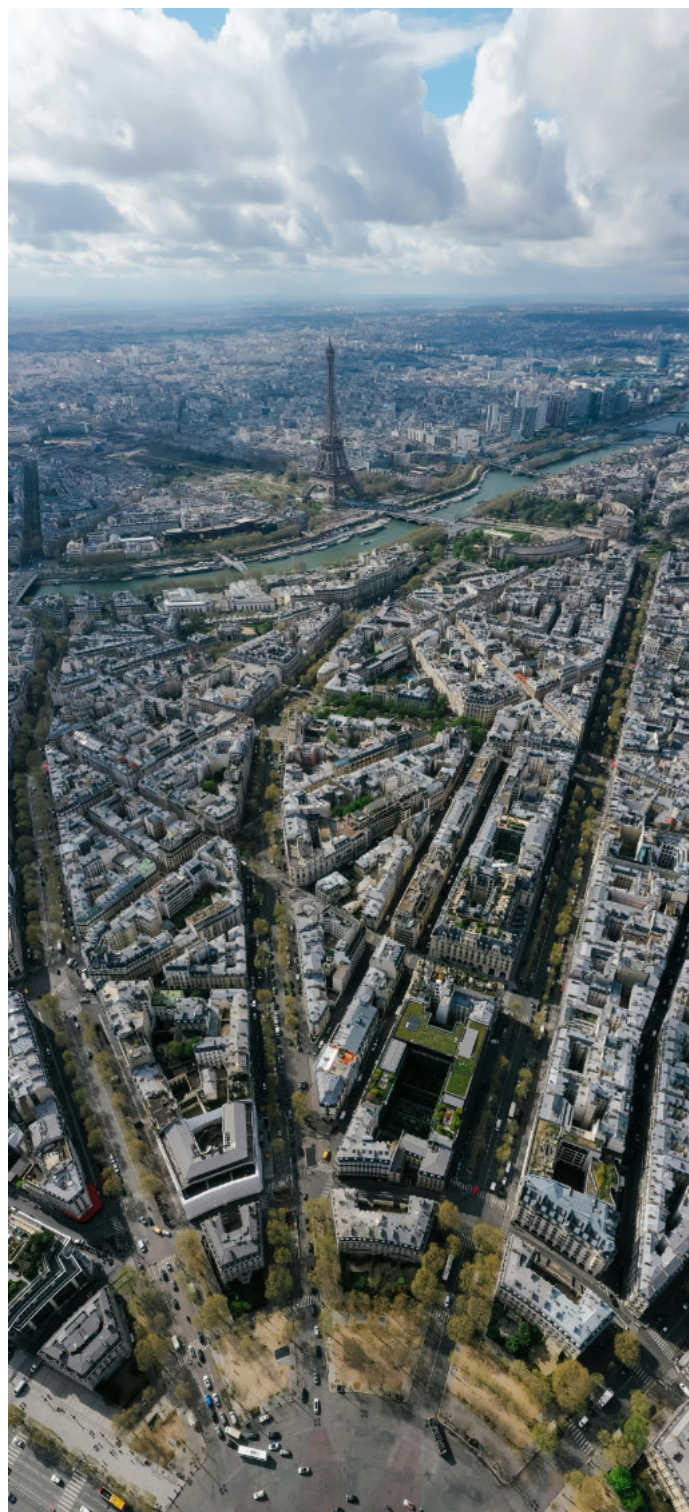
No, voihan Pariisissa vaikka pyöräillä kaupunkipyörällä yksin tai nuoruuden rakastetun kanssa, joka on vaihtanut lakimiehen uransa unelmien kirjakauppaan.

Juliet oli vuosien aikana kerännyt enemmän ystäviä kuin edes tarvitsi. Ystäviä oli eri tunnelmiin: ystäviä juomiseen, ystäviä shoppailuun, ystäviä pohtimaan elämän tarkoitusta. Ystäviä, joita hän rakasti; ystäviä, jotka hän halusi joskus tappaa mutta jotka jotenkin viime hetkellä pelastivat itsensä. Kukaan heistä ei ollut kuitenkaan avannut hänen silmiään uudelle maailmalle niin kuin Nathalie.

Tai sitten voi etsiä käsiinsä ystävän, joka auttoi sopeutumaan kaupunkiin silloin kolmekymmentä vuotta sitten, ja innostua kirjoittamaan hänen kanssaan kirjaa hänen *She Cries Champagne* -bistronsa tarinasta.

Tarinassa on kelpo juonenkäänteitä. Juliet katosi Pariisista silloin kerran. Käykö niin taas? Vai asettuuko hän elämään sitä elämää, johon hänet on tarkoitettu?

Anna Korkiakangas

MIKHAIL NILOV / PEXELS

Japanilaisen modernin kirjallisuuden klassikko

Fumiko Hayashi: *Kiertolainen*. Imo, 2025. Alkuteos: 放浪記 (1930). Suom. Antti Valkama. 172 s.

Imo on uusi tulokas suomalaisella kustannuskartalla. Kustantamon takana ovat veljekset **Heikki** ja **Antti Valkama**, jotka tunnetaan japanilaisen kulttuurin edistäjinä Suomessa. Heikki Valkama on kirjoittanut Japani-aiheisia romaaneja ja tietokirjoja ja Antti Valkama tunnetaan etenkin japanilaisen sarjakuvan parissa tekemästään työstä, mutta myös kääntäjänä.

Kiertolainen edustaa japanilaisen modernin kirjallisuuden klassikoita. Sen on kirjoittanut **Fumiko Hayashi** (1903–1951). Teos edustaa japanilaista ”minä-kirjallisuuden” lajia, joka nykyään luokiteltaisiin epäilemättä autofiktioksi: kyseessä on vahvasti omaelämäkerrallinen ja päiväkirjamainen romaani, joka vilisee viittauksia todellisiin paikkoihin ja henkilöihin, ja rakentuu kirjoittajan oman elämän päälle. Samalla se on kuitenkin fiktiivinen teos, jota ei pidä lukea yksityiskohdista tarkkana omaelämäkertana.

1920-luvulle sijoittuva kirja on muodoltaan hajanaisista päiväkirjamerkinnoistä rakentuva kertomus. Fumiko on päätenyt kiertolaisen elämään jo nuorena. Perhe eli leivotonta elämää ja muutti tiuhaan. Lopulta Fumikokin lopetti koulunkäynnin ja ryhtyi äitinsä ja ottoisänsä tavoin kulkukauppiaksi. Näitä yli kymmenen vuoden takaisia käänteitä Fumiko muistelee kirjansa aluksi ja kuvaa sitten itsenäistä elämäänsä, jossa vakituista kotia ei ole, vaan jatkuvaa liikettä paikasta toiseen, majoittumista edullisissa majataloissa ja vuokra-asunnoissa ja epätoivoista elan-

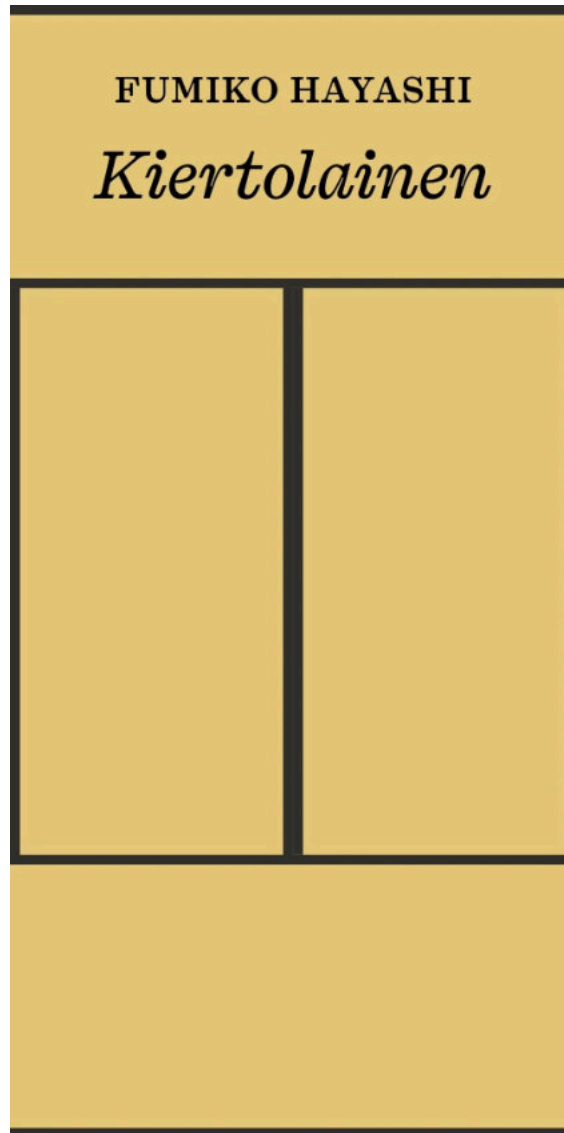
non kokoamista sekalaisissa hanttihommissa ja kirjoitellen lehtiin satuja, tarinoita ja runoja.

Tarina etenee hyppien ja katkonaisesti. Fumiko hankkiutuu toukokuussa palvelijaksi, mutta seuraavassa luvussa ollaankin jo marraskuussa ja Fumiko

on tehtaassa maalaamassa selluloidinukkeja. Mitä välissä tapahtui? Se ei selvästi kuulu tähän tarinaan. Fumikon kertomukselta ei kannata odottaa koherenttia narratiivia. Toisinaan sitten saman kuukauden tapahtumia kerrotaan lukukaupalla.

Kiertolainen on kulttuurihistoriallisesti kiinnostava kirja. Suomennos heijastelee sitä. Valkama on lisännyt tekstiin selventäviä alaviitteitä. Niiden osalta on saavutettu hyvä tasapaino: ne täydentävät tekstiä mukavasti ja avaavat kulttuurisia viittauksia, mutta eivät toisaalta kuormita ja haittaa lukemista liiaksi. *Kiertolainen* on ylipäänsä todella viehättävä ja huolella tehty teos: se on hyvin japanilaisen oloinen, kuten asiaan sopii, ja taitto on yksi kauneimmista pitkään aikaan. Tämä kirja on todellinen ilo silmälle ja olisin pettynyt, jos sitä ei noteerataisi vuoden kauneimpia kirjoja nimettäessä. Jään seuraamaan uuden kustantamon toiminnan jatkoa suurella mielenkiinnolla.

Mikko Saari

Suurromaanin hirvittävän raaka, mutta tärkeä toinen osa

Sofija Andruhovyts: *Amadoka 2 : Uljana*. Gummerus, 2026. Alkuteos: *Амадока* (Видавництво Старого Лева, 2020). Suom. Eelis Kulojärvi ja Riku Toivola. 423 s.

Ukrainalaisen **Sofija Andruhovytsin** suurromaanin *Amadoka* ensimmäinen osa *Romana* päättyi, kun Romana sai muistinmenetyksestä kärsivän Bohdaninsa sairaalasta kotiin. Teoksen toinen osa *Uljana* jatkaa samaa muistamisen ja muistojen teemaa kuin alkukin, mutta nyt vielä paljon järkyttävämmästä perspektiivistä. Vanhojen valokuvien kautta tarinan keskushenkilöksi nousee Uljana, Bohdanin isoäiti, joka eli nuoruuttaan 1930- ja 40-luvuilla. Kotikaupungin ukrainalais-, puolalais- ja juutalaisväestöjen yhteensulauma maailmansotien välisenä aikana oli hauras, mutta kun saksalais-

joukot miehittivät alueen natsiarmeijan marssiessa kohti itää, helvetti pääsi tosissaan valloilleen.

Uljana on aivan hirvittävä kirja. Sen kuvaamat raakuudet ja silmitön väkivalta viattomia siviilejä kohtaan menevät suoraan lukijan ihon alle. Kuolema ja sen pelko ovat alati läsnä, kun kaikki pelkäävät oman itsensä ja kaikkien lähimmäistensä puolesta. Sodan sekamelskassa on vaikeaa myöskään aina tietää, kenen puolella pitäisi olla – lojaliteetit vaihtuvat, sortajat vaihtuvat, mutta kurjuus ja alistaminen pysyvät. Tämän Sofija Andruhovyts kuvaa *Uljanan* sivuilla raatelevasti: aina löytyy joku, joka on valmis potkimaan ketä tahansa päähän.

Vaikka *Uljana* onkin aivan hirvittävä kirja, sen lukeminen tuntuu tärkeältä, tarpeelliselta. Eikö tämä juuri ole kaunokirjallisuuden avaintehtävä: ruokkia tunteita, avata teitä ymmärrykseen sydämen kautta kulkien? *Uljana* koskettaa, saa pelkäämään, saa tuntemaan sääliä, saa toivomaan parempaa.

Sofija Andruhovytsin *Amadoka* on minulle tämän kevään isoja kirjallisia löytöjä, ja jos avausosa *Romana* olikin jo hieno, on tämä jatko vielä jotain suurempaa. Valitettavasti tätä kirjoittaessani ei ole vielä tiedossa, koska teoksen päätösosa ilmestyy suomeksi. Toivottavasti pian, sillä tämä tarina haluaa tulla luetuksi. Kokonaan.

Hannu Sinisalo

Maalaisromanttisen sarjan avausosa

Anni Niskanen: *Hunajaa ja houkutuksia*. Tammi, 2024. 341 s.

Anni Niskasen *Hunajaa ja houkutuksia* aloittaa maalaisromanttisen Lehmuslahti-sarjan. Lehmuslahti on kuvitteellinen pikkukylä lähellä itärajaa.

Aava on palannut Saksasta takaisin Suomeen vähin äänin nuolemaan haavojaan. Niin moni asia on mennyt Berliinissä toisin kuin hän ajatteli. Hän ei ole edes kertonut paluustaan juuri kenellekään, mutta hänen ystävänsä Petteri onnistuu kuitenkin tavoittamaan hänet ja tarjoaa työpaikkaa ja asuntoa majatalosta.

Petteri hoitaisi ruoanlaiton ja taloudenhoidon, Aavan tehtäviin kuuluisivat aktiviteetit, majoituspuoli ja sosiaalinen media. Ajatuksen tasolla lois-

Petteri oli virallisesti lunastanut vanhempiansa majatalon omakseen. Vanhemmat olivat alkaneet kaivata aikaista eläköitymistä ja haaveilleet lomamasunnosta Espanjan rannikolla.

tava juttu: koulutusta ja kiinnostusta vastaava työpaikka, oma huone ja pomona ymmärtäväinen ystävä.

Koko Petterin suku urakoi majatalon sisustuksen parissa, ja vihdoon pestiinsä saapuu myös Petterin kaksosveli Eemil. Veljeksillä on kumman kireät välit. Eikä Eemil tee liikoa selvää tekemisistään vanhemmilleenkaan.

Aava hätkähti ja esitti yllättynyttä.

"Sori, mitä? En kuunnellut."

"Niin että sinähän tiedät enemmän Eemilin tekemisistä, kun asutte samalla käytävällä", Petra toisti. "Ei sitä poikaa ainakaan kotona usein näy. Välillä houkuttelen, että tulisi yöksi. Ei kuulemma voi, kun häntä saatetaan tarvita majatalolla."

Aava punastui. Vai sillä lailla, niinkö Eemil sanoi. Kyllä hän ne tarpeet tiesi.

Suhde hurmaavaan Eemiliin on parasta pitää sallassa Petteriltä. Asiaan on vihkiytynyt veljesten ystävä Samu, joka työskentelee kesäkahvilassa kylällä. Tasainen ja ymmärtäväinen Samu tasapainoilee rauhoittelemassa kaikkia, kun suhde sitten paljastuu.

Majatalossa tapahtuu outoja asioita, ja Aava arvelee, että heitä sabotoidaan. Harmien huipennukseksi syttyy tulipalo, ja majatalo pitää sulkea joksikin aikaa. Välit Petteriinkin muuttuvat vaivautuneiksi, kun Aava tajuaa, miten syviä miehen tunteet ovat.

Työpaikkaromanssin kolmiodraamassa riittää pähkäläitä, ja jatkoa on jo ilmestynyt useammankin kirjan verran.

Anna Korhokangas

Vasta nyt katsellessaan lohileipää Aava ymmärsi, että Petteri oli aina näyttänyt rakkauttaan häntä kohtaan nimenomaan ruualla. Aamiaisilla, kun oli pyytämättä kättanut annoksen hänen eteensä ja käskennyt Eemilin ottaa itse. Kattilan ääressä jaetuilla maistiaisilla. Yöpaloilla, joita ystävä oli jättänyt jääkaappiin siltä varalta, että Aava kaipaisi purtavaa keskellä yötä.

Ystävyyttä ja romantiikkaa Lehmuslahdella

Anni Niskanen: *Vipinää ja villasukkia*. Tammi, 2024, 340 s.

Petteri oli ehdottanut yhteistä aamiaisretkeä, jotta tädit saisivat puunata paikkoja keskenään. Täällä he voisivat puhua rauhassa. Tädit olivat molemmille rakkaita, mutta myös julmetun uteliaita.

Petterin ja Aavan luotsaama majatalo painii talousongelmissa **Anni Niskanen** Lehmuslahti-sarjan toisessa osassa. Aavan ja Petterin ystävyys on palautunut ennalleen, syväksi ymmärrykseksi ja huolenpidoksi toista kohtaan.

Petterin katseeseen syttyi ovela pilke. "Oliko teillä kivaa Samun kanssa?"

Aava meinasi tukehtua pekoniinpalaan. Petteri vain naurooi ja sanoi, että kaikki oli hyvin. Ei häntä baitannut.

"Eikä se minun asiani edes ole. Saathan sinä pelehtiä kenen kanssa haluat", hän huomautti.

Yhteinen ystävä Samu merkitsee Aavalle paitsi ystävyyttä, myös suhdetta vailla sitoutumista. Unohtuuko postikortteja lähettelevä Eemil kokonaan, aika näyttää.

Majatalo Kontiorannassa kokoontuu käsityöpiiri, ja Esteri-tädillä on paitsi uusi kampa ja mekko myös uutisia. Hän ojentaa vasemman kätensä kaikkien nähtäväksi, ja Aava saa kunnian suunnitella tammikuiset häät. Kaksi kuukautta aikaa järjestää kaikki. Onneksi mukana on liuta topakoita tätejä ja morsiamella valmis hääkansio ehdotuksineen...

Tarina saa lisämaustetta majatalon uudesta asukista.

Kissa osoittautuu ovelaksi mielistelijäksi ja alkaa kiehnätä Petterin jaloissa. Kyllä siitä tulisi oiva majatalon maskotti, eikö niin, vaikka vain henkilökunnan tiloihin aluksi. Valkoinen mustaläikkäinen kissa, jonka nenän ja silmien ympärillä on mustat renkaat, saa nimekseen Kekkonen.

Sisään astuva Eemil keskeyttää seinää vasten painautuneet Aavan ja Samun, mutta Samun tasapaino ei siitä hetkahda. Hän ottaa tilanteesta veto vastuun ja säilyttää rennon suhtautumisen Petterin kaksosveljeen. Aava ei myöhemmin ymmärrä, millaiset hänen välinsä Eemiliin oikein ovat. Torjuuko mies hänet ihan tosissaan? Jouluyönä lähtee känni- viestejä kaikkiaan kolmelle miehelle...

Majatalon toiminta laajenee, kun tilaa sieltä vuokraa Juuli. Hän tarjoaa hyvinvointipalveluja, kuten hierontaa, ja sulautuu hienosti osaksi porukkaa. Aavan, Petterin ja Juulin yhteisenä teethtenä viirää vilkas keskustelu Kontiorannan omasta hunajasta ja Juulin mehiläismuistoista.

Aava uskaltaa selvittää välinsä taakseen jättämänsä Saksan-vuosien miesystävään. Tämä sen lopulta keksii: Samun ja Eemilin välillä horjuessaan Aava voi soveltaa suhtautumistaan leipomotuotteisiin. Valitako kroissant vai kuppikakku? Niiden välillä hän ei osannut koskaan päättää.

Anna Korkiakangas

Kipuilevaa rakkautta Lehmuslahdella

Anni Niskanen: *Kuohuja ja kissankelloja*. Tammi, 2025, 263 s.

Anni Niskasen *Lehmuslahti*-sarjan kolmannessa osassa Aava ja Eemil ovat päätyneet yhteen ja tutustuvat toisiinsa ja taustoihinsa syvemmin.

Aava ymmärsi vaihtelun kaipuun ja nyökkäsi. Hassua, etteivät he vielä tienneet tätä asiaa toisistaan.

Lehmuslahti on kuvitteellinen kylä Kaakkois-Suomessa lähellä itärajaa, ja niin kuin kunnan maalaiskylässä aina, siellä toimii varsin vireä kyläyhdistys, jonka topakat rouvat ideoivat monenlaista. Topakkuuden huippuna on Petterin ja Eemilin isoäiti Pirkko, joka huomauttelee ihan kaikesta. Varsin raskas ihminen miniänkin mielestä.

Kyläyhdistys järjestää muun muassa pop up -ravintolapäivän. Petteri on koettanut asettaa rouvasväen aisoihin ja luvannut yksinkertaista lohikeittoa ruisleivän kanssa.

Eemil kipuilee omaa keskeneräisyyttään ja sitä, että Aavan ura etenee. Petteri tarjoaa hänelle Kontiorannan osakkuutta. Meneekö majatalo aina Eemilin edelle? Siltä vaikuttaa, kun tärkeänä vapaailtana Aavaa tarvitaan avuksi. Myrsky on katkonut sähköt ja asiakas kompastunut portaissa.

”Missä se sinun veljesi on?” Pirkko kysyi maireasti Petteriltä.

”Ei juuri nyt täällä”, Petteri vastasi sekoitellessaan keittokattilan sisältöä.

”No ei varmasti. Kuulin pikkulinnuilta, että hän päätti taas lähteä.”

Myös ystäväporukan Samun elämä uudistuu. Hän ostaa tädiltään kahvilan, jossa työskentelee.

”Uudistan listaa sen verran, että jätän kakut ja muut Reijan suosimat jutut pois ja tuon tilalle salaatteja, täytettyjä voileipiä ja muuta vähän ruokaisampaa. Makeista vaihtoehtoista pidän tarjolla vain muutamia juttuja. Pullaa ainakin on pakko olla, jos aion saada kanta-asiakkaat jäämään. Jubla Mokkaakin tekisi mieli poistaa ja keskittyä erikoiskahveihin, mutta ei se kannata.”

Eemil ei ravintolapäivän aikoihin häipynyt sentään lopullisesti eikä kauas, ainoastaan järjestämään ajatuksiaan ja elämäänsä. Hän saa soitonopettajan sijaisuuden lähikaupungista ja löytää vuokra-asunnon. Sängyssä on, erikoista kyllä kaksi peittoa ja tyynyä, vessassa kaksi kylpypyyhettä.

”Vai niin”, Eemil totesi viattomasti. ”Kuulin että näissä asunnoissa saattaa talvella vetää, siksi useampi peitto. Ja pyyhkeitä on kaksi siltä varalta, että toinen on pyykissä.”

Kun mies on vielä tehnyt selkoa siitä, että astioita on aika paljon, ettei tarvitse heti tiskata, Aava jatkaa:

”Ja vessan peilikaapissakin on kaksi hammasharjaa, jos toinen sattuisi tipahtamaan pönttöön?”

”Juuri niin”, Eemil vakuutteli. ”Alat saada jutun juonesta kiinni.”

Anna Korkiakangas

SARJA JATKUU...

ELOKUUSSA 2026

Kuin ranskasta käännettyä

Hannu Väisänen: *Märkä turbaani*. Otava, 2020. 318 s.

Pariisin La Défense on kaupunginosa, joka tunnetaan korkeista pilvenpiirtäjistään ja futuristisesta muotoilustaan. Mikään klassinen turistiryssä se ei suinkaan ole, mutta kyllä sen torneissa oikeita ihmisiäkin asuu. **Hannu Väisänen** *Märkä turbaani* on kunnianosoitus 38-kerroksiselle talolle ja sen erikoisille asukkaille.

Märän turbaanin kertojana on 13-vuotias Anatole, joka asuu opettajaisänsä kanssa talon 37. kerroksessa. Hän on yksi harvoista talossa asuvista lapsista, eikä häntä oikein aina edes huomata tai lasketa mukaan, kun ympärillä tapahtuu. Anatolelta puolestaan ei jää huomaamatta mitään: miksi eräs mies ravaa portaita päivittäin ylös alas, miksi toinen it-

kee yksin autohallissa, miksi yläkerran kerhotilat ovat pullollaan vanhaa tietotekniikkaa, miksi kattohuoneisto saa kreikkalaisen sisustuksen ja niin edelleen.

Märkä turbaani ei ole vain yksi kertomus, vaan ennemminkin tarinakokoelma tai yhteisöromaani. Keskushahmo Anatole sitoo tapahtumapaikan lisäksi kirjaa kokoon, mutta ehkä erillistä kertojanääntä ei olisi edes teokseen tarvittu. Pääasia on kuitenkin Väisänen värikylläinen kerronta. Mielikuvitukselliset tarinat ja ihmiskohtalot sytyttävät tornitalon eloon. Oikeastaan moni *Märän turbaanin* tarinoista on aika surullinen, mutta tietty keveys ja ironisuus pitävät lukijan mielen optimistisena: hyvin tässä käy.

Finlandiallakin aikanaan palkittu Hannu Väisänen yllätti minut *Märällä turbaanilla* oikein myönteisesti. Lukupiirissämme ihmettelimme ääneen sitä, kuinka moni meistä oli pohtinut jostakin kohdasta, kuinka tämä olikaan kirjoitettu alkukielellä – niin mutkattoman luonnollisesti Väisänen Pariisiinsa lipuu, että *Märkää turbaania* on vaikea edes pitää suomalaisena teoksena! Tässä on ainakin kaikille kaltaisilleni frankofiliaa poteville ja muutenkin mielikuvittelun haluisille lukijoille oikein osuva opus!

Hannu Sinisalo

Puutarhuriharjoittelijaksi Skotlantiin

Alexandra Zöbeli: *Menolippu Skotlantiin*. Saga Egmont, 2026. Alkuteos: *Ein Ticket nach Schottland* (Ullstein, 2018). Suom. Sirpa Alkunen. 400 s.

Jo, jolle vanhemmat ovat antaneet monimutkaisen nimen Josephine, ja jota kutsutaan pisimmillään Jo-syksi (tämä on tärkeää, kun kohtaat nuorimman kirjan henkilöistä), saa potkut kokon työstään hoi-vakodissa ja palaa kotiin miesystävän touhujen kan-nalta aivan liian aikaisin. Liki nelikymppisen naisen ei auta kuin palata lapsuudenkotiinsa **Alexandra Zöbelin** kirjassa *Menolippu Skotlantiin*.

Jo on turhautunut tilanteeseensa. Kun hän huomaa äidin puutarhahalehdessä ilmoituksen vuoden harjoit-telumahdollisuudesta skotlantilaisessa puutarhassa, jota voi hakea ammattitutkinnon suorittanut, hän päättää kerrankin tehdä jotain elämällään. Vuosi ir-ti kaikesta, uutta työtä, eivätkä muutkaan harjoit-

telijat kai ihan peruskoulusta päässeitä ole, kun ker-ran ammattitutkintoa edellytetään. Harmi vain, että kahvia oli läikkynyt lehden sivulle niin, että vaurioittoa säilyivät lähinnä yhteystiedot...

Pääpuutarhuri on kuulemma ankara, ei sovi myö-hästyä, mutta Jon ensimmäinen aamu harjoitteli-jana alkaa hyvin. Kokoonumispaikalla seisoo vain yksi älyttömän komea mies, joka nojaa rennosti puuhun ja haukkaa omenaa. Tyyppi katselee Jota odottavasti, ja hermostuksissaan nainen läpättää liikaa.

”Pomo on kuulemma oikea kammotus. Joko tunnet hänet?”

Nyt tyyppi sentään nyökkäsi.

”No onko hän niin kamala kuin väitetään?”

Mies heitti omenankodan kaaressa puutarhaan ja irtautui puunrungosta. ”Mitä hänestä sitten väitetään?”

Jo-parka ei tunnista vastakysymystä varoitukseksi ja saa luvan luoda lannan sikalasta joka ikinen aamu. Heribert-karjasta emakoineen tuleekin Jon ystävä, ja aika moni harjoittelijakaveri on kiitollinen siitä, että hotellikompleksin puutarhan vastenmielisin tehtävä on pois heidän niskoiltaan. Nyt voivat muutkin tiskata aamiaisastioita pelkäämättä myö-hästymistä liikaa.

Elämä kasvien kanssa ei tottumattomalta suju hy-vin, ja lopulta Jo vaihtaa toisaalle kokon hommiin. Kun asuntolaan ei ole enää asiaa, majapaikka löytyy naapuruston pikkuisesta ränsistyvistä hotellista. Sitä pyörittää Marge yksin, ja taloustilanteesta voi päätellä jotain sen perusteella, miten hiljaista siellä on.

Jo haluaa auttaa, ja saakin siihen tilaisuuden, kun Marge päätyy vuoteenomaksi. Apuun rientää myös ystävä kotipuolesta. Heidi hurmaa yleensä kaikki, joten mikäpä hätä on sittenkään, vaikka rikas ame-

rikkalainen hotellinomistaja on tulossa tarkastamaan vähälle huomiolle jäänyttä tilustaan...

Yksi kirjan troopeista on pakotettu läheisyys. Sekä Jon ja pääpuutarhuri Duncanin että Heidn ja hotellinomistaja-Tomin välille saadaan herkullisia käänteitä tämän avulla.

Mukana on myös Duncanin Nick-poika ja tämän englantilaista aatelista olevat isovanhemmat. Lady on varsinainen kieroilija, huh sentään! Sivuhenkilönäkin hän saa aikaan aivan riittävästi harmia, ja Nick-parka luulee, että on hänen syynsä, kun Jo mitään ilmoittamatta palaa kotimaahansa.

Jo on aina tervetullut äidin ja isän luo, mutta eivät kaikki uutiset sielläkään hyviä ole. Entinen avomies on pannut ranttaliksi, kun on muuttanut yhteisissä nimissä olleesta vuokrakodista, ja remont-

tivelka lankeaa Jon vastuulle. Onneksi hän saa työtä rinneravintolan kokkina ja solmii maksusopimuksen.

Onneksi Nickin isoisä on vaimoan sydämellisempi ja auttaa jäljittämään kadonneen rakastetun.

Anna Korkiakangas

”Oliko tuo kenties kosinta?”

”Ei, se ei ollut kosinta, vaan lista tosiasiasta. Sinä menet kanssani naimisiin ja muutat taas asumaan meidän kanssamme, Nickin ja minun.”

Ruokakirjailijan uutuuden ympärillä tulee ruumiita

Tittamari Marttinen: *Brunssilla murhaajan kanssa*. Avain, 2026. 245 s.

Brunssilla murhaajan kanssa sijoittuu Munkkivuoresa sijaitsevaan kuvitteelliseen pieneen Viikunapurvintolaan. Ruokakirjailija Jessica Tuulensuun uuden keittokirjan annosten kokkaaminen ja kuvaaminen on toteutettu Viikunapuun tiloissa.

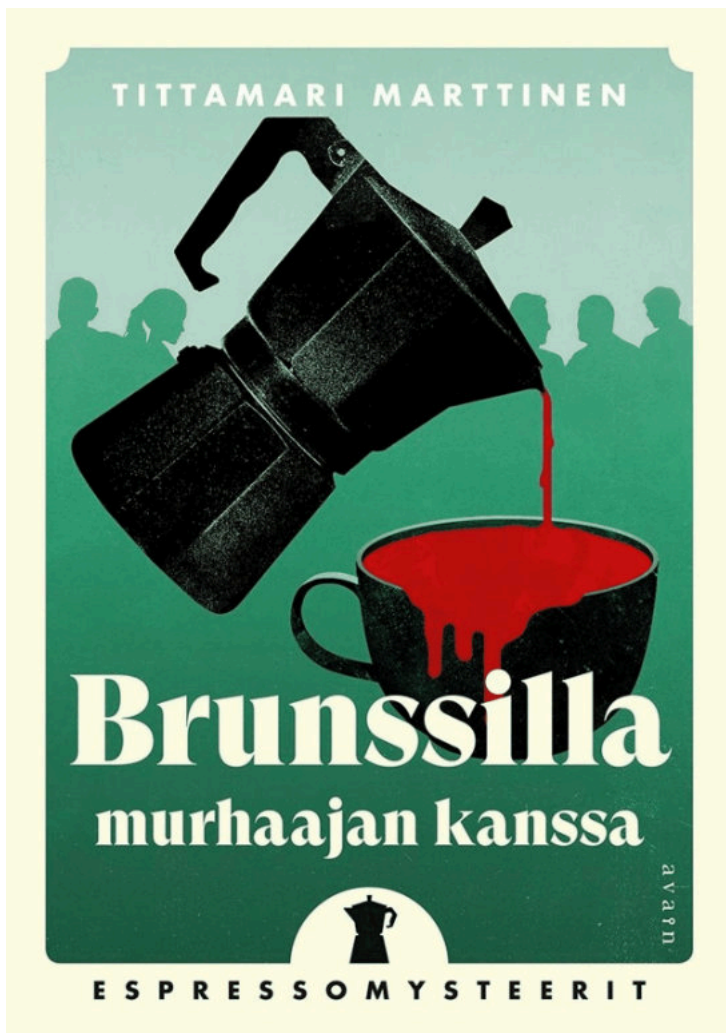
Tulevaa kirjaa juhlistamaan on järjestetty kutsuvierastilaisuus, joka päättyy dramaattisesti yhden vieraan murhaan. Vieraana on myös Viikunapuun omistajan, Martina Railon ystävä, rikostutkija Sara Kaarna, joten tutkimukset pääsevät heti vauhtiin.

Lukijalle vinkkaan, että kirjan tarinassa on niin paljon henkilöitä, että nimiä kannattaa melkein päittää ylös sitä mukaa kuin kirjaa lukee, muuten ei tahdo muistaa, kuka kukin on. Kirjassa avainrooleissa ovat ainakin jo mainitut kirjailija Jessica Tuulensuu, ravintoloitsija Martina Railo ja rikostutkija Sara Kaarna.

Tapahtumien keskipisteessä ovat myös Martinan tytär Elsa, hänen ystävänsä muusikko Eino, Martinan ex-mies Konsta Rautaluoma, Konstan ex-

naisystävä Irene Aallonheimo, nykyinen naisystävä valokuvaaja Pinja Naavasto, Pinjan äiti Pia Naavasto, julkkiskirjailija Anita Ravanto, Anitan tytär taidegalleristi Roosa Eranko, Roosin mies ja Jessican miesystävä Jan-Erik Eranko, Anitan miesystävä julkkishieroja Samuel, Anitan miesvainaja Ilkka Orapalon viulistipoika Ville Orapalo, taidemaalari Tarja Tervasvaara, kirjailija Karita Kivi, Karitan ystävä Merita Mertavuo, Viia Vahlamo, kustantamo Raparperin omistaja, kustannustoimitaja Emilia Palas. Viikunapuussa tarjoilija Armas ja kokkiopiskelija Oliver. Tutkinnanjohtaja Ines Karjalainen, messuosaston vartija Julius. Saattaa olla, että joku unohtuikin, mutta tuosta listasta on lu-

Ensin Konstan seurassa oli viihtynyt Irene Aallonheimo, joka sovitteli tällä hetkellä tekosiaan Hämeenlinnan naisvankilassa, ja nyt Konsta oli merkeistä päätellen syöksymässä uuteen naissubteeseen.

kijalle varmasti hyötyä. Nämä nimet vilisevät lähes joka luvussa, joten ne on syytä pitää mielessä.

Kirjassa selvitetään suhteita, syödään ja juodaan.

Poliisi juoruilee murhatutkinnasta, ja sitä puidaan monen henkilön voimin Viikunapuussa. Ihmisiä petetään ja jätetään. Ja murhataan. Kirjamessuillakin meinaa yksi vieras päästä hengestään.

Martina on lupautunut messuille kokkaamaan alkuruuat ja Jessica esittelee taitojaan pääruokien kanssa samalla, kun mainostaa uutta kirjaansa. Jessica ei vain näy tilaisuudessa. Murhayritys lavan edessä katkaisee kuitenkin myös Martinan esityksen.

Lattialle oli sinkoutunut huippulaatuinen kasvisveitsi, joka oli viiltänyt ison palkeenkielen miehen kaulaan. Veri ei pulpunnut miehen otsasta, johon oli tullut syvä vekki, vaan kaulaan viilletystä haavasta.

Taidepetoksia selvitetään myös murhan ja murhayrityksen yhteydessä, ja murhaajakin pääsee vapaasti kertoilemaan ystävilleen ja tutuille miksi murhasi.

Tämä Espressomysteerit-sarjan kolmas osa on ensimmäinen lukemani **Tittamari Marttisen** kirjoittama kirja. Joku voi muistaa aikoinaan ilmestyneet lukemistot; Romantiikka-, Linna- ja Lääkäri-sarjat, joita kutsuttiin markan rakkaudeksi. Tämä kirja kuuluu minusta siihen sarjaan, vaikka sivumäärältään onkin laajempi. *Brunssilla murhaajan kanssa* tarjoaa hupaisaa ajankulua sellaiselle lukijalle, joka ei halua paneutua kovin syvällisesti lukemaansa dekkariin.

Soili Vuorenmaa

SARJA JATKUU...

LOKAKUUSSA 2026

Mitä jälkipolville jätämme ja mistä meidät muistetaan

Ian McEwan: *Mitä voimme tietää*. Otava, 2026. Alkuteos: *What We Can Know* (Jonathan Cape, 2025). Suom. Jaakko Kankaanpää. 360 s.

Sadan vuoden päästä meidän nykyhetkestämme puhutaan ”sekoamisen aikana”. Kaikki ilmasto-katastrofin tunnusmerkit on jo nähty, mutta siltikään ihmiset eivät tee mitään sen torjumiseksi. Tarvitaan vielä ydinsota ja valtava merenpinnan nousu, jotka surmaavat valtaosan väestöstä ja pirstaloivat sivilisaation erillisiksi saarekkeiksi, ennen kuin 2100-luvun yhteiskunta nousee edes jotenkin jatkaamaan elämäänsä siellä, missä se ylipäänsä on mahdollista.

Apokalyptisista visioista huolimatta **Ian McEwanin** *Mitä voimme tietää* ei ole mikään dystopia-kuvaus – se vain tapahtuu ajassa, jonka me tuleville polville aiheutamme. Romanissa ollaan menneen äärellä: päähenkilöt ovat 1990–2030-lukujen kirjallisuuteen keskittyviä tutkijoita. Tom Metcalfe haluaa löytää ajan suurimman englantilaisrunoilijan Francis Blundyn sittemmin legendariseen maineeseen kohonneen laajan runon, josta ainoat faktat ovat toisen käden tietoja illallsilta, jossa runoilija teoksensa ainoan kerran ääneen luki. Niin, toisen käden tietoja: meidän aikamme sähköpostit ja pikaviestit ovat säilyneet 2100-luvun tutkijoille valtavana tekstiarkistona, vaikka internetiä sellaisena kuin sen tunnumme ei enää olekaan ainakaan samassa laajuudessa olemassa.

McEwanin kertomus kulkee kahdella aikatasolla ja kahden eri kertojan läpi suodatettuna. Mikä on tu-

levaisuudestamme meihin katsovan tutkijan kuvitelmaa ja mikä tarinan todellisuudessa oikeasti tapahtunutta, on välillä hieman hämärää, ja McEwan jättää taitavasti tarinalinjoihin ristiriitaisuuksia ja korjauksia. Kirjan nimi *Mitä voimme tietää* on erittäin osuva, sillä tarkoituksena on nimenomaan

problematisoida se, mikä kaikki voi olla mahdollista, miten tuleville polville jäävään aineistoon voidaan vaikuttaa ja miten lopulta kaikki on vain tulkintaa. Käsitukset ajasta muuttuvat ajassa, ajankuva hämärtyy ja vanhat tavat muuttuvat oudoiksi. Mitä on tietäminen? Mitä me esimerkiksi ”tiedämme” vaikka viktoriaanisen ajan klassikkokirjailijoista, heidän elämästään ja tavoistaan? McEwanin kysymys on oleellisesti sama, se on vain suunnattu omaan aikaamme.

Mitä voimme tietää on vakava ja melko raskasluokainen teos, mutta ehdottomasti lukemisen arvoinen. Ian McEwan tekee 2100-luvun maailmanrakennuksensa riittävän hienopiirteisesti niin, että lu-

kija voi saada siitä riittävän idean, mutta pääasia on silti sujuvassa tarinankuljetuksessa. Modernin laattuproosan ystävälle Ian McEwan on aina hyvä valinta.

Hannu Sinisalo

Rikosten verkosta on vaikea vapautua

Lilja Sigurðardóttir: *Verkko*. Docendo, 2026. Alkuteos: *Netið* (JPV, 2016). Suom. Marjakaisa Matthíasson. 321 s.

Reykjavík Noir -dekkaritrilogian ensimmäisessä osassa *Loukussa* Sonja on käynyt läpi vaikean avioeron ja menettänyt poikansa Tómaxen huoltajuuden ex-miehelleen Adamille.

Tilaisuuden tullen Sonja on pakannut vähäiset tavaranansa, ottanut pojan mukaansa ja matkustanut Amerikkaan. Hän vaihtaa tuon tuostakin osavaltiota pitääkseen sijaintinsa salassa entiseltä mieheltään.

Sonja asuu poikansa kanssa asuntovaunussa Floridassa, kun hänen ex-miehensä saa selville heidän olinpaikkansa ja sieppaa heidän poikansa. Sonjan ainoa vaihtoehto on lähteä poikansa kaappaajien mukana takaisin Islantiin, jotta hän ei menetä lastaan lopullisesti.

Entuudestaan tutun tullivirkailija Bragin avulla Sonja laatii oman suunnitelmansa, jolla hän aikoo nitistää huumeparonit ja juonittelevan ex-miehensä sekä saada lapsensa takaisin. Asiat eivät kuitenkaan ole yhtä yksinkertaisia kuin miltä ne näyttävät. Sonja sotkeutuu verkkoon, joka vaarantaa heidän kaikkien hengen.

Islannissa myös Sonjan rakastettu Agla odottaa tuomiota pankkikriisin jälkeisistä talousrikoksista, eikä Sonja halua tavata häntä. Lisäksi Agla on velkaa erittäin vaikutusvaltaisille miehille, jotka haluavat rahan takaisin hinnalla millä hyvänsä.

Verkko sijoittuu Eyjafjallajökullin tulivuorenpurkauksesta ja pankkikriisin jälkimainingeista toipuvaan Reykjavikiin, jota käytetään huumeiden salakuljetuksen välietappina. Vähä-

nen määrä huumeita jää Islantiin, mutta suuri osa kulkee kuriirien mukana aina Amerikkaan saakka.

Tarinassa seurataan Sonjan, Aglan ja Bragin arkipäivän tapahtumia. Kaikkien elämä kytkeytyy maailmanlaajuiseen rikollisverkostoon, josta pois pääsy tuntuu mahdottomalta. Pahoinpitelyt ja murhat ovat kohtalona niille, jotka yrittävät päästä irti verkosta.

Tarina on synkkä kertomus siitä, miten rikolliseen toimintaan sotkeutuneiden on vaikea saada elämänsä enää järjestykseen. Jokainen päivä on selviytyttävä entistä suuremmista vaikeuksista eikä koskaan voi luottaa siihen, että rikolliset pitäisivät lupauksensa.

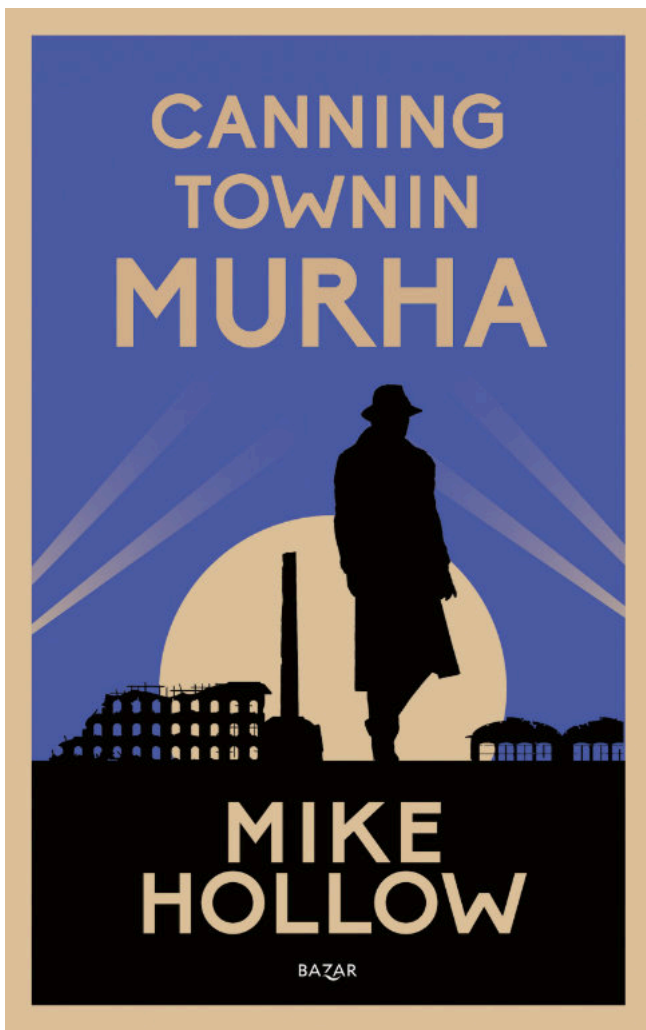
Samoin kuin rikolliset, myös viranomaiset kuten poliisi ja tulli, ovat jatkuvasti kintereillä salakuunnellen puhelimia, seuraten viestintää ja etsien yhteyksiä. Vaikka tarinassa seurataan rikosten suunnittelua ja niiden selvittämistä, kirja tuo esille myös

rikoksiin sotkeutuneiden ihmisten arkipäiväisemmän elämän, sekä heidän toiveensa siitä, että voisivat elää tavallista arkea joskus tulevaisuudessa pelkäämättä koko ajan paljastumistaan.

Jään odottamaan sarjan kolmatta osaa. Jospa siinä vihdoinkin selviäisi, miten käy rikollispiireistä pois haluaville päähenkilöille. Kirja on erinomaisesti kirjoitettu, eikä tarinaa jätä mielellään kesken. Ei ole ihme, että **Lilja Sigurðardóttirin** kirjoja on myyty Suomessakin yli 20 000 kappaletta.

Soili Vuorenmaa

Lisää murhia sotavuosien Lontoossa

Mike Hollow: *Canning Townin murha*. Bazar, 2026. Alkuteos: *The Canning Town Murder* (Kregel Publications, 2015). Suom. Hanna Arvonen. 397 s.

Canning Townin murha, toinen suomennos **Mike Hollow**'lta, jatkaa Lontooseen sijoittuvaa historiallista Blitz-dekkarisarjaa. Hollow sai idean kirjan tarinalle todellisesta tapahtumasta, jossa lontoolainen mies tuomittiin joulukuussa 1939 kiristyksestä. Mies oli uhannut syyttää uhriaan vakoilusta Saksan hyväksi, jos tämä ei maksa hänelle.

Eletään vuotta 1940 ja pommitukset jatkuvat Lontoossa. Kaupunki on pimennetty öisin, ja silloin myös rikolliset käyttävät hyväkseen pommitusten aiheuttamaa kaaosta. Ryöstelyt ja muut rikokset työllistävät myös rikoskomisario John Jagoa. Jago on juuri herännyt, kun poliisiasemalta Frank Tomp-

kins soittaa hänelle ja ilmoittaa pommitetun talon raunioista löytyneestä naisen ruumiista.

Jago lähtee työparinsa rikoskonstaapeli Cradickin kanssa Canning Towniin, Tinto Roadille, jossa pommi on räjähtänyt ja tuhonnut taloja. Paikalla oleva konstaapeli kertoo Jagolle, että talon raivausta jäänteistä on löytynyt nuoren naisen ruumis, joka ei heidän mielestään ole kuollut pommituksessa, vaan ruumis on siirretty raunioihin. Näyttää siltä, että nainen on kuristettu kuoliaaksi.

Jago saa selville, että uhri on Mary Watkins, joka työskenteli paikallisessa tehtaassa, jossa valmistetaan muun muassa transistoreja hallituksen salaisia tehtäviä varten. Jagon sinnikkyuden ansiosta tutkinnat tuottavat tulosta, ja alkaa selvitä, että useampi henkilö tehtaan työntekijöistä on syyllistynyt varkauksiin. Näiden varkauksien takia myös tehtaan johtaja pyytää apua Jagolta.

Jagon päivät kuluvat uhrin läheisiä ja tuttuja kuulustellessa ja mahdollisia naisen kuolemaan liittyviä johtolankoja etsiessä. Vakoilu ja mustanpörssin kauppa käyvät kuumana, ja jotenkin Maryn murha liittyy tapahtumaketjuun, jota Jago työparinsa kanssa tutkii. Vakoiluun osallistuvat tuntuvat olevan hyväuskoisia hölmöjä, jotka eivät edes ymmärrä, mihin heidät on houkuteltu.

Kuka varastaa vetyperoksidia tehtaalta ja miksi? Mihin häviää valtiolle tarkoitettuja putkia? Jago jatkaa kuulusteluja säntäillen ympäri Lontoota etsimässä johtolankoja niin Maryn murhalle kuin tehtaalla tapahtuneille varkauksillekin.

Canning Townin murha on viihdyttävää ja mukaansatempaavaa luettavaa, vaikka rikokset ovatkin selvillä ja kuulusteltaviakin on rajoitettu määrä. Ennen rikosten selviämistä epäilyjä on useita. Rikosvyyhtikin on paljon laajempi kuin miltä aluksi näyttää. Jagon selvitettävänä on murhan lisäksi niin petoksia, kavalluksia kuin syrjähyppyjen kierrekkin.

Blitz-dekkarisarjan kolmas osa *Custom Housen murha* ilmestyy kesäkuussa 2026.

Soili Vuorenmaa

Uusi uljas maailma lasten näkökulmasta

Ali Smith: *Gliff*. Kosmos, 2025. Alkuteos: *Gliff* (Hamish Hamilton, 2024) Suom. Kristiina Drews. 304 s.

Kehuttu ja palkittu brittikirjailija **Ali Smith** tunnetaan parhaiten vuodenaikakvartetistaan. Nyt Smith on heittäytynyt spekulatiivisen fiktion puolelle ja ilolla huomaa, että ainakin Tampereella *Gliff* on korkeakirjallisesta luonteestaan huolimatta luokiteltu genrekirjallisuuden piiriin: selkämkyksessä on scifiluokituksesta kertova tarra.

Gliff on epämääräinen tulevaisuudenkuva, sellainen dystopia, joka ei ole kovin kaukana meidän ajastamme. Se kertoo kahdesta lapsesta, jotka joutuvat eroon äidistään. Äiti työskentelee hotellissa, paikkaamassa sairastuneen siskonsa puolesta, ja lapsista pitää huolta Leif, ilmeisesti äidin miesystävä. Perheen kodin ympärille on maalattu punainen viiva, joka tarkoittaa, että talon on hylättävä. Lapset ja Leif lähtevät matkaan matkailuautolla, mutta kun he yhtenä aamuna heräävät Tescon parkkipaikalta, matkailuautokin on ympäröity punaisella maalilla.

Lopulta Leif jättää lapset autiotaloon asumaan ja lähtee hakemaan lasten äitiä takaisin. Se siitä sitten. Lapset jäävät selviytymään keskenään, turvaan pieni nippu rahaa ja säilyketölkkejä pariksi viikoksi. Siinä ajassa Leifin ja äidin pitäisi palata. Tietenkään kaikki ei lopulta ole niin yksinkertaista.

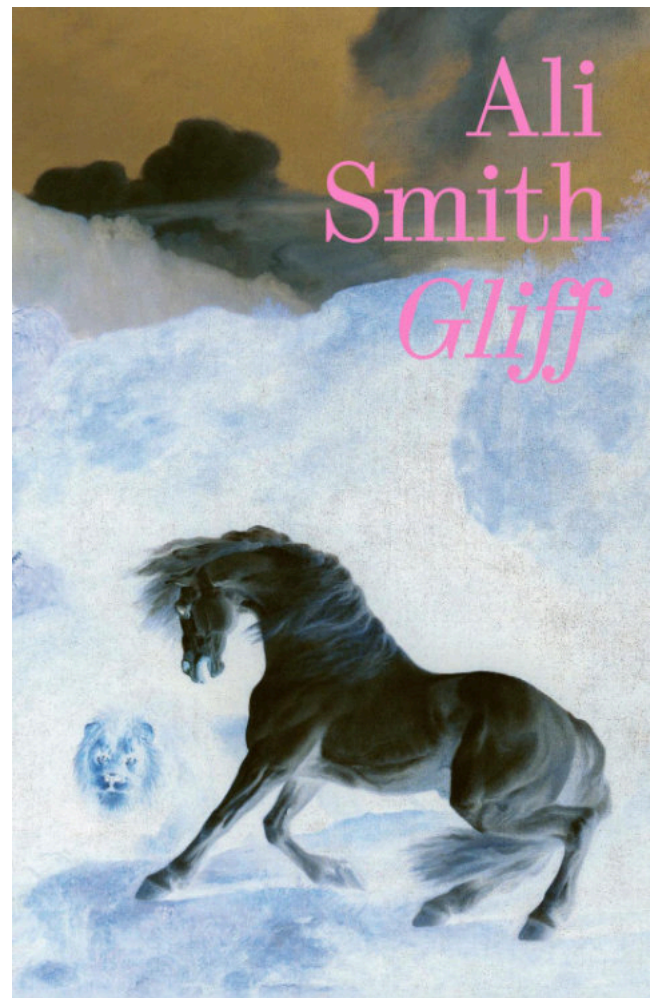
Gliffin yhteiskunta tekee selväksi, ketkä kuuluvat sisälle ja ketkä ulos. Ero tehdään näkyväksi maalamalla talojen ympärille punaisia viivoja ja täyttämällä kiertelevien matkalaisten perinteiset paikat betoniromulla. On tärkeää olla verifioitu kansalainen, järjestelmän sisäpuolella, hyväksytty ja olemassa. Lapset asettuvat keskenään ollessaan järjestelmän laitamille.

Koko tarina on kerrottu vanhemman lapsen näkökulmasta. Mitä jää kertomatta, mihin huomio keskittyy, millaiset asiat nousevat lapsen näkökulmasta esiin? Nämä ovat kiinnostavia asioita tarkasteltavaksi ja pohdittavaksi *Gliffiä* lukiessaan. Kirjan näkökulma voisi olla synkkäkin, mutta vaikka sen maailmassa fasistiset piirteensä ovatkin, kaikki on kuitenkin jotenkin sillä tavalla omituista ja peh-

meää, osin epäilemättä lapsikertojan näkökulman vuoksi, että *Gliff* ei tunnu raskaalta tai painostavalta. Se on ennemmin kiinnostunut ja utelias katse järjestelmän reunoilta voikukan innolla läpi puskevaan elämään. Elollista ei noin vain kahlehdita.

Gliff viittaa jonkun verran **Aldous Huxleyn** *Uljaaseen uuteen maailmaan*. Kovin suora uudelleenkirjoitus se ei nähdäkseni ole, kunhan tarkastelee Huxleyn teoksen kaltaista tulevaisuudennäkymää näiden sitkeiden pienten lasten näkökulmasta. Kielellään ja kerronnaltaan se on erinomaisen viehättävä; kertojanääni on uskottava ja sopivasti epämuodollinen, mitä kirjan taiton tasaamaton oikea reuna korostaa. Suomentaja **Kristiina Drews** on tehnyt hienoa työtä kirjan parissa, Smithin vuolaana virtaavat virkkeet ja kielellä leikittely ovat kääntyneet sujuvasti suomeksi.

Mikko Saari

Entisen kirjastonhoitajan murhanratkontaa Hauholla

Hanni Maula: *Teetä ja teräaseita*. Karisto, 2026.
350 s.

Eläkkeellä oleva kirjastonhoitaja Helvi Helve, naapurissa asuva puutarhaansa hoitava Riitta Rantanen ja kyläkauppias Hannu Kallio muodostavat yhdessä omituisen etsiväjengin. Helvi on suorasanainen nainen, joka ei arkaile työntää nokkaansa toisten asioihin. Riitta puolestaan on yksi positiivisimmista jokapaikanhöylistä. Hän järjestää erilaisia tapahtumia koko kyläyhteisölle, ja on yksi harvoista Helvin ystävistä. Hannu on eronnut, asuu yksin kyläkaupan yläkerrassa ja seurailee kaupan kahvilassa ihmisten touhuja. Helvin ja Riitan mukana hän saa mukavasti vauhtia iltoihinsa osallistumalla ystäviensä hullutuksiin.

Veikko Laakkosen omistama jätefirma Likaveikot Hauholla on tehnyt ympäristörikoksen, jota yritys

on vähätellyt vuosikausia. Laakkonen sai ostaa maata kartanon omistavalta nuoruuden ystävältään tämän ollessa rahavaikeuksissa. Jätefirman Laakkonen perusti salaa ostamalleen maalle.

Laakkosen yrityksessä ollaan innostuttu tekoälyn suomista mahdollisuuksista, ja tekoälyä käytetään jopa työntekijöiden terveydentilan seuraamiseen. Laakkosen poika, perintöprinssiksikin kutsuttu Ville on huomannut, mitä haittaa sovelluksesta on, ja millaisia virheitä sovellukseen on tullut. Onko tekoäly alkanut tehdä itsenäisiä päätöksiä?

Nyt Ville on kadonnut, ja sovelluksen kehittäjä, Laakkosella työskennellyt ohjelmoijakin löytyy kuolleena. Onkohan edes Veikko Laakkosen entisen vaimon muutama vuosi sitten tapahtunut kuolema luonnollinen? Keiden kaikkien henki on nyt vaarassa?

Kyläläiset inhoavat ylimielistä Veikkoa ja hänen perillisiä. Myös Helviä ärsyttää. Hänen sisarentyttärensä on tullut asumaan Helvin hoteisiin. Tyttö on viimeisillään raskaana Laakkosen Villelle, joka on teillä tietymättömillä. Siinäpä onkin taas Helville tehtävää, selvittää miksi Ville on kadonnut, ja kuka on ohjelmoijan murhan takana.

Rikoksia selvittelee myös poliisi. Anna on erikoisen herkkä ollakseen poliisi, ja nyt hän on vielä haksahtanut ex-miehensä kanssa sänkyyn, ja pelkää olevansa raskaana. Sekö lie synnä siihen, ettei hän jaks keskittyä töihinsä, ja tarvitsisi pomonsa mielestä sairauslomaa. Anna säikähtää ja miettii, että työ on hänelle kaikki kaikessa, eikä hän yksinhuoltajana todellakaan voi jäädä pitkälle sairauslomalle.

Mutta pomo keksiikin paremman keinon, joka ei todellisuudessa kyllä onnistuisi.

– *Merkkaan sinut ylityövapaalle tästä hetkestä alkaen. Tunnit riittävät näemmä yli viikon lomaan. Nyt kun paine Likaveikkojen suunnalta helpotti, lisämiehitystä ei erityisesti tarvita.*

Esibenkilö näyttää sangen tyytyväiseltä hoidettuaan jaksamisongelman näin taloudellisella tavalla.

Jäin kaipaamaan terävyyttä avainhenkilöiden persooniin. Jos ensimmäistä kirjaa ei ole lukenut, voi olla vaikea päästä sisään henkilöiden ”ajatusmaailmaan”. Kirjan mainonnassa esiin nousseet munkit eivät olleet kovinkaan avainasemassa, ja tiineenä oleva puudelikin oli aika turha lisä kirjassa. Joitain pieniä ihmetyksen aiheitakin nousi esiin. Yksi tällainen oli nitron ottaminen veden kanssa.

Tarina on kuitenkin luettava loppuun saakka, jotta selviää kuka on syyllinen mihinkin. Tunnustusta täytyy antaa kirjailijalle myös siitä, että on saanut aikaan kaksi *Helvi Helve tutkii* -sarjan kirjaa, ja kolmaskin on tulossa. Kirjan vanhat ja murteelliset sanonnat ovat mukavaa luettavaa. Varmasti kirjailijan toimittajataustalla ne ovatkin kirjan parasta antia.

Soili Vuorenmaa

Esikoisdekkarissa juhannus on kohtalokas

Laura Arikka: *Synkeä juhannus*. Otava, 2026. 446 s.

Synkeä juhannus on **Laura Arikan** esikoisromaani. Dekkari sijoittuu pieneen Farlaxin kuntaan Länsi-Suomen saaristoon. Farlaxissa asuu noin kymmenentuhatta vakituista asukasta, mutta kesäisin asukasmäärä tuplaantuu, kun mökkiläiset ja turistit saapuvat.

Farlax on kaikin puolin idyllinen paikka asua. Ihmiset tuntevat toisensa, ja naapuriapu toimii tarvittaessa. Kaikki tarvittava löytyy, sillä kunnassa kasvatetaan itse ruokaa, ja myös kalastus on edelleen yksi tärkeä osa Farlaxin ruokahuoltoa.

Nyt kunnassa valmistaudutaan juhannuksen viettoon, ja väkimäärä on runsaimmillaan. Aattoamuna yksi asukkaista on aamukävelyllä puistossa, kun hän huomaa kaksi nuorta makaamassa maassa toisiinsa kietoutuneina. Lähempi tarkastelu osoittaa heidät kuolleiksi.

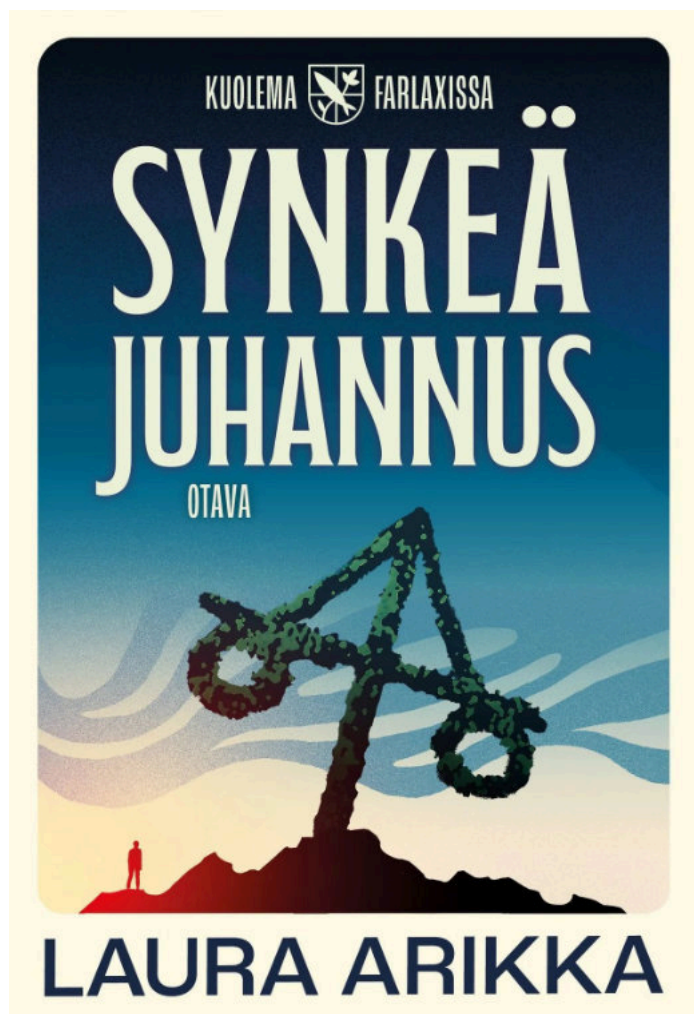
Farlaxissa on oma poliisiasema, jonka päällikkö Toomas Lehto tekee kaikkensa säilyttääkseen paikallisen poliisiaseman kunnassa. Senpä takia hän toteaa, että nuorten kuolemantapauksen selvittelyyn ei pyydetä apua mantereelta, vaan se selvitetään omin voimin.

Poliisilaitoksella työskentelevät Toomaksen lisäksi Abbe ja Maija, sekä väliaikaisena apuna siviilipalvelusmies Liinus. Koska juhannus työllistää poliiseja pienten kahinoiden takia enemmän kuin normaalisti, kuolemantapausten selvittäminen vaatii ympärivuorokautista työskentelyä. Toomas pyytää avuksi myös Sofie Andrellin, joka on toiminut aiemminkin poliisin apuna. Sofie on profiloija, entinen pappi, ja Toomaksen mielestä paras mahdollinen tuki uhrien perheille.

Sofie on muuttanut Farlaxiin miehensä kuoltua, kun hänelle osui huomattava potti Farlaxissa pelaamansa porukkaloton ansiosta. Sofie on rakennuttanut unelmiensa talon, tekee töitä kotonaan, ja

TUTUSTU MYÖS

tapaa muita ihmisiä kohtalaisen vähän. Nytkin hän empii, kun Toomas pyytää häntä poliisin avuksi, mutta suostuu, kun tietää miten tärkeää Toomakselle on rikosten ratkaiseminen paikallisesti, ja miten vähän henkilökuntaa on käytössä.

Synkeässä juhannuksessa on taitavasti kuvattu pienen kunnan elämää. Millaisia vuorovaikutussuhteita ihmisillä on, miten he ovat yhteydessä luontoon, miten eri vuodenajat vaikuttavat pienen saaren elämään. Millaisia unelmia on nuorilla, ja miten he pääsevät toteuttamaan niitä.

Mielenkiintoinen tarina saa epäilemään syyllisiksi useita henkilöitä. Tarina on harvinainen myös siksi, että kun rikokset lopussa selviävät, tarina ei lopu siihen, vaan se vieään osallisina olleiden henkilöiden osalta loppuun saakka. Kenenkään ei tarvitse jäädä yksin selviämään. Tässä kirjassa nousikin hienosti esiin se, kuinka ihmisten pitää pitää toisistaan huolta. Kuunnella ja kysellä, myötäelää. Hieno, yhtenäinen tarina alusta loppuun saakka. Pidin erityisesti myös kerronnasta, jossa sisustusta,

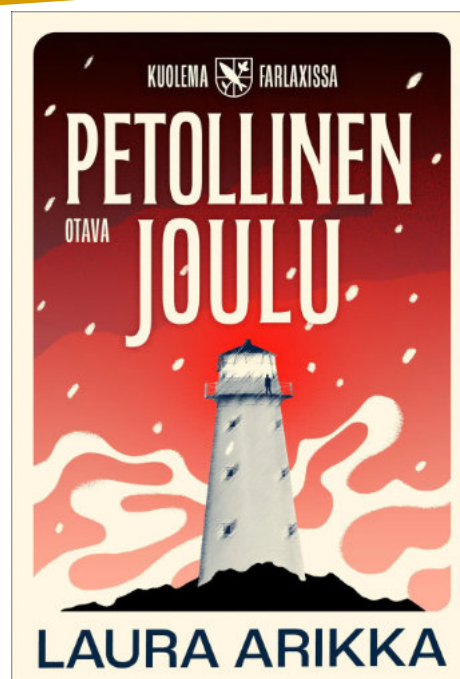
vaatteita ja taidetta kuvailtiin. Nekin sopivat hyvin tarinaan, vaikka kyseessä onkin dekkari.

Hyvässä kirjassa häiritsi vähän se, että lauseiden sanajärjestys oli minulle välillä outo. Vaikkakaan se ei ollut väärä, niin normaalisti sanajärjestys on sivulauseissa erilainen. Samoin koko kirjan ajan itseäni häiritsi henkilöiden etunimien toistaminen silloinkin, kun vain kaksi ihmistä keskusteli: ”Olipa hyvää kahvia, Sofie”. ”Lähdetäänpö, Sofie?” ”Laitapa tästä kumisaappaat, Toomas”. ”Ole hyvä, Toomas”. Suomalaisessa tekstissä ei yleensä viljellä tuota jatkuvaa nimen toistamista, kun ollaan kahdestaan, se ei vain jotenkin meille sovi. Olisiko tuossa voinut kustannustoimittaja olla tarkempi, ja poistaa edes turhimmat nimitoistot, ehkä myös herroittelut ja rouvittelut? Minun mielestäni kyllä.

Erinomainen kirja joka tapauksessa, ja saa unelmoimaan tuollaisessa paikassa asumisesta. Nyt jäädään odottamaan Farlaxin tapahtumille jatkoa. *Synkeä juhannus* on Kuolema Farlaxissa -dekkarisarjan aloitus. Toinen osa *Petollinen joulu* julkaistaan vielä tänä vuonna.

Soili Vuorenmaa

SARJA JATKUU...

LOKAKUUSSA 2026

Eriskummallinen esikoisromaani

Maija Sirkjärvi: *Kiinteistö*. Teos, 2026. 180 s.

Pyörittelin *Kiinteistöä* käsissäni ja kuuntelin siitä äänikirjankin, jopa pariin kertaan, koska olin suoraan sanottuna hämmentynyt. Mitä en nyt oikein ymmärtänyt?

Kiinnostuin kirjasta, koska aiheena oli sisko ja sen veli, mutta miten se tässä kirjassa tuli esiin ei ollut sitä, mitä hain tai odotin. Oli jokseenkin niin absurdiä, että piti oikein moneen kertaan miettiä, mitä oikein tapahtui?

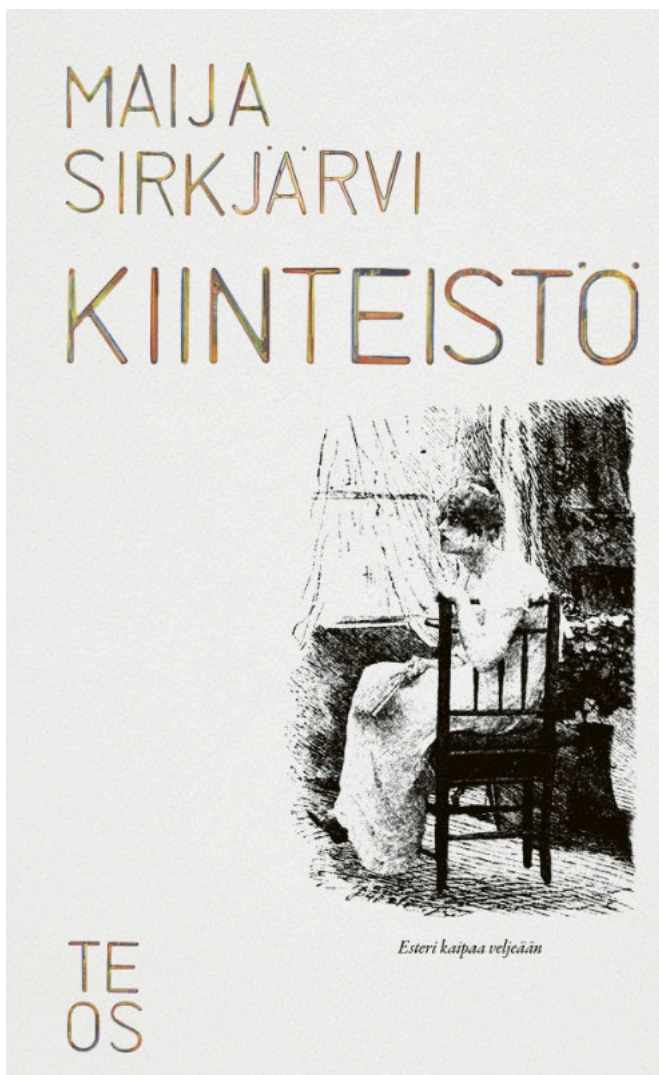
Esteri on jätkäsaarelainen parturikampaaja, joka on halutut piilottaa oman sivistyneen menneisyytensä ja sen, että on ollut kohujulkimokohussa. Hänen miehensä Henkka perii sitten kiva kiinteistön, josta Esteri on ensin, että kiitos ei, kunnes alkaakin olla että kiitos kyllä.

Kun veli sitten astuu kuvioihin, vuosien jälkeen, niin kyllä menee sekavaksi. Millään en meinanut ymmärtää, että mitä ja miksi. Tuli sellainen olo, että tätä en olisi halunut tietää.

Esteri todella on ristiriitainen henkilö ja hänen nahkoihinsa ei pääse mitenkään samaistumaan. Enemmän ymmärsin hänen miestänsä Henkkaa, joka oli ehkä enemmän kartalla.

Kiinteistö on **Maija Sirkjärven** esikoisromaani, sillä hän on aiemmin kirjoittanut novellikokoelman *Barbara ja muita hurrikaaneja*. *Kiinteistön* aihe oli minusta jokseenkin eriskummallinen, mutta teksti silti varsin viehättävää.

Kini Laine

Jätkäsaari levisi hänen ympärillään tuulisena. Fanta-tölkki rullasi rämisten parkkipaikan poikki perässään rytätty tupakka-aski ja jotain epäselvää, foliota tai muuta roskaa. Joku oli jättänyt Eckerö Linen ostoskärryt lojumaan vinottain parkkiruutuun.

Hukkumiskuolema, joka ei ollutkaan onnettomuus

Peter Grainger: *Kuolema jokivarressa*. Tammi, 2026. Alkuteos: *An Accidental Death* (Covey Publishing, 2013). Suom. Taimi Tornikoski. 269 s.

Joerannalla ei ollut juuri muita, kuin viimeistä lukuvuottaan opiskelevia, tai juuri koulunsa päättäneitä nuoria. He viettivät kesän viimeisiä lämpimiä päiviä. Oli kuuma, kesän kuumin päivä, ja kalja maistui. Porukka oli juhlinut koko yön, ja seurannut jokea pitkin kanotoivia ihmisiä. Aamulla viiden maissa Wayne Fletcher sai päähänsä lähteä uimaan yhden kanootin perässä. Hän oli hyvä uimari, koulunsa paras. Kaverit katsoivat perään, kun sekä kanootti että Wayne katosivat joenmutkan taakse.

Norfolkin maalaismaisemissa pienellä poliisilaitoksella rikosylikonstaapeli Smith, entinen rikosylikomisario, on palannut töihin lyhyen lomautuksen jälkeen. Hän on työskennellyt 30 vuotta poliisina, ja osa työyhteisöstä jo odotti hänen eläköitymistään. Smith on kuitenkin itse halunnut alemman viran, jotta voi siirtyä paperihommista takaisin rikosten selvittelyyn.

Smithin ensimmäiseksi tehtäväksi osoittautuu nuoren Wayne Fletcherin hukkumiskuolema. Se on kuitattu onnettomuudeksi, mutta kun Smith alkaa selvittää tapausta, hän toteaa, ettei kaikki ole kuten pitäisi.

Smith saa avustajakseen entisen työkaverinsa pojan, nuoren harjoittelija Waltersin, joka on terävä ja varmasti parempi nykyisten teknisten laitteiden kanssa kuin Smith. Smith ei ole erityisen innostunut harjoittelijan koulutuksesta, sillä vaikka hän itse on tunnettu siitä, että saa tuloksia aikaan, hän ei noudata protokollaa aina tiukasti, vaan toimii usein oman intuiutionsa varassa. Tällaisia huonoja tapoja hän ei haluaisi uudelle poliisille opettaa.

Kuolema jokivarressa seuraa Smithin ja Waltersin yhteistyön kehittymistä, kun he selvittävät Fletcherin kuolemaa. Tarina etenee samalla kun Smith opettaa Waltersille miksi ja miten aineistoa kerätään ja kuulusteluja hoidetaan. Samalla hän haastaa Waltersia tarkkaan havainnointiin. Kun pieniä vihjeitä alkaa löytyä, myös nykyinen rikoskomisario Reeve uskoo Smithin olevan oikeassa: kyseessä ei ole tapaturmainen hukkuminen vaan joku on tappanut nuoren Waynen.

Kuolema jokivarressa on sujuvaa luettavaa. Teksti kuvailee hienosti ympäristöä, kuten brittidekkareissa usein tehdään. On hienoa päästä mielikuvissa seurailemaan joerannan ryteikössä tarpovia etsiviä, tai käydä pienessä veneily-yrityksessä selvittämässä millaisia erilaisia kanootteja voi vuokrata. Jokea seuraamalla eteen tulee myös piikkilanka-aidoin eristetty kartano, josta löytyy pienoinen armeija vartijoita.

Yllättäen tapahtumien taustalta löytyvät myös Bosnian sotaan liittyvät raakuudet. Joki virtaa hiljalleen ja melkein hiipuu eristetyn kartanon kohdalla.

Smith on jo yhden reissun kartanoon tehnyt, ja tavannut omistajan, kapteeni Hamiltonin. Ei uskoisi mitä kaikkea voi nousta esiin, kun tutkitaan nuoren pojan uintireissua ja hukkumista joella.

Kuolema jokivarressa on DC Smith -sarjan ensimmäinen osa, tapahtumallista luettavaa, jossa jää odottamaan jatkoa. Toinen osa, *Rosemary Housen tapaus*, julkaistaan syyskuussa 2026.

Soili Vuorenmaa

MAIJA KAJANTO

Tilinpäätös

PUISTOKADUN PESULA

WSOY

Työttömän kirjanpitäjän ajatusten asiakaspalvelutiski

Maija Kajanto: *Tilinpäätös*. WSOY, 2026. 292 s.

Assi hymähti. Olo tuntui taas keveämmältä. TE-toimistossa saattoi olla rasittava virkailija ja hän itse saattoi olla liian juuttunut sivuhenkilön rooliin, mutta silti elämässä oli kivoja juttuja. Kuten kissoilla applikoituja kauluspaitoja.

Itsensä sivuhenkilöksi tunteva Assi on keskeinen hahmo **Maija Kajannon** kirjassa *Tilinpäätös*. Puis-tokadun pesula -sarjan toisessa osassa Assi lomautetaan työstään, ja kun avomies Olli tekee pelkkiä etätöitä, on parempi pakata läppäri mukaan ja nauttia 20 minuutin aamukävelystä pesulaan. Siellä pesulaa pyörittävä Inka ja vaikuttajan töitä tekevä Eevi sekä Hilma, joka on muuttanut remonttiin joutuneesta palvelukodista kimppekämppään, luovat tiiviin yhteisön.

Kirjassa sivutaan edellisen *Pyykkipäivä*-kirjan vaiheita sen verran, että kärryille pääsee hyvin, vaikkei avausosaa olisikaan sattunut lukemaan.

Assi ja hänen siskonsa Annika ovat perineet tunteuttomaksi jääneen isoisänsä talon. Äiti on varsin vaitonainen, puhelut Espanjassa eläkepäiviään viettäville vanhemmille joskus väkinäisiä. Mitä ihmettä isoisässä oli, kun kaikki tuntuvat potevan tyrmistynyttä vaikenemistä?

Assi käyttää mukavaa mielikuvaa: ajatusten asiakaspalvelutiski. Kun jotain pohtii, hän koettaa saada ajatukset jonottamaan rauhassa ja palvelee yhtä kerrallaan.

”Olisin halunnut miehen, joka olisi positiivisen raskaustestin äärellä osannut keskustella muustakin kuin siitä, mitä tämä lysti tulisi maksamaan.”

Asiakaspalvelutiskillä jonottaa koko joukko ajatuksia parisuhteesta yltiösäästäväisen miehen, Ollin, kanssa. Nyt kun Assi on lomautettuna, ei parane ostaa edes arkista juustoa. Leipä pakastetaan joka tapauksessa hävikkiviipaleista. Ja mitä siitä, että olisi vihdoinkin aikaa matkustaa Roomaan.

Se, että Hilma on muuttanut kahden pesulassa tutuksi tulleen naisen kanssa kerrostaloon eikä vieläkään suostu keskustelemaan muutosta toisen kaupungin palvelutaloon lähemmäksi sukulaispoikaan, herättää heistä toisessa närää. Ismo koettaa vedota Assiin, joka ensin hänen mielestään vaikuttaa aikuiselta, toisin sanoen sellaiselta, joka toimisi Ismon mielen mukaan.

– Minä olen pärjännyt Ismon kanssa siitä saakka, kun hän on ollut itsepintaisesti kitisevä pikkuvauva. En anna hänen kävellä ylitseni.

– Oletko varma, ettet halua, että jään tänne? Vaikka vahtimaan, ettei kumpikaan teistä tartu lapioon?

– Mene sinä vain hommiin, Hilma vakuutti.

Kirjassa muuten sivutaan talviretkeilyä, että jos haluat säästää opuksen kesälukemiseksi, se voi myös viilentää hellepäivänä. *Tilinpäätös* on myös ihana sadepäivän hyväntuulenkirja.

Anna Korkiakangas

Hannah Wester sijaissyntyttäjär rikollisuuden jäljillä

Hans Rosenfeldt: *Elonkorjuu*. Otava, 2026. Alkuteos: *Skördebarn* (Norstedts, 2025). Suom. Jaana Nikula. 397 s.

Poikavauva makasi mustikanvarpujen seassa vanhalla kolerahautausmaalla, johon opasti vain vanha tien varressa vinossa seisova muinaismuistomerkki. Maud Ericsson oli ollut menossa lenkille, kun luuli, että varpujen seassa oli käärme, hän selitti löytöään rikostutkija Hannah Westerille. Ja käärmeeltä se kieltämättä näyttikin, ajatteli Hannah, kun katsoi sinertävää napanuoraa.

Ei mikään helppo työpäivä 55-vuotiaalle Hannahille, joka vuoden sairausloman jälkeen palasi töihin. Hänen miehensä oli kuollut venäläisen palkkamurhaajan ampumana vuotta aiemmin, eikä Hannah ollut vielä kukaan päässyt yli rikoksesta, josta hän syytti osittain itseään.

Vauvan löytyminen käynnistää tapahtumaketjun, jossa etsitään vauvan synnyttänyttä naista. Oliko

vauva syntynyt kolerahautausmaalla vai oliko hänet tuotu sinne?

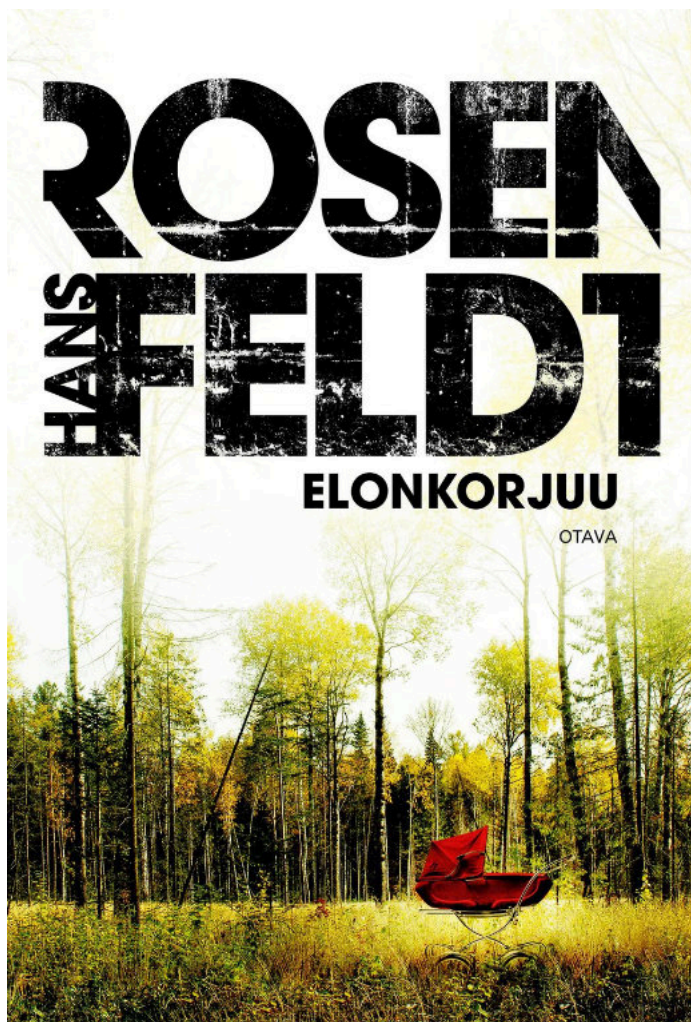
Hannahin miehen ampunut Katja on myös palannut Haaparantaan ja etsii kahta raskaana olevaa naista. Naiset liittyvät venäläisen järjestäytyneen rikollisuuden harjoittamaan ihmiskauppaan ja ovat joutuneet sijaissyntyttäjiksi bisnekseen, jossa naisten henki ei ole minkään arvoinen.

Elonkorjuu on jatkoa synkälle *Surman susi* -kirjalle (2020), josta tehty tv-sarja nähtiin Suomessakin pari vuotta sitten. Tapahtumiin ovat sekaantuneet niin rikkaat rahanahneet venäläiset kuin lapsen ostamalla haluavat pariskunnatkin. Haaparannan paikalliset pikkurikolliset sekaantuvat tapahtumiin, kun heille luvataan palkkio siitä, että he hankkivat jostain vauvan jo myydyin, mutta kuolleen vauvan tilalle.

Rikollisten kynsistä karanneita naisia oli kaksi, Natalia ja Dardana. Poliiseillekin selviää, että kyseessä on bisnes, jossa myytävä tuote on lapsi. Hannah on kuitenkin ainoa, joka yhdistää tapahtumaketjun samaan kansainväliseen rikollisuuteen, jopa samoihin rikollisiin, kuin vuotta aiemminkin.

Elonkorjuu on synkkä tarina siitä, miten kansainvälinen rikollisuus saa jalansijaa pienessä Haaparannan kaupungissa, ja miten pikkurikollisia värvätään mukaan toimintaan. Palkkatappaja Katja on saanut uuden toimeksiannon Akatemialta, ja hänen tehtävänsä on paitsi löytää sijaissyntyttäjät myös napata vauvat, jotka on jo myyty eteenpäin.

Tarinalle täytyy olla tulossa jatkoa, sillä Katjan tarina jää selvittämättä. Katjaa on alkanut vaivata myös oma taustansa, varsinkin, kun hänen oppi-isänsä murhataan, eikä ole ketään, kuka voisi hänen taustoistaan kertoa. Hannah Westerin tytär Elin kaappattiin vauvana. Hannah miettii, voisiko Haaparantaan palannut ja menneisyydestään tietämätön Kat-

ja olla Elin? Tämä on yksi kirjoissa oleva vihjaus, johon ei vielä saada vastausta.

Elonkorjuu on täyttä jännitystä alusta loppuun. Tarina etenee kohtauksesta toiseen, antaen poliiseille aina uusia vihjeitä. Kirjan painotyö on laadukas. Helposti luettava teksti ei nykyään ole itsestään selvää. Fonttikoko on hyvä, ja painojälki tasainen ja luettava. Käännöksen osalta koko kirjan ajan minua kuitenkin häiritsi Haaparanta-nimen käyttö. Olen tottunut pohjoissuomalaisena siihen, että sanotaan Haaparannassa ja Haaparantaan. Kirjassa käytetään muotoa Haaparannalla, ja -rannalle. Mutta sehän ei ole **Hans Rosenfeldtin** vika, sillä alkuteos on ruotsinkielinen.

Soili Vuorenmaa

Hänellä ei ollut muuta kouriintuntuvaa kuin nimi, Akatemia, tuo salainen organisaatio, josta oli silloin tällöin puhuttu kansainvälisissä poliisipiireissä ja tiedustelupalvelussa. Se oli paikka, tai ehkä useampikin, mihin epäiltiin kaapattavan lapsia ja missä heistä koulutettiin poikkeuksellisen taitavia palkkamurhaajia. Juuri sellainen oli ollut nainen, joka murhasi Thomasin.

Sarjamurhaaja islantilaisnaisten perässä

Bjarni Haukur Þórsson ja Michael Hjorth: *Väkivallan saari*. Otava, 2026. Alkuteos: *Våldets ö* (Norstedts, 2026). Suom. Kristiina Vaara. 382 s.

Rikospoliisi Helga Þóra Jónsdóttir herää aamulla puhelimen värinään. Hän on ollut illalla poliisien kesäjuhlassa, eikä useamman punaviinilasillisen juotuaan jaksaisi millään vapaapäivänään vastata puhelimeen. Kun puhelin ei kuitenkaan hiljene, Helga ajattelee siskonsa soittavan ja vastaa. Puhelimessa on kuitenkin poliisilaitoksen Lárus, joka joutuu hälyttämään Helgan apuun kuolemantapauksen selvittämiseen, koska ei saa kiinni Gunnaria, jonka pitäisi päivystää.

Hevostallilla Hafnarfjörðurissa, lähellä Reykjavikia, hevostenhoitaja Hilmar oli mennyt aamulla ruokkimaan hevosia, ja löytänyt tyhjästä pilttuusta nuoren naisen alastoman ruumiin. Helga joutuu ottamaan tutkinnanjohtajan tehtävän vastaan, vaikka ei ole koskaan johtanut mitään tutkintaa. Hän on työskennellyt väkivaltaosastollakin vasta muutaman kuukauden.

Helga aloittaa tutkimukset talleilla, ja kun vainajan henkilöllisyys selviää, hän lähtee selvittämään, onko vainajan asunnolla ketään. Asunnolta löytyy kamppailun jälkiä, ja Helga toteaa uhrin 10-vuotiaan pojan olevan kateissa. Alkaa pojan etsintä. Onko joku siepannut pojan, vai onko poika mahdollinen rikoksen silminnäkijä, ja piiloutunut itse?

Helga saa tutkintaan avukseen Bjarki Guðmundssonin, moottoripyöräpoliisin ja pelastusryhmän jäsenen, joka on erakoitunut, ja joka toimii mielellään oman päänsä mukaan. Tutkinnan edetessä selviää kuitenkin, että he ovat hyvä työpari. Helga on älykäs ja nopea tekemään teräviä päätelmiä, Bjarki puolestaan noudattaa pelottomasti vaistoaan.

Pojan etsintä vie Helgan ja Bjarkin laavakentille ja vaikeakulkuiseen maastoon, jossa Bjarkilla on apunaan vanha poliisikoira Salka, jonka taidoista pojan löytyminen voi olla kiinni.

Tallilta löytyneen naisen kuolema todetaan murhaksi, ja tutkinnan edetessä alkaakin jo sarjamurhaajan etsintä.

Murhaajaa jäljitetään poliisikameroiden kuvista ja pimeästä verkosta, joka on rikollisten suosima internetin piilotettu osa. Jäljille päästäänkin, mutta murhaaja on ovela eikä jää kiinni. Mutta tärkein on paljastunut, murhaajan henkilöllisyys. Nyt pitää vain tutkia murhaajan kaikki yhteydet ja löytää hänen olinpaikkansa, ennen kuin hän murhaa taas.

Väkivallan saaren tarina pitää jännityksessä loppuun saakka. Vaikka Islantiin sijoittuvia dekkarisarjoja on jo useita, tässä kirjassa juoni on selkeämpi kuin monissa muissa. Jo kirjan alkupuolella lukijalle selviää, millainen murhaajan ajatusmaailma on, ja miksi hän tappaa juuri yksinhuoltajanaisia. Piina tiivistyy loppua kohden, kun laavakentillä ja kovassa sumussa yritetään pelastaa viimeistä murhaajan kidnappaamaa henkilöä.

Väkivallan saaren takana ovat ruotsalainen **Michael Hjorth** ja islantilainen **Bjarni Haukur Þórsson**. Tämä on uuden Islantiin sijoittuvan Helga & Bjarki -sarjan aloitus. Seuraava kirja *Kalastajan kuolema* ilmestyy jo syksyllä 2026.

Soili Vuorenmaa

Reese Witherspoonin esikoisteos on trilleri sotakirurgista, tekoälystä ja oligarkeista

Reese Witherspoon ja Harlan Coben: *Lähti ilman hyvästejä*. Docendo, 2026. Alkuteos: *Gone Before Goodbye* (Grand Central Publishing, 2025). Suom. Saana Rusi. 343 s.

Maggie McCabe, yksi Yhdysvaltojen tunnetuimmista ja taitavimmista kirurgeista, on menettänyt lääkäriosoikeutensa. Hän työskenteli aiemmin miehensä Marcin ja heidän ystävänsä Tracen kanssa sotakirurgina eri konfliktialueilla. Maggie joutuu matkustamaan kesken kaiken kotiin, kun hänen äitinsä kärsii vakavista sydänvaivoista. Marc ja Trace jäävät Libyaan. Heidän operoidessaan potilaita kenttäsairaalaan hyökätään, muut pakenevat, mutta Marc jää hoitamaan leikkattavana olevaa potilasta. Myöhemmin selviää, että sairaalaan hyökänneet lapsisotilaat tappoivat hänet.

Maggie syö tapauksen jälkeen rauhoittavia, ensin vähän, sitten vähän enemmän, ja hoitaa kirurgin hommia, kunnes hänen potilaansa kuolee leikkauspöydälle ja Maggieta syytetään kuolemantuottamuksesta. Hän menettää lääkäriosoikeutensa ja vajoaa yhä syvemmälle suruunsa. Hänen siskonsa Sharon on tietokonevelho, joka on kerännyt tekoälyn avulla kaiken mahdollisen tiedon Marcista, ja tehnyt surubotin, jonkinlaisen innovaation, jossa robotti-Marcin kanssa voi keskustella, ja joka käyttäytyy niin kuin oikea Marc on elossa ollessaan käyttäytynyt. Maggie keskustelee päivittäin robotti-Marcin kanssa, eikä edes halua tehdä surutyötä miehensä kuoltua.

Eräänä päivänä Maggie tapaa vanhan opettajansa Evan Barlow'n, joka suostuttelee Maggien lähtemään Venäjälle tekemään kaksi operaatiota, joihin vain harvan kirurgin taidot riittävät. Maggielle ei kerrota etukäteen millaisista ihmisistä on kyse, tai edes sitä, millaisia leikkauksia hän joutuu tekemään. Palkkio on kuitenkin miljoonia, ja Maggielle on hoidettu valmiiksi leikkaustiimi, hänen entisen

leikkaussalinsa kopio, ja maksettu lakimies hoitamaan Maggieen lääkärihoitojen palautus. Jos Maggie hetken harkitsi vastaavansa kieltävästi tehtävään, niin rahojen tulo tilille välittömästi katkaisi kaikki vastaväitteet.

Kirjan ensimmäinen puolisko kertoo Maggieen taustoista, keinosydämen kehittämisestä, Maggieen värvämisestä Venäjälle, ja työstä, johon hänet on tilattu. Ensimmäisenä potilaana on oligarkki, jonka kasvot muokataan, toinen potilas on nuori nainen, jolle laitetaan rinta- ja pakaraimplantit. Kaikki tapahtuu valtavassa linnassa, jonka sijaintia edes Maggielle ei kerrota. Kyyditykset paikalle hoidetaan yksityiskoneella ja helikopterilla.

Leikkaukset sujuvat hyvin, kunnes juuri leikattu oligarkki karkaa ja koko linna joutuu kaaoksen valtaan. Samalla Maggie saa varoituksen robotti-Marcilta, että linnasta kannattaa paeta vielä kun voi.

Kirjan jälkimmäisellä puoliskolla Maggie on pelastettu Venäjältä, ja hänelle järjestetään värväys Dubaihin, jotta hän pääsisi selvittämään miehensä kuolemaa ja ystävänsä Trace Packerin katoamista. Dubaista pitäisi löytyä henkilöt, jotka Libyan tapahtumista tietävät. Maggieen vahvana taustatukena on Marcin eläkkeellä oleva isä Rotsi. Mukana kummallisissa värväysepisodeissa on myös venäläisen oligarkin naisystävänä esitelty Nadia, jolle Maggie teki operaation Venäjällä.

Lukijan epäilykset heräävät monta kertaa: onko Marc kuollut, kuka on Nadia, ja onko tekoäly vienyt jo liikaakin ihmisten omaa päättelykykyä. Ketkä ovat syyllisiä mihinkin? Tarina on mielenkiintoinen ja jännittävä.

Lähti ilman hyvästejä on **Reese Witherspoonin** ja **Harlan Cobenin** yhteistuotantoa ja Witherspoonin esikoisromaani. Moneen kertaan palkitun Cobenin jännitysromaanit ovat tuttuja ympäri maailmaa.

Soili Vuorenmaa

Lukijan epäilykset heräävät monta kertaa: onko Marc kuollut, kuka on Nadia, ja onko tekoäly vienyt jo liikaakin ihmisten omaa päättelykykyä. Ketkä ovat syyllisiä mihinkin? Tarina on mielenkiintoinen ja jännittävä.

Verenpunaisen kuningattaren hovissa

Kaija Rantakari: *Hovi*. WSOY, 2026. 112 s.

Kaija Rantakarin runouteen hullaannuin edellisen, vuonna 2023 ilmestyneen *Kertosäe*-kokoelman myötä. Se sai lukemaan läpi Rantakarin tähänastisen tuotannon ja nyt kun muutaman vuoden jälkeen käsillä on aivan uusi teos, tartuin siihen innokain odotuksin. On ilo havaita, että *Hovi* maistuu.

Runoteos alkaa poikkeuksellisesti henkilögallerian esittelyllä. Tapahtumien keskiössä on Kuningatar E, *”joka makaa niin kuin petaa”*, ja koko joukko hoviväkeä: kreivitär, vapaaherratar, kuningattaren suosikkiherttuat, furiiri, hovimarsalkka ja ties mitä muita. Teoksen kansi, jonka on taiteillut **Elina Warsta**, on lämmintä verenpunaa, ja verestä ja kivusta tässä teoksessa paljon puhutaankin. Heti ensimmäinen runo linjaa, mitä tuleman pitää:

*tänään emme voi kuvitella muita
värejä kuin punaisen,
murskaamme terälehtiä sormissamme*

*kivulla on raudan maku silloinkin
kun astia vielä kantaa verensä
mutta kun se vuotaa, se todella
vuotaa*

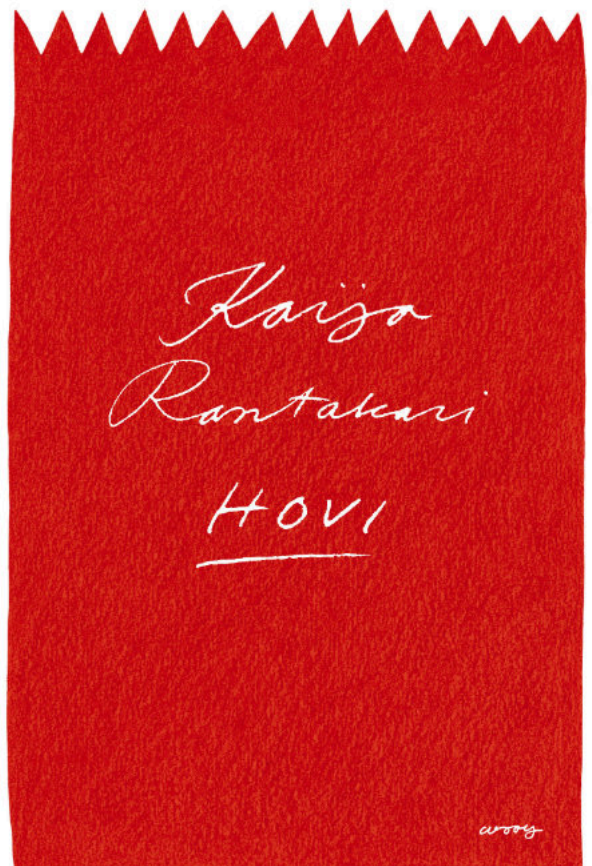
Kuningatar E huutaa kipuaan hieman vaimeammin modernin lääketieteen armosta, vaikka Henkiläkäri (*”ei puuskari, mutta ei varsinaisesti avuksikaan”*) vastaa, paitsi jos ei ehdi. Kivun ja veren ohella toisena aiheenlankana teoksen läpi kulkeutuu hiekka, kaukaa Saharasta lentänyt pöly, jota kertyy ikkunalaudoille määrissä, jotka saavat Dosentin ihmettelemään.

Säkeistä löytyy oivalluksia. Vasenkätisen äidin enakkoperintö näyttäytyy lakanoita viikattaessa, kun *”rituaali notkabtaa samoin kuin aina”*. Tämä herättää kysymyksiä: *”mitä muuta toistamme väärästä asennosta käsin? / mikä on niin ilmeistä, ettei sitä meille kerrota?”*

Runot antavat myös näkökulmia kipukokemukseen ja kipupotilaiden kohtaamiseen. Kipu on vaihteleva olosuhde, kuin sää, eikä reagoi toivoon: *”ei siis ole enää tarpeen toivoa”*. Joskus parasta on ystävä, joka *”avaa kirja josta lukee / meille kolmekymmentä kivutonta sivua”*. Ja sitten on hetkiä, jolloin kivun tilalla on nautinto: *”mikään ei jää sulamatta: // tulvimme / vibdoin muuta kuin punaista”*. *Kertosäkeen* runoissa oli intohimoa ja seksuaalisuutta, ja sellaiselle on sijansa myös *Hovin* sivuilla. Rantakari on aistillisuuden kuvaajana taitava, ja se ulottuu kyllä koko skaalalle kivusta nautintoon.

Hovi täyttää odotukset vaivattomasti. Näistä runoista saa helposti kiinni, ne eivät pakene alta. Samalla ne eivät tyhjene kertalukemisella, vaan ovat riittoisia. Kokonaisuus on rakennettu ehjäksi teokseksi, joka miellyttää, koskettaa ja saa ajattelemaan Kuningatar E:tä lämmöllä.

Mikko Saari

Haluaisin välttää väkivaltaa, mutta

Aino-Kaisa Koistinen: *Jätän silmäpaon paikkaamatta*. Palladium Kirjat, 2026. 89 s.

Tämä runoteos tarjoilee täyslaidallisen tyttöyttä ja naiseutta. Vaaleanpunaisten kansien sisällä ei ole silkkaa söpöilyä, vaan särmikästä runoutta, joka haastaa ja tökkii lukijaansa. **Aino-Kaisa Koistisen** teos asettuu osaksi naissukupolvien jatkumoa, jossa isoäidit, äidit ja tyttäret kytkeytyvät toisiinsa: *“synnyn osaksi ketjua, jota ei voi katkaista / kuin otsatukan askartelusaksilla”*.

Pidän ensyklopedisestä runoudesta; sellaistaakin on tarjolla, runo ”haluaisin välttää väkivaltaa, mutta” luettelee väistämättömiä ja vaikeasti vältettäviä väkivallan muotoja. Hieno teksti. Myös *“kuinka voi 12-vuotiasta loukata / antamalla lahjaksi elokuvan urheasta possusta / isoveljen huoneeseen asennetaan tietokone”* puhutteli. Tai *“en tahdokaan välttämättä olla hyvä / sanon ikkunalasille kuin lapsi / peilikuva irvistää, tietää jotain / mitä minulle ei ole kerrottu”*. Kirjan sivuilta onkin helppo poimia jollain tapaa kiehtovia ja tarttuvia säkeitä.

Teokseen on runojen seuraksi liitetty jonkun verran valokuvia. Mustavalkoiset kuvat jäävät hieman irtonaisiksi, niihin en osaa oikein suhtautua tai niistä lumoutua. Valokuvat tarvitsisivat mielestäni enemmän tilaa tullakseen paremmin esiin, pienikokoiset mustavalkokuvat eivät oikein aukene tarkastelulle. Mutta pienessä osassa ne joka tapauksessa ovat.

Jätän silmäpaon paikkaamatta on hieno kokoelma, jota kelpaa suositella niin tytöille ja naisille kuin sellaisten sielunmaisemasta kiinnostuneille. Tyttöydessä riittää luodattavaa ja koen, että se on maailma, johon miestenkin olisi syytä perehtyä. Tällaisten runoteosten tai hiljattain näkemäni *Ihan pienet luut* -näytelmän kaltaiset taideteokset ovat siihen oivallinen ja nautinnollinen keino.

Mikko Saari

Näettekö tuon tytön? Hänellä on punaista huulipunaa, punaiset kynnet, punaiset hiukset, punaiset ajatukset. Kasvanut kiinni tuuleen tai tuleen. Kokoaa itsensä sirpaleista ja poistuu ohitseni pimeään. Taluttaa korskuvaa säihkyturpaa. Eikä muuta valoa tarvita.

Jätän silmäpaon paikkaamatta

Aino-Kaisa Koistinen

Palladium Kirjat

Kirjallisuusarviot eivät toimi – ja toimivat sittenkin

Mikko Saari

Olin 28.4.2026 Tampereella Kulttuuritalo Laikussa Pirkkalaiskirjailijoiden järjestämässä Jutun juurilla -tilaisuudessa, jonka tarkoituksena oli saattaa kirjailijoita ja kirjoista kiinnostuneita toimittajia yhteen verkostoitumisen ja keskustelun merkeissä. Kirjoitin tapahtumasta raportin Kulttuuritoimitukseen, ja juttu on saanut runsaasti lukijoita. Kulttuuritoimituksen otsikointi jutulle lienee epäilemättä edistänyt asiaa: "Aamulehden päätoimittajan mukaan perinteinen kirjallisuusarvio "ei yksinkertaisesti toimi"".

Otsikko pitää paikkansa: näin Aamulehden päätoimittaja **Sanna Keskinen** keskustelussa sanoi. Arvelen, että hän tietää, mistä puhuu; samalla asia näyttyy tietyksi vähän toisenlaisena Kulttuuritoimituksen ja Kirjavinkkien näkökulmasta. Kulttuuritoimituksessa kirja-arviot ovat erittäin suosittua sisältöä ja meillä täällä Kirjavinkeissä ei kovin paljon muuta olekaan kuin kirja-arvioita ja erilaisia arkistoja kirja-arvioista.

Se olennainen ero tässä on tietenkin se, että Kulttuuritoimitusta tekevät ammattijournalistit (ja satunnaiset harrastelijat) pro bono -periaatteella ja Kirjavinkejä avustetaan harrastuspohjalta. Rahaa ei siis liiku. Kummallakin sivustolla voidaan siis julkaista surutta käytännössä niin paljon juttuja kuin huvittaa, eikä ole niin tarkkaa, millaisista aiheista kirjoitetaan. Kulttuuritoimituksessa julkaistaan juttuja vain uusista kirjoista, mutta Kirjavinkeihin saa kirjoittaa ihan mistä kirjasta tahansa. Sellaista olisi vaikeaa perustella, jos juttuja tehtäisiin kaupallisin perustein.

Jos olisin maksanut avustajille vuoden 2025 arvioista vaikkapa sata euroa jutulta – minkä verran Kiiltomato lähtökohtaisesti arvioista maksaa – olisi rahaa mennyt yli 40 000 euroa. On selvää, että kun sivuston vuositulot yltävät niukasti nelinumeroiseen lukuihin, palkkioiden maksamista on mahdotonta harkita. Palkkioiden maksaminen toki muuttaisi muutenkin sivuston toimintatavalla, joka ei olisi hyväksi – tiedän, että kaikkia avustajia ei rahasta kirjoittaminen erityisemmin kiinnostaisi, etenkin kun se lisäisi myös vaatimuksia minun suunnaltani. Jos Kirjavinkit tuottaisi vaikkapa kymmenen kertaa nykyistä

enemmän tuloja, alkaisin varmasti harkita jonkinlaista tulonjakoa kirjoittajille, mutta nykyisellä tulotasolla siihen ei ole mahdollisuuksia.

Kun katselen Kirjavinkkien kävijätilastoja, ymmärrän toisaalta, miksi Keskinen sanoo, että kirja-arvioille ei ole lukijoita. Ei niille tosiaan Kirjavinkeissäkään ihan valtavasti lukijoita ole. Vertailen usein Kirjavinkkejä ja Lautapeliopasta, ja tilastoiden valossa sivustojen käyttötavat ovat hyvin erilaisia. Lautapelioppaassa on merkittävästi vähemmän kävijöitä, etenkin joulusesongin ulkopuolella, mutta siellä suosituimmat jutut saavat selvästi enemmän kävijöitä kuin Kirjavinkeissä.

Kirjavinkkien kävijämäärä jakautuu valtavalle määrälle juttuja, eivätkä suosituimmat jututkaan saa kovin suuria lukijamääriä (poislukien uutuuskirjaluetellot, jotka keräävät todella paljon lukijoita). On vaikea perustella satasten juttupalkkiota, jos juttu saa hyvin vähän lukijoita. Viimeisen kuukauden suosituin uusi juttu, *Huuto*-kirjan arvio, on saanut alle 400 lukijaa. Vain muutama juttu on päässyt huhtikuun aikana yli 200 lukukertaan.

Toisaalta meidän onnemme on se, että emme kirjoita tälle välittömälle yleisölle, vaan aikajänteemme on pidempi. Kirjavinkkejä on tehty vuodesta 2002 ja koko arkistomme on luettavissa – aina ensimmäisestä julkaistusta arviosta lähtien. Missään muualla ei olekaan tällaista kokoelmaa kirja-arvioita helposti haettavassa ja tutkittavassa muodossa. Vanhat jutut nousevatkin aika-ajoin uuteen eloon, kun kirjoista tehdään tv-sarjoja ja elokuvia tai otetaan uusia painoksia.

Viime aikoina esimerkiksi Harry Hole -sarjan kirjojen arviot ovat saaneet lukijoita hyvin: kuukauden luetuin arvio on 16 vuoden takainen arvioni *Veritimanteista*, kiitos Netflixin uuden kirjaan perustuvan tv-sarjan. Mutta sanopa pörssiyhtiössä, että juttu kannattaa kirjoittaa ja maksaa, koska se voi olla suosittu 16 vuoden päästä. Edelleen saamme myös kovasti lukijoita *Iijoki-sarjan* arkistosivulle, mistä löytyy vuosina 2016–17 kirjoitetut arviot sarjan jokaisesta kirjasta. Komea kulttuuriteko viime vuonna edesmenneeltä Hikkaj:lta!

Miten tätä nyt sitten kokoaisi yhteen? On selvää, että kirja-aiheisille jutuille on lukijoita. Kirjoja kuitenkin luetaan yhä. Jotkut lukijat kaipaavat vinkkejä siitä, mihin kannattaisi seuraavaksi tarttua, monet haluavat kirjan luettuaan tietää, mitä muut siitä ajattelevat. Me täällä Kirjavinkeissä haluamme palvella molempia näistä ryhmistä. Uutiskirjeemme suosion, pitkän aikavälin kävijätilas-

tojen ja silloin tällöin korviini kantautuvan palautteen perusteella olemme siinä myös onnistuneet.

Osa kaipaa analyttisempiä kritiikkejä. Se ei ole varsinaisesti meidän alaamme, vaikka joskus innostummekin kirjoittamaan perusteellisemmin. Kuten **J. S. Meresmaa** Jutun juurilla -tapahtumassa sanoi, kritiikillä on paljon merkitystä kirjallisuuden historian tallentamisen välineenä. Voi olla, että nykyään tällaisen kritiikin paikka ei enää sanomalehdissä ole; olen valmis hyväksymään, että asia on näin. Toivoisin kuitenkin, että syvällisempi kritiikki löytäisi yhä jostain sijaa. Sen tekemisen realiteetit ovat luultavasti sellaisia, että rahoitus on löydyttävä apurahoista ja julkaisukanavat Kiiltomadon kaltaisista julkaisuista. On hyvin mahdollista, että kaupallisessa mediassa ei perinteiselle kritiikille enää paikkaa ole. Se herättää kysymyksiä tekstien säilymisestä jälkipolville, mutta toisaalta, kaupallisten medioiden nettiarkistot ainakaan eivät ole mikään luotettava ja pysyvä asia maailmassa.

Kirjavinkit täyttää ensi vuonna 25 vuotta. Se on pitkä aika. Emme ole menossa mihinkään, vaan jatkamme kirja-arvioiden kirjoittamista ja julkaisemista jatkossakin. Pyrimme käsittelemään kirjoja monipuolisesti: uusia ja vanhoja, suosittuja ja omituisia. Minua ilahduttaa aina, jos osumme johonkin hittiin, sillä se tuo meille kävijöitä ja tunnettuutta, joka auttaa saamaan asiaamme useampien lukijoiden tietoisuuteen, mutta yhtä lailla ilahdun silloin, kun kirjoitamme jostain sellaisesta kirjasta, josta kukaan muu ei ole kirjoittanut arviota – näin kävi vaikkapa edellämaitun Meresmaan oivallisen *Syysivesi*-kirjan kohdalla. Lumola-sarjan kolmas osa *Varjokable* odottaakin minua jo lähikirjastoni varaushyllyssä. Saapa nähdä olemmeko ensimmäisiä ja ainoita, jotka siitä arvion julkaisevat (jutun alkuperäisen julkaisun jälkeen havaittua: emme olleet, ilolla sai havaita, että kirjasta ilmestyi meidän juttumme lisäksi ainakin pari arviota).

Vanhojen sovittamattomien julmuuksien heijastukset

Marisha Rasi-Koskinen: *Mykkien lintujen museo*. WSOY, 2026. 437 s.

”*Kabdeksan kuukautta ennen kuolemaa on elokuu*”, alkaa tämän romaanin me-kerronta. Me pitää sisällään pienen Takaristin koulun oppilaat vuonna 1985. Ennen uusia tyttöjä oppilaita on 19, mutta kaksi uutta tyttöä tulee sekoittamaan koko pienen koulun järjestyksen.

“Kun tytöt tulevat, kaikki menee pilalle. Viljapelto menee. Hiihtolatu menee. Lampi menee. Opettaja menee. Äidit ja isät menevät. Koko kylä menee. Pilalle. Ihan. Kaikki.”

Toisella aikatasolla nykypäivässä näkökulma on Veronikan. 18-vuotias Veronika on aloittanut podcastin Kadonneiden kylien salaisuudet, joka kertoo nimensä mukaisesti kadonneista kylistä. Nykypäivässä Takaristin kylä on kadonnut: se jäi nelikais-taisen valtatie alle. Urbanista löytöretkeilystä kiinnostunut Veronika on tullut paikalle varustei-neen, tarkoituksenaan nauhoittaa podcast kylästä. Hän kiinnostui tapauksesta, kun joku tuntematon oli lähettänyt Veronikan seuraamalle foorumille salaperäisen videon Takaristin koulusta.

Kerronta vuorottelee nykyaikassa ja vuodessa 1985, jossa ääneen pääsevät Takaristin koulun lapset. Pian on selvää, että vuoden 1985 Takaristissä kaikki ei ole hyvin. Opettaja pitää koulussa valtaa tavoilla, jotka eivät ole terveitä. Niin on aina ollut: maisteri Iivana Jylhä on pitänyt omintakeista hoviaan Takaristin koulussa jo vuosikymmeniä. Uudet tytöt saavat kuitenkin Jylhänkin sekaisin. Kuten kirja tekee selväksi heti ensimmäisestä lauseestaan: luvassa on kuolemaa. Mutta kenen?

Kaikki nämä vanhat tapahtumat vuotavat jollain omituisella tavalla nykyaikaan. Veronika kohtaa Takaristissä yllättäviä tapahtumia ja pelottavia tilanteita. Voiko kaikki olla tottakaan? Edes elektroniset laitteet eivät toimi luotettavasti ja Veronikan ajantaju hajoaa välillä täysin.

Mykkien lintujen museo asettuu jonkunlaiseen jatkumoon **Marisha Rasi-Koskinen** aikaisempien nuortenkirjojen *Auringon pimeä puoli* (2019) ja *Pudonneet* (2022) kanssa. Kirjat eivät sinänsä ole sarjaa keskenään, mutta tarjoavat kukin

rakenteeltaan nuortenkirjaksi vähän monimutkaisempia mystereitä. Jonkinlaista aikasilmuksien ja rinnakkaisten todellisuuksien käsittelyä näissä kaikissa on. Jokaista kolmea voin suositella lämpimästi; kaikki ovat oikein hyviä.

Mykkien lintujen museo on saanut takakanteensa nykyään perin harvinaiseksi käyneen kaksoisluokituksen: kustantamo pitää sitä siis sekä nuortenettä aikuistenkirjana. Se onkin tälle kirjalle aivan paikallaan, sillä *Mykkien lintujen museo* miellyttää varmasti kummalliseen kirjallisuuteen mieltyneitä aikuisia, mutta toimii myös nuortenkirjana.

Mikko Saari

“Nähdään pian”, sanoo opettaja. “Meillä tulee olemaan hauskaa. Äläkä huoli. Saat parhaat numerot kaikesta. Myös liikunnasta. Viis muiden kateudesta. Parhaiden täytyy saada kimaltaa. Sinulla on edessäsi loistava tulevaisuus ja minä tulen olemaan rinnallasi. Aina.”

Kuka päättää, millaisia tarinoita elämistämme kerrotaan?

Daniela Hakulinen: *Kittilä Rewind*. Tammi, 2026. 154 s.

17-vuotiaan Joonatanin elämä menee uusiksi, kun hänen äitinsä kuolee yllättäen. Äidin vanhemmat ottaisivat Joonatanin mieluusti hoitoonsa, jotta tämä voisi jatkaa elämäänsä Helsingissä, mutta Joonatan päättääkin muuttaa Kittilään isänsä luokse. Isä yritti aikoinaan vähän olla Joonatanin elämässä mukana, mutta Helsingin ja Kittilän välillä on pitkä matka ja isä on jäänyt aivan vieraaksi.

Kittilässä Joonatan löytää uudet sosiaaliset kuviot ja huomaa pudonneensa keskelle pikkukylän sosiaalisia pelejä. Lukiossa vastakkain ovat normi-Raunot ja joukosta erottuva pieni ystäväporukka. Joonatan asettuu osaksi tätä pientä porukkaa, kun muunsukupuolinen Susi vetää hänet mukaan. Susi saa heti ensikontaktista Joonatanin sydämen lyömään vähän kovempaa.

Joonatanilla on tukenaan online-kriisiterapeutti ja isän elokuvakokoelma. **Richard Linklaterin** klassikkorakkauselokuvat apunaan Joonatan koettaa purkaa elämänsä tarinoita. Onko äidin kertoma tarina heidän elämästään totta? Millainen on isän versio? Millaista tarinaa Joonatan haluaa itsestään kertoa?

Kittilä Rewind on sujuvasti luettava ja nopeasti etenevä nuortenromani. Siinä Joonatan kertoo tarinaansa omasta näkökulmastaan preesens-kerronnalla, joka pitää lukijan hetkessä kiinni. **Daniela Hakulinen** on tehnyt taitavaa työtä: takakannen kuvaukseen romaanin herkkävireisyydestä ja oivaltavuudesta on helppo yhtyä. Tätä kirjaa oli mukava lukea, tunteikas tarina on kauniisti kirjoitettu ja kuvaa hyvin yhteyden löytämistä, rakkauden heräämistä ja loppumista, surun käsittelyä ja elämää pikkukylällä, erilaisuutta ja yhteenkuulumista.

Mikko Saari

– *No niin. Jani, Susi haluaa, että häntä kutsutaan Sudeksi. Ja Susi, Janin nimi on Jani. Ei Rauno. Kukaan ei nyt sukupuolita ketään vaan mennään eteenpäin, Päivi sanoo.*

Tämä keskustelu on selvästi käyty jo monta kertaa. Susi istuu alas.

KITTIILÄ

REWIND

Daniela Hakulinen

Tammi

Ulkopuolisuuden tunnetta Jäämeren rannalla

Kathrine Nedrejord: *Kuka minä olen jos sinä yhtäkkiä katoat?* Kioletär Inari, 2026. Alkuteos: *Hvem er jeg når du blir borte?* (H. Aschehoug & Co., 2016). Suom. Kaija Anttonen. 158 s.

Kioletär Inari on kääntäjä **Kaija Anttosen** pyörittämä pienkustantamo Inarin Kaamasessa. Sen valikoimista löytyi tämä napakka nuortenromaani, joka sopiikin kustantamon ohjelmaan moneltakin kantilta. Teoksen norjalainen kirjoittaja **Kathrine Nedrejord** on saamelainen ja kirjan tapahtumat sijoittuvat Kjøllefjordiin, joka on kaukana Jäämeren rannalla.

Siellä asuu yläkouluikäinen Jenny, joka tulee eräänä aamuna kouluun myöhässä. Käytävällä hän törmää päätäpahkaa Julianiin, joka on kiinnostava uusi poika ysiluokalta, ja kaunis kuin filmitähti. No, nyt Julianilla kuhmu otsassa, mutta niin on Jennylläkin. Kun Jenny lopulta pääsee luokkaansa, opettaja ei motkota myöhästymisestä. Luokassa on myös hii-renhijaista, jotenkin oudolla tavalla. Opettaja kertoo Jennylle, että luokassa on juuri puhuttu vakavasta asiasta: luokalla oleva Michael kuoli eilen. Pian käy ilmi, että Michaelin kuolema oli itsemurha.

Tunnelma on sen jälkeen vähintäänkin outo. Nuoren kuolema ravistelee alle tuhannen asukkaan pikkupaikkakuntaa pahemman kerran. Jenny kokee ravistuksen erityisesti parhaan ystävänsä Henningin kautta. Jostain syystä, jota Jenny ei oikein ymmärrä, Henning ottaa Michaelin kuoleman raskaasti. Samaan aikaan Jennyllä on muutakin mietittävää: hän taitaa olla rakastunut Julianiin.

Kuka minä olen jos sinä yhtäkkiä katoat? kertoo jo nimessään sen kysymyksen, jota se pohdiskelee. Epäilemättä Henning miettii tätä, mutta myös Jenny: Henning nimittäin katoaa. Jenny joutuu selvittelemään, minne Henning on mennyt ja lopulta lähtee myös seuraamaan tämän perässä aina Suomen puolelle asti. Kirja saakin loppupuolellaan vähän erilaisen sävyn, kun koulumaailman ja Jennyn tunne-elämän ympärillä pyörinyt kirja saa vähän seikkailukertomuksen makua. Tarina vetää mukavasti, eikä ole liian pitkä tai hidas.

Kirjalla on monia ansioita. On syytä kiittää Anttosta, joka on poiminut teoksen suomennettavakseen. On hienoa saada nuortenkirjallisuuden kentälle ääniä paitsi Norjasta myös saamelaiskulttuurin piiristä. Kauas Jäämeren rannalle sijoittuva tarina on puitteiltaan kiehtova ja vaikka Henning haluaa pois Kjøllefjordista heti kuin vain voi, Jennylle elämä pohjoisessa ja kalastaminen arvaamattomalla merellä on se, mitä hän haluaa. Toisaalta ystävyys ja ulkopuolisuuden teemat ovat universaaleja nuortenkirjallisuuden aiheita ja pienillä yhteisöilläkin on yhteiset piirteensä, olivat ne sitten Jäämeren rannalla tai jossain Suomen maaseudulla. Tätä kaikkea *Kuka minä olen jos sinä yhtäkkiä katoat?* käsittelee raikkaasti.

Mikko Saari

Antiromantikko uppoaa romanttisen katastrofin pyörteisiin

Ulla Onerva: *Karamellikatastrofi*. Tammi, 2026. 365 s.

Ulla Onerva aloitti esikoisromaanillaan *Hattara-dilemma* viihdekirjallisuutta ruotivan *Oikukkaiden romantikkojen piiri*-kirjasarjan, jossa lukiolaisnuoret nousivat kapinaan romanttisen viihdekirjallisuuden puolesta. Troopeistaan tietoinen kirja saanut jatkoa, kun *Karamellikatastrofi* jatkaa edellisen kirjan nuorten abivuotta kohti ylioppilaskirjoituksia.

Tässäkin trilogiassa näkökulmahenkilö vaihtelee osasta toiseen. *Karamellikatastrofin* pääosaan nousee Melli, joka on ystävänsä perustamassa romanttikopiirissä ennen kaikkea ystävänsä tukena. Mikään romantikko hän ei missään nimessä ole, päin vastoin: Melli on vakaasti päättänyt pysyä erossa kaikenmaailman suhdesotkuista, koska rakkaudesta ei seuraa muuta kuin kärsimystä. Näkökulma on häidin tuskin täysi-ikäiselle vähän jyrkkä,

mutta sitä selittää osaltaan Mellin perhetausta: hänen vanhempansa ovat eronneet, kun isä jätti Mellin äidin ja vaihtoi nuorempaan puolisoon, jonka kanssa innolla rakentaa uutta perhettä.

Karamellikatastrofi on kuitenkin romanttinen viihdekirja, joten tietäähän sen, miten tässä käy: rakkaus kutsuu, tunteet heräävät ja katastrofin ainekset ovat koossa. Mellillä on salainen nettiystävä Vita, jonka hän on löytänyt fanifikin kommenttikentästä. Ystävilleen Melli ei ole kertonut Vitasta mitään: alkuun tuntui, ettei mitään kerrottavaa ole, sitten Melli ei vain osannut. ”*Ehkä hän paljastuisi kangastukseksi sillä sekunnilla, kun kertoisin hänestä jollekulle*”, Melli pelkää. Viestittely Vitan kanssa on kuitenkin muodostunut Mellille tärkeäksi. Ulkopuolisena voisi jopa ajatella, että siinä on ilmassa hitunen rakkautta.

Tosielämän puolella abit valmistautuvat penkkareihin, *Abi Goes Tallinn*-abiristelyyn ja tietysti niihin kirjoituksiin. Oikukkailla romantikoilla on suuria suunnitelmia romanttisen viihdekirjallisuuden asian edistämisestä ja Mellin haave tanssiaisten järjestämisestä saa tuulta alleen. Piiriin liittyy uusi tuttavuus Bea, jonka vanhemmilla on sattumoisin mainio juhlatila. Hurmaava Bea saa Mellin pään pyörälle ja vähän enemmänkin – Bea nimittäin ajaa heti kirjan alussa autolla Mellin päälle. Bea vie Mellin sairaalaan ja matkalla Melli ei voi kuin kuvitella, millaista olisi suudella tätä.

Siinäpä sitä asetelmaa kerrassaan: syvälinen, ihana viestittely-yhteys Vitaan, fyysistä intohimoa herättävä Bea ja tiukka asenne siitä, että rakastuminen on oikotie vaikeuksiin. Kyllä näistä aineksista oikein mainion romanttisen viihdekirjan saa kasaan, kun taustalla pyörii abivuoden käännteitä ja Oikukkaiden romantikkojen suunnitelmia ja juonina. Kirja jatkaa ensimmäisessä osassa alkanutta juonenkaarta, jossa romantikoilla on kaunaa romanttista kirjallisuutta halveksuvan kirjailija Rafael Ynnin kanssa ja selvitetävänä Emman lempikirjailija Pinja Timjamin henkilöllisyyden salaisuus,

joka tuntuu jollain tavalla kytkeytyvän Ynniin. Tämä juonikuvio saa tässä osassa mukavasti lisäpotkua.

Osa juonenkäänteistä on ilmeisempiä, mutta yhden keskeisen käänteen hoksaaminen ennen kirjan lukemisen aloittamista ei suinkaan vienyt iloa lukemisesta. Romanttisessa viihdekirjassa on harvemmin olennaista se, minne päädytään, vaan minkälaisen mutkien kautta perille päästään. Niin tässäkin. Mitään todella yllättävää tai ravistelevaa ei *Karamellikatastrofikaan* tarjoa, mutta enpä odottanutkaan. Sen sijaan sain mitä halusin, eli sujuvasti kirjoitetun, hyvin etenevän ja viihdyttävän rakkaustarinan. Pidin tästä enemmän kuin *Hattaradilemmasta*; Melli oli kiinnostavampi päähenkilö kuin

edellisen osan vähän sietämätön Emma ja nuorten naisten välinen rakkaussuhde oli tervetullutta vaihtelua romanttista viihdettä hallitseville heterosuhteille.

Edellisestä osasta tuttu luokittelusekavuus jatkuu yhä. Kustantamon käsityksen mukaan *Karamellikatastrofi* on yleistä kaunokirjallisuutta, mutta Tampereella se on kirjastossa luokiteltu nuortenkirjaksi. Kirjan päähenkilöt ovat toki nuoria, mutta jos lukiolaisten elämästä lukeminen ei periaatteen tasolla haittaa, Oikukkaiden romantikkojen piiriä kelpaa edelleen suositella myös aikuisille romantiin viihteen ystäville.

Mikko Saari

Syksyn 2026 kiinnostavia nuortenkirjoja

J. S. Meresmaa: Metsänkorva

Ihastuttavan *Noidanlanka*-romaanin maailmaan sijoittuva tarina vaarallisista salaisuuksista, rohkeudesta etsiä oma polkunsa ja odottamattomasta rakkaudesta. (Myllylahti, syys-lokakuu.)

Ellen Strömberg: Syksy on syvältä

Kuudensluokkalaisen Ebban päiväkirja täyttyy suurista tunteista, syvällisistä pohdintoista ja maailmanluokan megamokista. (S&S, elokuu.)

Katri Alatalo: Mitä tapahtui Santra Sarkkiselle?

17-vuotias Santra katoaa jäljettömiin. Mitä oikein tapahtui? Kirja on jäähyväis- ja rakkauskirje Jyväskylälle, josta Alatalo hiljattain muutti pois. Entisenä jyväskyläläisenä arvostan! (Hertta, heinäkuu.)

Päivi Haanpää: Soolo

Ihanan *Retro*-säeromaanin jatko-osa kertoo musadiggailusta nuoresta rakkaudesta ysiluokan kevään muutosten edessä. Luvassa toivottavasti hyväntuulista menoa. (Hertta, lokakuu.)

Maryam Abuzaid-Ryu: Kompastellen

Lukiolaisten arkeen sukeltava nuortenromaanin lupaa tyttöenergiaa ja ystävyyttä. Monikulttuurisuus ei Suomen kirjallisuuskentällä tungokseksi asti näy, joten tämä on tervetullut. (Otava, lokakuu.)

Anu Holopainen: Pahansyöjät

Fantasiahenkinen varhaisnuorten kirja esittelee maailman, jossa kullatun ulkoisuuden alta paljastuu totuus tarinoiden takaa. Voimalla on aina hintansa. (Myllylahti, elo-syyskuu.)

Ja sitten puutarhaan ilmestyi hattu

Anne Vasko: *Hattu*. Etana Editions, 2023. 35 s.

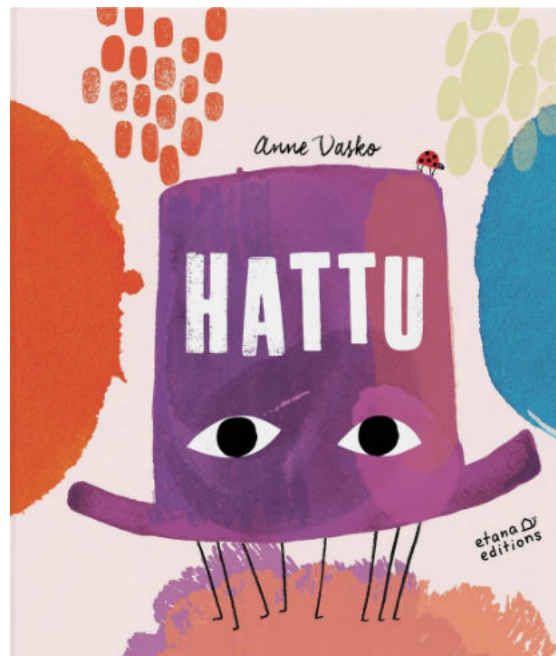
Hattu päättää **Anne Vaskon** pienille lapsille suunnatun oivaltavan, humoristisen ja isoja kysymyksiä käsittelevän trilogian. Kirjassa ihmetellään yhtäkkiä ilmestyvää hattua, josta onkin puutarhan pikku-öttiäisille paljon iloa ja ihmetystä. Violetti silinterihattu tarjoaa paljon mahdollisuuksia: joku saa siitä kodin, toinen kaipaa suojaa ja kutsuu kaverinsakin, joku haluaa sitä maistella.

“*Hattu oli tärkeä ja jokainen piti sitä omana löytönään.*” Niinpä hatussa on pian ruuhkaa ja tungosta, rauhatonta ja meluisaa – mutta ehkäpä kaikille löytyy kuitenkin sija.

Sovun etsiminen kaikkia kiinnostavan asian äärellä on tietysti hyvin ajankohdainen aihe, jonka parissa

monilla aikuisillakin olisi opettelemista. Aihe on siis tärkeä. Kirjassa on vähänpuoleisesti tekstiä, mutta ennen kaikkea siinä on aivan upea kuvitus. Vasko on taitava ja monipuolinen kuvittaja ja pistää tässäkin parastaan. *Hattu* on todella kaunis kirja ja ilo silmälle.

Mikko Saari

Harmaaseen kaapuun kiedotut salaisuudet

Maria Lassila: *Eeva ja Harmaakaapu*. Karisto, 2020. Kuvitus Maria Vilja. 48 s.

Lastenkirjoissa on käsitelty toisinaan masennusta (esimerkiksi **Ilja Karsikkaan** *Amos ja sumupuu*), mutta läheisen päätyminen masennuksen seurauksena itsemurhaan on jo harvinaisempi aihe. **Maria Lassilan** *Eeva ja Harmaakaapu* kertoo enon itsemurhasta pienen koululaisen näkökulmasta.

Lapsille ei kuitenkaan kerrota koko totuutta, puhutaan vain siitä, miten eno on ollut sairas ja kuollut. Koska asiaan liittyy kuitenkin paljon enemmän kuin sanotaan, epämääräisyys saa Eevan voimaan huonosti. Pappa ja papan veli haluaisivat kaataa puun, eikä Eeva ymmärrä, miten puun kaataminen enon kuolemaan liittyy. Äiti ja isä käyttäytyvät omituisesti ja kotiin on muuttanut kummallinen ja ahdistava Harmaakaapu.

Eeva haluaisi tietää paremmin, mistä on kyse, mutta hänen kysymyksensä saavat aikuiset vain suut-

tumaan ja tiuskimaan. Eevan pahoinvointi alkaa heijastella koulunkäyntiinkin. Onneksi opettaja huomaa missä mennään ja puuttuu asiaan. Lopulta vanhemmatkin ymmärtävät, että asioista on pakko puhua avoimemmin.

Eeva ja Harmaakaapu ei ole ihan helppoa luettavaa aiheensa vuoksi. Taitavasti ja herkästi Lassila on teoksen kuitenkin muotoillut. Muodoltaan kirja on lyhyehkö lastenromaani, mukavan mittainen luettavaksi lapselle. Jo aiheensa vuoksi kirja kannattaa ehdottomasti lukea yhdessä lapsen kanssa; siitä voi herätä kysymyksiä, joita on hyvä käsitellä yhdessä aikuisen kanssa. **Maria Viljan** kuvitus täydentää kirjan tunnelmaa ja tunnemaailmaa hyvin.

Mikko Saari

Maria Viljan kuvitusta romaaniin. Papan Jaakko-veli suree Oskari-enoa kovasti ja haluaisi kaataa tämän kuolemaan liittyvän puun.

Lapsen ensimmäinen lentomatka

Riikka Jäntti: *Pikku hiiri lentää*. Tammi, 2026. 43 s.

Hiiru on hauska pieni hiiri, jonka tavallista, mutta mukavaa hiirilapsen elämää olemme saaneet seurata jo yhdentoista kirjan verran. Meidän perheessämme Hiirulla on oma erityinen paikkansa, onhan *Pikku hiiri -sarja* melko lailla esikoisemme ikäinen ja näin ollen kulkenut perheemme lukuhetkissä jo kohta kymmenen vuoden ajan. Jotain tästä kertoo se, että kesällä kymmenen vuotta täyttävä esikoinen innostuu yhä edelleen uusista Hiiruista, vaikka lukumaku muuten on tietysti jo toisenlainen.

Hauskana yhteensattumana mainittakoon myös se, että kun **Riikka Jäntti** muutama vuosi sitten aloitti toisen, hieman vanhemmille lukijoille suunnatun Hiirusta koululaisena kertovan sarjan, oli esikoisemme juuri aloittamassa omaa koulunkäyntiään. Myös tähän *Hiiru*-sarjaan kannattaa muuten tutustua. Se on mainiota lukemista pikkukoululaisille.

Pikku Hiiri lentää kertoo Hiirun ensimmäisestä lentomatkasta. Hiirua tietysti jännittää – ja kuinka ollakaan, samanaikaisesti myös meidän perheessämme kuopus odottaa jännittyneenä lähestyvää ensimmäistä lentomatkaansa. Muista *Pikku hiiri* -kirjoista poiketen tässä ei teemansa vuoksi ehdi tapahtua kovinkaan paljon, vaan tarina on lähinnä kuvaus siitä, mitä lentomatkan aikana tapahtuu. Se alkaa taksin tilaamisesta aamulla kello viisi ja päättyy siihen, kun Hiiru ja äiti pääsevät perille kohteeseen. Väliin mahtuvat kaikki olennaiset lentomatkiaan sisältävät asiat ja näin ollen se sopii hyvin luettavaksi juuri meidänlaiseemme hetkeen, kun tuleva hiukan jännittää. Pientä

takapakkiakin tosin tulee, kun Hiirun korvat menevät lukkoon, mutta tästäkin selvittää lopulta keskustelemalla asiasta ja miettimällä siihen ratkaisuja.

Paras *Pikku hiiri* -kirja tämä ei ole, mutta mukavaa, että myös tämä sarja on saanut tauon jälkeen jatkoa – välissä on ilmestynyt kolme edellä mainitun *Hiiru*-sarjan kirjaa. Varmasti löytyy myös paljon pieniä lentokonefaneja, joille juuri tämä kirja on se ykkönen.

Kaisa Sutela

Synttärarit ovat vaarassa, kun vaari menee naimisiin!

Heidi Viherjuuri: *Hilja ja synttärिसoppa*. Kustannus-Mäkelä, 2022. Kuv. Nadja Sarell. 98 s.

Hiljan synttärarit lähestyvät. Aikaa on enää kolme viikkoa. Kun Hilja tiedustelee, ovatko siskot kenties hankkineet hänelle jo lahjoja, isosisko Veini ihmettelee vain tylysti, luuleeko Hilja tosiaan olevansa jotenkin erityinen. Maapallollahan keskimäärin melkein 22 miljoonaa ihmistä viettää syntymäpäivää samana päivänä kuin Hilja! Äiti sentään lupaa leipoa kakun ja pikkusisko Taimi voi laulaa.

Hiljan hieman pikkuvanha kertojanääni on edelleen terässä, kun perheessä jälleen kerran sattuu ja tapahtuu. Äiti ottaa ja jyrää Aili-tädin pihavaraston ja suunnittelee puutarhaan uudistuksia. Isän luova työ ei oikein etene ja ilmeisesti vaari on menossa naimisiin. Mutta kenen kanssa? Kaikenlaista salamyhkäistä tapahtuu muutenkin, eikä Hilja pysy enää perillä kaikista Vihreän talon ympärillä tapahtuvista oudoista asioista.

Hilja ja synttärिसoppa on oivallista jatkoa **Heidi Viherjuuren** luotettavalle Hilja-sarjalle. Tässäkin kirjassa perheen elämä näyttäytyy mukavan villinä ja kaoottisena kohelluksena, jossa on kuitenkin paljon lämpöä ja lempeyttä. Koska lapseni ovat jo aikuisia, luen Hilja-kirjoja ihan omaksi ilokseni ja ne onnistuvat ilahduttamaan minua joka kerta.

Mikko Saari

Minä huokaan. Tässä perheessä kukaan ei ota minua vakavasti. Jos tilanne ei muutu, minun täytyy keksiä itselleni uusi elämä. Onkohan kahdeksanvuotias tarpeeksi vanha muuttamaan pois kotoa?

Remontti sekoittaa Vihreän talon elämän

Heidi Viherjuuri: *Hilja ja suuri remonttikesä*. Kustannus-Mäkelä, 2024. Kuv. Nadja Sarell. 100 s.

Hilja pyöriilee täyttä vauhtia kotiin. On kiire: reppussa on tuore koulutodistus ensimmäisestä kouluvuodesta ja edessä kesäloma, josta ei parane hukata hetkeäkään. Kotona isä ja vaari suunnittelevat remonttia. Talon vintti kunnostetaan isosisko Veinin huoneeksi, jotta tytöt saavat enemmän tilaa.

Siinä sivussa vaari hoitaa kesäkanoja, joissa riittääkin tekemistä. Muutenkin tytöillä piisaa kiirettä. Kun aikuiset puhuvat siitä, miten kallista remontin tekeminen on, Hiljakin hoksaa että säästöpossu on tyhjä ja hän on rutiköyhä. Tarvitsee siis keksiä joku keino saada rahaa. Niinpä tytöt järjestävät kirpputorin köyhien lasten hyväksi, ja sekös vanhempia ilahduttaa. Onneksi tytöille löytyy vähän fiksumpaakin tekemistä. Teatteriseuruekin ehditään perustaa.

Touhua ja tohinaa siis riittää tuttuun tapaan. *Hilja*-sarja tarjoaa paljon hilpeitä hetkiä ja hauskoja käännteitä. Samalla tunnelma on totutun lämminhenkinen, rauhallinen ja vanhanaikainenkin: näissä tarinoissa ei älylaitteita vilise. Eipä niitä ehdi tässä menossa kaivatakaan. Perinteistä lastenkirjallisuutta arvostaville *Hilja ja suuri remonttikesä* on mukava lukupala, joka ei kuitenkaan vaivu tylsään vanhojen aikojen nostalgisointiin.

Mikko Saari

– Eli te myitte naapureille heidän omia tavaroitaan? äiti napauttaa. – Ja väititte, että me olemme köyhiä?

Äidin poskilla palavat nyt punaiset läikät.

– Kai sen niinkin voi sanoa, minä mutisen.

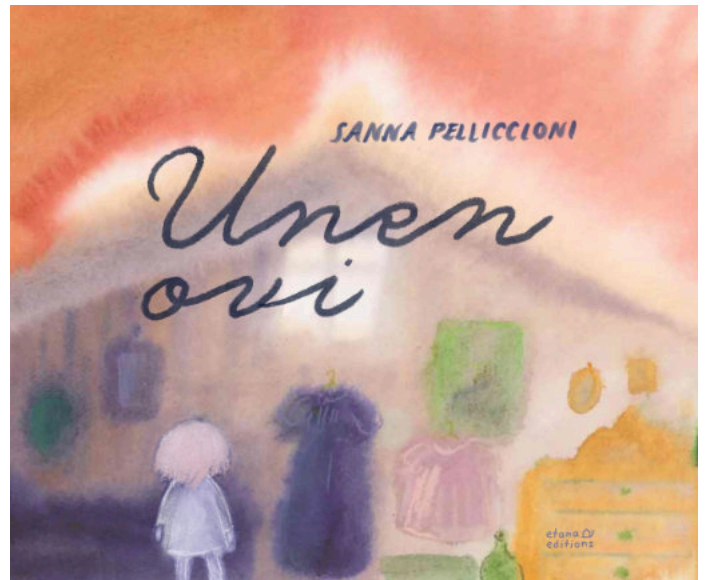
Unta etsiville ja nukuttajille

Sanna Pelliccioni: *Unen ovi*. Etana Editions, 2026.
33 s.

Sanna Pelliccionilta on tänä vuonna ilmestynyt useampikin kirja, joiden kuvitus perustuu intensiiviseen vesivärien käyttöön. Kuvat on maalattu täyteen ja sävyt liukenevat sulavasti toisiinsa. Jälki on hienoa. Tyyli ei joka paikkaan sovi, mutta näissä teoksissa se toimii. *Unen oven* aiheena on nukahtaminen ja unet. Unimaailmassa sietääkin olla utuisia.

Kirja kuvaa, miten kotona on hiljaista ja kaikki nukkuvat, pöydät ja matotkin, mutta lapsi ei vain saa unta. Suljettujen silmien takana näkyy mustan sijasta värejä, violetteja ja vihreää, ja jokin valon kajastus. Se on unen ovi, josta kurkistettuaan lapsi huomaakin yhtäkkiä olevansa mummolan vintillä. Siellä taas on vihreä laatikko, josta löytyy kesä. Kesästä löytyy tulitikkulaatikon kokoinen mökki, jonne lapsi ahtautuu – ja niin edelleen, aidolla unen loigikalla.

Lopulta uni saa pelottavan käänteän ja lapsi herää. Viime hetkellä, sillä hän oli juuri putoamassa taivaalta suoraan leijonan kitaan. On äkkiä mentävä äidin luokse hakemaan lohtua painajaisuneen. Äidin viereen on sen jälkeen mukava asettua nukkumaan.

Kirja on omistettu kaikille isille ja äideille, unta odottaville ja unettomille ja kaikille, jotka lapsia nukuttavat. Ollaan vanhemmuuden perusasioiden äärellä, siis. Koska *Unen ovesa* piipahdetaan painajaisissa, kirjassa on jännittäväkin puolensa, mutta turvallisessa sylissä luettuna se lienee lähinnä sopivan jännittävä. Kuten aina, vanhemman kannattaa lukea ensin itse ja miettiä, miten kirja sopii omille lapsille.

Pelliccioni on tuottelias kuvakirjojen tekijä, mutta on ilo huomata, että laatukin pysyy vakaana hyvänä. *Unen ovi* on kaunis katsella, teksti tukee hyvin kuvia ja Etana Editions'in julkaisema kirja on kauttaaltaan taiten tehtyä laatutyötä.

Mikko Saari

Toisista huolehtimisen tärkeydestä

Rachel Bright ja Jim Field: *Luota minuun, sanoi kilpikonna*. Kustannus-Mäkelä, 2026. Alkuteos: *The turtle who turned the tide* (Orchard Books, 2025). Suom. Katariina Kallio. 30 s.

Rachel Brightin ja **Jim Fieldin** lastenkirjoissa yhdistyvät aina joku eläin, jännittävä tilanne ja riittävä. *Luota minuun, sanoi kilpikonna* on kahdeksas laatuaan.

Kirja alkaa sillä, kun rannalta kuoriutuu Nipsu, kilpikonnatytö. Heti perään kuoriutuu Tipsu. Tipsu on hänen vilkas pikkuveljensä. He eivät ole ainoa laatuaan, vaan pian ranta on täynnä kuoriutuvia kilpikonnia. Kilpikonnille tulee kilpailu päästä mereen ensimmäiseksi. Nipsu on vauhdissa ja voittamassa, mutta sitten hän huomaa Tipsun lähteneen väärään suuntaan.

Katariina Kallio on suomentanut riimit onnistuneesti. Riimit tuovat tarinaan tempon ja elävöittävät tarinaa.

Jim Fieldin kuvitus onnistuu keskittämään huomion hahmoihin, unohtamatta myöskään taustoja. Huomion keskipisteessä oleva asia on usein tehty

kirkkaammalla värimaailmalla, mikä tehostaa juonen seuraamista.

Parasta kirjassa on sen opetus, että perhesuhteet ja toisista huolehtiminen ovat kilpailua tärkeämpää. Se tuodaan huomaamattomasti esiin ja kantaa läpi tarinan.

Kirjassa on myös pientä jännitystä, kun käärme hyökkää kilpikonnapoikasten kimppuun. Se on toteutettu hyvin, mutta voi olla aremmille lapsille hieman pelottava.

Luota minuun, sanoi kilpikonna on visuaalisesti näyttävä kirja, joka on kevyt lukea. Siinä on myös hyvä opetus, jonka ansiosta sitä voi suositella erityisesti lapsille, joilla on kilpailuhenkinen suhde sisarusseen.

Juba Salmi

100 kiinnostavaa ja vähän ällöäkin asiaa ihmiskehosta

Alex Frith, Minna Lacey, Jonathan Melmoth ja Matthew Oldham: *100 asiaa ihmiskehosta*. Lasten Keskus, 2017. Alkuteos: *100 Things to Know About the Human Body* (Usborne, 2017). Kuvitus: Federico Mariani ja Danny Schlitz. Suom. Reija Jousjärvi. 128 s.

100 asiaa -sarjan alkupään kirjoihin kuuluva *100 asiaa ihmiskehosta* kertoo nimensä mukaisesti monia ihmeellisiä asioita ihmiskehon toiminnasta ja omi-tuisuuksista. Kirjalla on ikää jo lähemmäs kymmenen vuotta, mutta sen ei kannata antaa haitata: tämä on aivan mainio sarjansa edustaja ja opettaa paljon kaikkea uutta ja jännittävää.

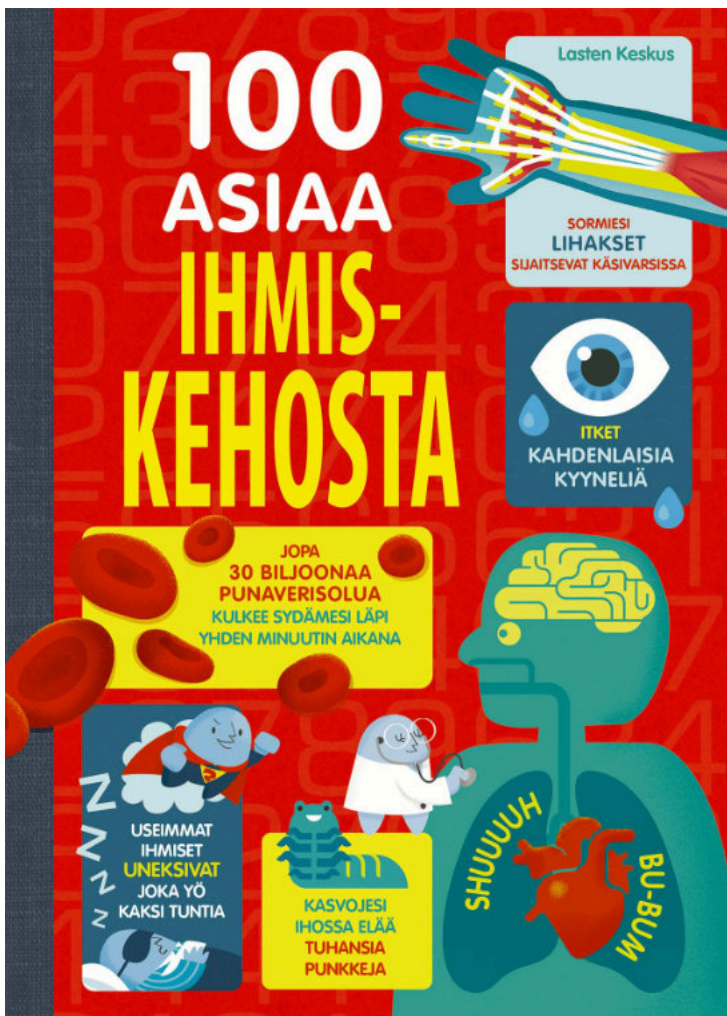
Koska ihmiskeho on monella tavalla vähän ällö, kirjassa on kohtia, jotka saattavat hieman järkyttää. Kanteen on nostettu heti yksi: kasvojesi ihossa elää tuhansia punkkeja. Pienenpienet hämähäkkieläimet asuvat silmäripsiesi juurilla ja karvatuppia ympäröivissä rauhasissa. No, juuri tässä nimenomaisessa kohdassa kirja jättää hieman toivomisen varaa, sillä se toteaa vain tämän faktan ja nimeää lajit

tutustua tarkemmin). Vastausta vaille jäävä aivan ilmeinen kysymys on: mistä punkit ihmiselle tulevat? Tavallisesti kai esimerkiksi imetyksen yhteydessä äidiltä, minkä olisi hyvin voinut tässä mainita.

Pääasiassa kirjan sivuilta löytyy kuitenkin enemmän vastauksia kuin kysymyksiä, ja kaikkea tiedon-tarjoilua siivittää korkealaatuinen kuvitus. Tämän osan ovat kuvittaneet **Federico Mariani** ja **Danny Schlitz**, joilla on ollut tukenaan vielä laajempi tiimi suunnittelijoita ja taiteellinen johtaja. Tulok-sena on piirrosjälkeä, joka on paitsi yhdenmukaista sarjan muiden kirjojen kanssa, myös erinomaisen havainnollista. Näistä kirjoista sopii ottaa mallia lasten kuvatietokirjoihin, näissä on paljon hyviä ideoita informaation välittämisestä kuvien avulla. Kaikkiaan kirjaa on ollut tekemässä iso tiimi ja se on varmaa laatutyötä.

100 asiaa -sarja on erinomainen kokoelma tietokirjoja luonnontieteistä, yhteiskunnasta ja ihmisestä. Sarjan parasta kohderyhmää ovat itse lukevat alakouluikäiset, jotka voivat oppia kirjoista paljon uutta – ja jopa sellaista, mitä heidän vanhempansa-kaan eivät vielä tiedä.

Mikko Saari

(*Demodex brevis* ja *Demodex folliculorum*, jos haluat

Tiikerin päivärutiini menee uusiksi

Alison Murray: *Tiikerin täydellisen erilainen päivä*. Kustannus-Mäkelä, 2026. Alkuteos: *Tiger's Perfectly Different Day* (Orchard Books, 2026). Suom. Terhi Leskinen. 30 s.

Tiikerin päivät rakentuvat tarkasti mietityn rutiinin ympärille. Ensin hän katselee auringonnousua, sitten käy uimassa matalassa vedessä, kävelee tuttuja polkuja pitkin ja nukahtaa tuttuun puuhunsa. Tiikerin rutiinit kuitenkin romahtavat, kun linnunpoikanen putoaa hänen syliinsä. Pikkulinnun vahtiminen on kovaa puuhaa, ja Tiikerin päivä muuttuu täysin poikkeavaksi. Samalla hän huomaa, ettei erilainen päivä olekaan välttämättä huono asia.

Omien rutiinien tietoinen rikkominen on hieman epätavallisempi teema lastenkirjalle. Se luo mielenkiintoisen tarinan. Kenties kuvakirja toimisi työkaluna auttamaan joustavuutta sellaisille lapsille, joilla rutiinit ovat ylikorostuneet.

Alison Murrayn kuvitus on yksinkertaista. Kuvat ovat värikkäitä ja täyttävät sivut laidasta laitaan. Tiikerin tunnemaailma tulee ilmi kohtuullisen hyvin, vaikka hahmo on hyvin vähäilmeinen. Tekstiä on kuviin nähden sopivasti: kirjassa riittää hyvin luettavaa ja teksti on tasapainossa kuvituksen kanssa.

Tiikerin täydellisen erilainen päivä on kelpo lastenkirja. Sen suurimmat vahvuudet ovat sen omaperäisessä aiheessa ja räväkkään värikkäässä ulkoasussa. Se on ensimmäinen suomennos kymmenkunta teosta julkaisseelta Murraylta.

Juba Salmi

Valikoima maailman ihmeitä taitavasti kuvitettuna

James Maclaine: *Et ikinä arvaa tätä kaikkea maailmasta*. Lasten Keskus, 2026. Alkuteos: *Lots of Things to Know about Our World* (Usborne, 2026). Kuvitus: Malgorzata Detner. Suom. Rauna Sirola. 64 s.

Ihastuttava ja informatiivinen *Et ikinä arvaa -sarja* on taas saanut jatkoa. Sarjan kahdeksannessa kirjassa tarkastellaan vaatimattomasti koko maailmaa. Näkökulma on ennen kaikkea maantieteellinen, mutta myös erilaisia ihmisiin liittyviä ja ihmisten luomia aiheita sivutaan.

Sarjaa lukeneille kirjan muoto ja ulkoasu ovatkin jo tuttuja. Kirjan aukeamilla esitellään kaikenlaista jännittävää tietoa maailmasta, lapsille sopivalla tavalla. Kuvittaja **Malgorzata Detner** on ensimmäistä kertaa sarjan parissa, mutta kuvitus on silti tutun näköistä ja sivuilla seikkailevat siniset pallohahmot täydellisen tunnistettavia. Sarjan kirjoissa on aina ollut erinomaista tiedon havainnollistamista kuvin, eikä *Et ikinä arvaa tätä kaikkea*

maailmasta ole poikkeus. Kuvat ovat myös kauniita katsella. Kirjan kirjoittaja **James Maclaine** sen sijaan on jo konkari sarjan parissa. Kirjan on suomentanut **Rauna Sirola**, jonka suomennos on sujuvaa ja helposti luettavaa tekstiä.

Julkaisijan ikäsuositus sarjan kirjoille on 4–8-vuotiaat. Sanoisin, että kirjassa riittää ihmeteltävää vähän vanhemmillekin itse lukemaan oppineille, mutta kieltämättä tätä vanhemmille *100 asiaa -sarjan* kirjat tarjoavat vielä enemmän ihmeteltävää. *Et ikinä arvaa tätä kaikkea maailmasta* on mukavaa luettavaa pienen lapsen ja aikuisen yhteisiin lukuhetkiin, sillä kirja tarjoaa myös aikuiselle uusia näkymiä maailmaamme.

Mikko Saari

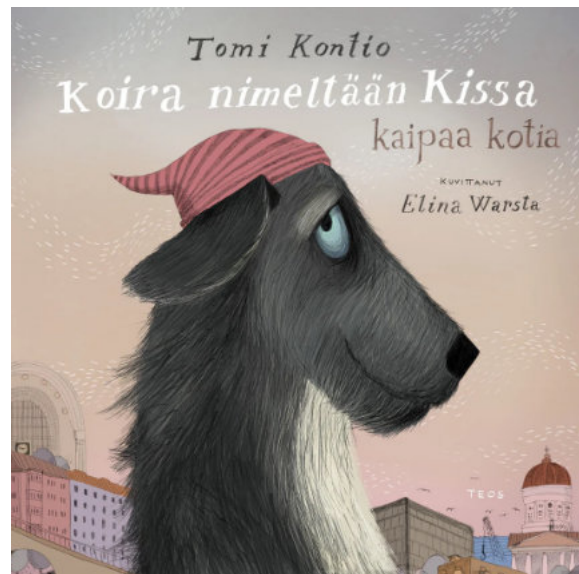
Jokainen kaipaa kotia

Tomi Kontio ja Elina Warsta: *Koira nimeltään Kissa kaipaa kotia*. Teos, 2020. 40 s.

Runoilija **Tomi Kontion** ja kuvittaja **Elina Warstan** herkän kuvakirjasarjan kolmannessa osassa koira nimeltään Kissa kyllästyy kiertelevään elämään. *”Me nukumme milloin missäkin, siltojen alla bylätyissä taloissa, rappukäytävissä ja roskakatosten alla. Mutta usein joku ajaa miedät pois yöpaikoistamme.”* Viimeinen niitti on rautatieasemalla kohdattu pieni tyttö, joka ihmettelee, eikö koiralla ole kotia.

Kokemus on yhtä aikaa suloinen ja alakuloinen. *”Sinä tunsit kaipautta”*, toteaa kissa nimeltä Koira. Tämä kaipaus, jota Kissa on pitänyt salassa itseltään ja muilta: hän toden totta kaipaa kotia. Kissa ja Koira muistuttavat Näätä, että vaikka nyt on kesä, talvikin tulee, ja se on pitkä ja pimeä. Ystävyys ei lämmitä palelevaa kuin kuvaannollisesti. Niinpä Näätä ottaa asiakseen hankkia ystävyksille kodin. Lopulta, muutaman harharetken jälkeen, sellainen löytyykin.

Koira nimeltään Kissa kaipaa kotia johdattaa lukijan elämän perustarpeiden äärelle. Kukapa ei lopulta kaipaisi kotia. Oman kodin ei tarvitse olla kummoinen, kunhan se on turvallinen, lämmin ja siellä on luotettavia ystäviä.

Kirja on rakennettu sarjan tutuista palikoista. On Kontion herkkä, lämminhenkinen ja humaani teksti ja Warstan hieno Helsingin tunnistettavia paikkoja esittelevä kuvitus. Molemmat ovat ensiluokkaista jälkeä ja tukevat hienosti toisiaan. Tämä ei toimisi yhtä hyvin, jos jompikumpi puuttuisi. Kirjasarja on saavuttanut klassikonasemansa ansaitusti.

Mikko Saari

Mandoa ja Grogua etsimässä

Silvia Dell'Amore, Davide Sorio ja Andrea Tridico: *Missä Mando ja Grogua?* Tammi, 2026. Alkuteos: *Where are the Mandalorian & Grogu?* (Studio Fun International, 2026). Suom. Antti Hulkkonen. 48 s.

Etsi ja löydä – kirjat ovat nykyään yllättävän suosittuja. Kustannus-Mäkelä julkaisee **Martin Handfordin** klassisia *Missä Vallu* -kirjoja ja Tammen tuotannosta löytyy Marvel-, Disney- ja Star Wars -aiheisia Etsi ja löydä -kirjoja. *Missä Mando ja Grogua?* on kolmas Star Wars -teemainen kirja ja toinen *Mandalorian*-tv-sarjaan pohjautuva etsi ja löydä -kirja.

Piilokuvakirjoissa etsitään esimerkiksi tiettyjä hahmoja suurista väkijoukoista. Se kuulostaa helpolta, mutta kun kuva on ahdettu täyteen toimintaa, se ei olekaan niin helppoa. Piilokuvakirjat auttavat erityisesti lapsia kehittämään keskittymiskykyä ja kärsivällisyyttä. Ne ovat myös aikuisille mielekästä viihdettä.

Missä Mando ja Grogua? tarjoaa neljätoista toisistaan paljon eroavaa aukeamaa, jolta pääsankareita etsi-

tään. Aukeamat kuvaavat tv-sarjan tapahtumia: hahmoja etsitään esimerkiksi vankila-alukselta ja keskeltä avaruustaistelua. Juuri aukeamien monipuolisuus erottaa tämän etsintäkirjan muista.

Star Wars on hyvä aihepiiri tämän tyyppisiin kirjoihin: sarjassa on paljon hyvin erottuvia hahmoja ja sarjan paikoista saa myös helposti hyvin toisistaan eroavat sivut. Varsinaisesti kuvista etsitään vain sarjan päähahmoja, mutta kirjan lopusta löytyy joka aukeamalle uudet lisätehtävät. Lisäksi kuvissa esiintyy paljon sarjoista tuttuja hahmoja, joiden tunnistaminen on oma ilonsa.

Missä Mando ja Grogua? on hauskaa viihdettä. Sitä voi suositella Star Warsin faneille ja kevyttä satunnaisviihdettä kaipaaville.

Juba Salmi

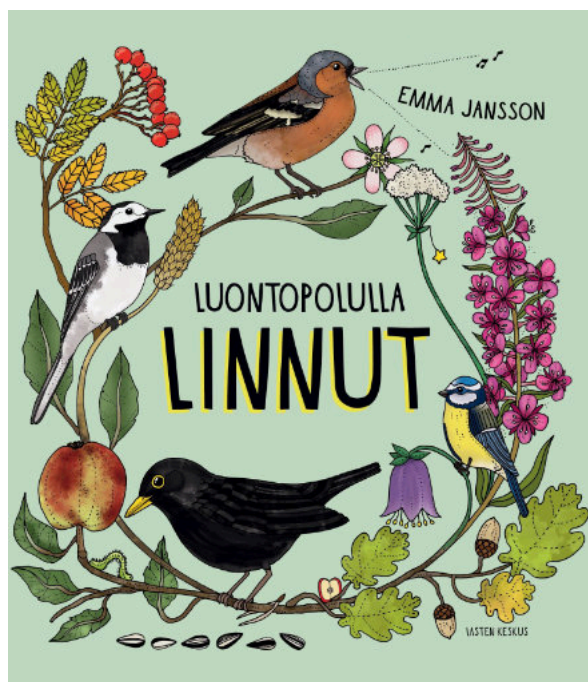

19 tuttua lintua kauniina piirroskuvina

Emma Jansson: *Linnut*. Lasten Keskus, 2026.
Alkuteos: *Mina första fåglar* (Triumf, 2019). Suom.
Selma Öhman. 24 s.

Ruotsalaisen kuvittajan **Emma Janssonin** piirroksille perustuva **Luontopolulla**-sarja esittelee tällä kertaa lintuja. Alun perin vuonna 2019 ilmestynyt *Mina första fåglar* esittelee 19 tuttua lintua. Mukana on aivan tavanomaisia lintuja, joista useimpia on helppo nähdä luonnossakin.

Yksityiskohtaisia, selkeitä ja värikkäitä piirroksia tukee teksti, jota jokaisesta linnusta on kappaleen verran. Tekstissä kerrotaan linnun tärkeimmistä tuntomerkeistä ja kerrotaan hieman sen elintavoista. Kovin syvälliseen tietoon ei päästä, mutta eipä se nelivuotiaille suunnatussa kirjassa tarpeellista olekaan. Pääpaino on viehättävissä kuvissa ja eläinten perustiedoissa. Lopussa on sitten aukeaman verran sanastoa, jossa selitetään joitakin peruskäsitteitä. **Selma Öhmanin** suomennos on asiankuuluvan helppoa ja selkeää tekstiä.

Ruotsiksi sarjan kirjoja on ilmestynyt enemmänkin, mutta suomeksi vasta neljä ja viides on tulossa. Lisää on siis odotettavissa. Ja miksipä ei: Luontopolulla-sarjan kirjat ovat oikein mukavia ja viehättävästi kuvitettuja pienten lasten kuvatietokirjoja, joita ihmettelemällä oppii asioita luonnosta ja eläimistä. Näistä henkii laatua ja rakkautta luonnon piirtämistä kohtaan.

Mikko Saari

Elämänohjeita ja vastauksia lapsia askarruttaviin asioihin

Kreetta Onkeli: *Selityspakki*. Otava, 2026. Kuv. Ninka Reittu. 158 s.

Alun perin **Kreetta Onkeli** selitti asioita lapsille vuonna 2013. *Selityspakki* on ollut pitkään vaikeasti saatavilla, sillä viimeisin painos on vuodelta 2015, mutta nyt kirjasta on tullut uusi laitos. Kirja on jonkun verran aikaisempaa laajempi, eli uutta sisältöä on mukana vähäsen.

Kirjan ideana on antaa ajattelemisen aihetta ja vastauksia monenlaisiin elämän kysymyksiin. *Selityspakki* rakentuu pienistä tekstinpätkistä, joiden pituus vaihtelee yhdestä kappaleesta muutamaan sivuun. Osa on muodoltaan pieniä tarinoita, osa oivalluttavia pikkutekstejä, osa jonkinlaista kevytfilosofiaa lapsia koskettavista asioista. Asioissa piilee joku opetus, ja toisinaan se tulee hyvinkin suoraan.

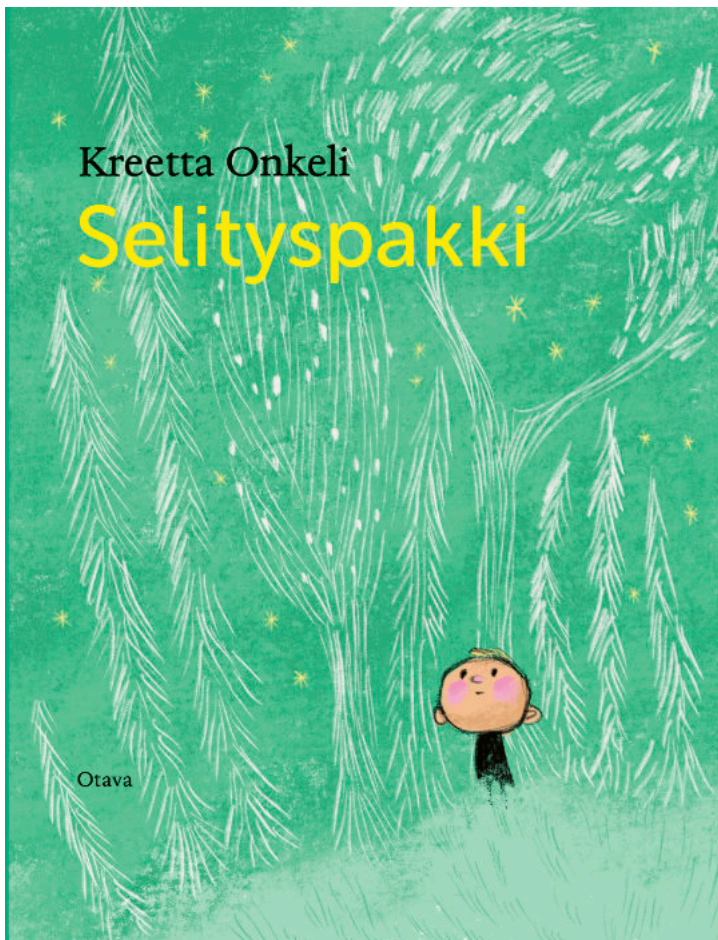
Tylsimmillään *Selityspakki* onkin aika saarnaava. Ehkä jotkut asiat sitten pitää vain sanoa suoraan? Vähän kuitenkin epäilen, että kukaan lapsi jättäisi energiajuomat juomatta, koska kirjassa sanotaan

että niitä ei pidä juoda, ne eivät sovi lapsille, eikä niissä ole mitään, mitä lapsi tarvitsee.

Aikuisetkin saavat kuulla kunniansa. *“Vain laiskat aikuiset kieltävät kantelemesta. He haluavat lukea juorulehtiä ja mussuttaa kakkuviipaleita, eivät puolustaa lasten oikeuksia.”* Tämä kirja on ajoittaisesta saarnaavuudestaan huolimatta vahvasti lasten puolella. Muutenkin *Selityspakin* asenne on humaani ja ymmärtäväinen. Kirjoituksissa nähdään ihmisten erilaisuus ja tehdään selväksi, että monella tapaa voi olla, ja se on kaikki hyvin. Lempeyttä ja viisautta riittää.

Selityspakin on kuvittanut **Ninka Reittu**. Pienet mustavalkoiset piirrookset ovat mukava lisä kirjaan, vaikka tekstit tulisivat toimeen ilmankin. *Selityspakki* on parhaimmillaan aikuisen kanssa muutama juttu kerrallaan luettuna, jolloin askarruttavista asioista pääsee laajentamaan keskustelua saman tien.

Mikko Saari

*Kaikesta saa ja pitää puhua.
Sellaista asiaa ei olekaan, mitä ei
pubuminen ratkaisisi. Pubu, kerro,
sano, kirjoita, piirrä! Tee se kaikille,
älä varo ketään, älä suojele ketään.
Elämä on pubumista, kirjoittamista,
piirtämistä. Kakistele, änkytä,
tunnustele, kokeile. Hae sanoja. Kerro
asiasi!*

Ensimmäistä kertaa kylpylässä

Maria Kuutti ja Saara Söderlund: *Onni ja Aada kylpylässä*. Karisto, 2025. 31 s.

Maria Kuutin kirjoittamassa ja **Saara Söderlundin** kuvittamassa Onni ja Aada -sarjassa on ilmestynyt jo useita kirjoja. Tämä ensituttavuuteni sarjaan on jo sen seitsemäs osa. Sarjan päähenkilöinä ovat päiväkotikäiset ystävykset Onni ja Aada, jotka kirjoissa tutustuvat erilaisiin asioihin ensimmäistä kertaa. Kirjoissa liikutaan varsin arkisten asioiden äärellä ja käsitellään tunnetaitoja.

Onni ja Aada kylpylässä vie ystävykset nimensä mukaisesti kylpylään. Matkassa onkin paljon jännittävää: kylpylän aulassa on hälinää ja riehakasta tunnelmaa. Mutta entäs kun Onnin kortti ei kelpaakaan lukijaan, eikä portti aukeakaan? Allasosastolla on trooppinen tunnelma. Heti ensimmäisenä suunnataan liukumäkeen, joka on houkutteleva, mutta myös vähän pelottava. Jännittäviä tapahtumia sopii sitten muistella väsyttävän päivän jälkeen unta odotellessa.

Kuvitus on värikästä ja selkeää. Pieniä yksityiskoh-
tia riittää mukavasti, mutta enimmäkseen kuvitus on selvärajaisista ja helposti ymmärrettävää. Äidin sukkahousujen silmäpako oli jotenkin hauska pieni detajli. Tätä tulee väkisinkin verrattua toiseen tuoreeseen kylpyläaiheiseen kuvakirjaan, **Maria Vil-**

jan teokseen *Juuli, isovelji ja hurja liuku*. Molemmat ovat hyviä, mutta minun makuuni Viljan taiteellisempi ja lennokkaampi tyyli osuu paremmin kuin Söderlundin hillitympi kuvitus.

Onni ja Aada kylpylässä on hyvin pehmeä ja lempeä kirja, jossa mitään kovin jännittävää ei tapahdu, eli se sopii hyvin lapsille, jotka kaipaavat turvallisuutta ja rauhallisia kokemuksia. Vesiliukumäkikään ei ole tässä kirjassa lopulta laisinkaan hurja. Kummankin kirjan parissa sopii hyvin pohdiskella, miltä kylpyläreissu tuntuu ja millaisia jännittäviä asioita kylpylässä voi tapahtua.

Mikko Saari

Hirviötarinan oivallinen loppuhuipennus

J. S. Meresmaa: *Varjokable*. Karisto, 2026. 172 s.

J. S. Meresmaan Lumola-sarja jäi edellisessä *Syzyzy*-osassaan sen verran pahasti kesken, että tätä viimeistä osaa on varmasti odotettu. Sarja kertoo 13-vuotiaasta Aaposta, joka muuttaa Mustakolun kylään eli isänsä kotipaikkakunnalle vanhempiensa eron jälkeen. Siellä Aapo joutuu tekemisiin Lumolan kartanon hirviöhoitolan kanssa, samalla kun hän kamppailee painajaistensa kanssa.

Trilogian päätösosassa tilanne on tietysti huipentunut uhkaavaksi. Hirviöt ovat näkymättömiä useimmille aikuisille, mutta Mustakolun kaivoksesta löytyvä erikoinen kivilaji uhkaa paljastaa hirviöiden salaisuudet. On selvää, että siitä ei seuraisi mitään hyvää. Aapolla on henkilökohtainen ongelma hirviöiden kanssa: pimeää luova hirviö pimikko

tuntuu vainoavan Aapoa jatkuvasti ja olevan kuin kahleen lailla tähän kiinnitettynä. Jotenkin hirviö liittyy Aapon kuolleeseen vaariin, jolla muutenkin oli jotain omituista hirviöihin liittyvää tekeillä.

Kaikki tämä on tietysti todella jännittävää. *Varjokable* on kokeneen kirjoittajan pätevää työtä ja hienosti etenevä kauhutrilogian loppuhuipennus. Tarina on juuri sopivasti pelottava alakouluikäisille kauhun ystäville. Kuten aiemmissakin osissa, **Elina Äijälän** kuvat antavat kirjalle lisätehoa ja välillä kuljettavat tarinaa sarjakuvan keinoin. Nyt kun trilogia on koossa, sitä on mukava suositella kaikille kauhutarinoista kiinnostuneille koululaisille ahmittavaksi.

Kustantamon viesti kirjasarjan kohderyhmästä on hivenen ristiriitainen: Karisto on antanut kirjalle nuortenkirjaluokituksen, mutta samalla suosittelee sitä 9–12-vuotiaille, jotka lasken vielä lastenkirjallisuuden puolelle. Sinne rajalle kirjat kuitenkin osuvat: jännittävät kauhujutut tekevät kirjasarjasta todennäköisesti houkuttelevan myös yläkouluikäisille, jotka kaipaavat koukuttavaa ja helppoa luettavaa.

Mikko Saari

ALOITA TÄSTÄ

Kärsimättömyyttä ja pettymyksiä vadelmapensaissa

Maria Vilja: *Juuli, isoveli ja viisi vadelmaa*. WSOY, 2026. 33 s.

Maria Vilja aloitti uuden kuvakirjasarjan vuonna 2025 kirjalla *Juuli, isoveli ja hurja liuku*. Nyt käsillä on sarjan toinen kirja ja on hyvä tarkastella, miten sarja hahmottuu. Pääosassa ovat jälleen kerran viisivuotias Juuli, kahdeksanvuotias isoveli ja isovanhemmat, joiden kanssa ollaan arkisten puuhien ja tunteiden parissa.

Kirja alkaa vadelmanpoiminnasta. Juuli ei voi olla huomaamatta, että veljellä on purkissaan jo tsiljardi vadelmaa, vaikka Juulilla on vain muutama, kun pensaasta poimitut vadelmat löytävät tiensä ennemmin Juulin suuhun kuin kippoon. Mutta sitten koittaa katastrofi, kun ampiainen säikäyttää Juulin ja kerätyt vadelmat kaatuvat kiposta.

Isoveli osaa onneksi lohduttaa ja muun mukavan tekemisen parissa aika kuluu ja vadelmat unohtuvat – hetkeksi. Illalla taas harmittaa, miten paljon nopeampia muut olivat vadelmien poimijoina. Lopulta kaikki onneksi kääntyy parhain päin ja Juulin viisivuotiaspäivää päästään juhlimaan hienon vadelmakakun kanssa.

Juuli, isoveli ja viisi vadelmaa on ihastuttava kirja. Vilja on noussut nopeasti suosikkikuvittajieni joukkoon. Kirjassa on todella upeita aukeamia ja etenkin Juulin ilmeikkyyks on hienoa. Tässä pikkutyössä on luonnetta ja se näkyy kuvista selvästi. Kirjan tunneskaala on laaja ja välittyä sekin hienosti. Teksti ja kuvat tukevat toisiaan hyvin.

Kahden ensimmäisen kirjan perusteella Juuli-sarja on aivan kotimaisten kuvakirjojen parhaimmista tällä hetkellä; suosittelen kirjoja lämpimästi joka perheeseen, josta löytyy kuvakirjojen lukijoita.

Mikko Saari

Totuus Facebookista

Sarah Wynn-Williams: *Edesvastuutonta väkeä: tarina vallasta, ahneudesta ja idealismin hylkäämisestä*. Kosmos, 2026. Alkuteos: *Careless People* (Flatiron Books, 2025). Suom. Taru Luojola. 430 s.

Nykyään ulkomaalaista tietokirjallisuutta käännetään suomeksi sen verran vähän, että jopa vähän ihmettelin, miksi Kosmos tarttui juuri tämän kirjan käännoikeuksiin. Ihmettely loppuu heti kirjan ensimmäisillä sivuilla. **Sarah Wynn-Williams** aloittaa kirjansa hilpeällä anekdootilla jostain Panaman rannikolta, jossa **Mark Zuckerbergin** ja tiiminsä osallistuminen valtioillallisille ei mene aivan putkeen. Juuri tämä oli Wynn-Williamsin työtä Facebookilla, huolehtia yrityksen kansainvälisistä yhteiskuntasuhteista ja saada lopulta Facebookin johdolle ylipäättään välittämään niistä poliittisista ongelmista, joita yritys enenevässä määrin aiheuttaa ympäri maailmaa. Kuten Wynn-Williams kirjansa alussa kokemuksistaan toteaa ”se alkoi toiveikkaana komediana mutta päättyi synkkään katumukseen”.

Tarina alkaa vuodesta 2009, ja tässä vaiheessa suurlähetystössä työskentelevä Wynn-Williams on niitä harvoja ihmisiä, jotka ymmärtävät miten massiivisesti Facebook tulisi aikanaan muuttamaan tapaa, jolla maailmassa keskustellaan. Hän myös ymmärsi, minkälaista valtaa tämä tarkoitti. Facebook kerää valtavat määrät tietoa käyttäjistään, tietoa joka oli ennen täysin yksityistä. Tällainen tieto on valtaa, ja olisi vain ajan kysymys, milloin valtiot haluaisivat päästä kerättyyn tietoon käsiksi. Näytti siis ilmiselvältä, että Facebookissa alettaisiin politikoida ja kun niin kävisi, alustan valtava potentiaali poliittisena välineenä tulisi kaikille selväksi.

Ensimmäinen askel on vakuuttaa itse Facebook siitä, että he tarvitsevat riveihinsä ihmisen, joka ymmärtää politiikan päälle, ja joka pystyy auttamaan laatimaan pelisäännöt joiden varaan tätä lupavaa tulevaisuutta rakennetaan. Työllistymisessä Wynn-Williams onnistuu, mutta kaikki muu onkin sitten turhaa. Hänen seitsemän vuoden kokemukset Facebookissa rakentavat kuvaa, jossa sosiopaattinen yrityskulttuuri kerta toisensa jälkeen valitsee tien, jolla ainoa asia, jolla on mitään väliä, on yrityksen kasvu.

Karuin esimerkki siitä, mihin tämä voi johtaa, on Myanmar. Maan tilanne on sikäli poikkeuksellinen, että siellä termit internet ja Facebook ovat käytännössä synonyymejä. Myanmar on siten paraati-esimerkki siitä millaista tuhoa syntyy, kun Facebook on aidosti kaikkialla ja ihmiset saavat uutis sisältönsä pääasiallisesti sen kautta. Facebookin algoritmit on suunniteltu maksimoimaan käyttäjien sitoutuminen, mikä onnistuu parhaiten suosiolla sisältöä, joka herättää voimakkaita tunteita kuten suuttumusta, pelkoa tai inhoa. Koko palvelu toimii kasvualustana vihamieliselle ja epäinhimillis-tävälle materiaalille, jota vieläpä suositellaan ihmisille, jotka olivat jo valmiiksi alttiita propagandalle. Vihanlietsonnan lopputulos johti lopulta Rohingyävähemmistön joukkomurhiin ja satojentuhansien pakoon maasta vuonna 2017.

Wynn-Williamsin tiimin turhauttavana tehtävänä oli katsoa tätä kehitystä sivusta ja yrittää puuttua vihapuheeseen – turhaan. Asia ei kerta kaikkiaan kiinnosta yritystä. Kyse ei ole yksittäisestä köm-

mähdyksestä, vaan mentaliteetista, jonka vaikutukset ovat nähtävissä kauan ennen tätä pistettä. ”Pikkumaat” eivät kiinnosta, niillä ei ole sellaista valtaa, josta Facebookin kaltaisen jättiyrityksen kannattaisi enää välittää. Juuri tämä tekee kirjasta uskomatonta luettavaa. Kuten Wynn-Williams toteaa, mitä enemmän Facebook saa haluamaansa valtaa, sitä vähemmän heitä tuntuu kiinnostavan se ja sen seuraukset.

Yritys tuntuu päinvastoin käpertyvän entisestään pienen samanmielisen ydinryhmän – käytännössä kaveripiirin – halujen ja toiveiden ympärille. Sillä mitä tapahtuu näiden ihmisten henkilökohtaisen elinpiirin ulkopuolella ei voisi vähempää kiinnostaa. Onkin ristiriitaista lukea ihmisistä, jotka ilmiselvästi ovat samaan aikaan hyvin älykkäitä, mutta joiden kognitiivinen horisontti on aivan olematon. Toisaalta tämä on kertomus myös Wynn-

Williamsin kaltaisista ihmisistä, ja miksi he jäävät katselemaan moraalisesti rikkinäistä järjestelmää aivan liian pitkään.

Edesvastuutonta väkeä on melkoista luettavaa. Dramaattisia tapahtumia ja kömmähdyksiä riittää sen verran, että sai tosissaan miettiä, mitä nostaa esille tähän arvosteluun. Wynn-Williamsin kokemukset yrityksen vallan ytimessä ovat sellaisia, että tätä kirjaa ei olisi voinut kirjoittaa kukaan ulkopuolinen. Onneksi hän on erinomainen kirjoittaja, sillä naseva henkilökohtainen ote erottaa kirjan tavanomaisen tietokirjallisuuden joukosta. Naurattaa kunnes itkettää, kuten sanonta kuuluu! Kaikkien tulisi lukea tämä kirja. On pelottavaa, miten vähän meidän todellisuutemme merkitsee niille, joille valta nykyään yhä enemmän keskittyy.

Titta Lindström

Runsas kirjo elämäntarinoita Iranista

Tara Kangarlou: *The Heartbeat of Iran: Real Voices of a Country and Its People*. Ig Publishing, 2021. 299 s.

Toimittaja **Tara Kangarlou** on tottunut siihen, että hänen entisen kotimaansa arkitodellisuus on ulkomaalaisille tyystin vieras. Iranista tulee tietysti ensimmäisenä mieleen fanaattisen hallinnon yllilyönnit, mutta kansan parissa uskonnollisuus on pikemminkin vain vähentynyt. Iran on muutenkin hyvin ristiriitainen maa, kuten Kangarloun kirjassa nopeasti käy ilmi.

The Heartbeat of Iran esittelee 24 iranilaista, joiden elämäntarinoiden kautta päästään tarkastelemaan maan ruohonjuuritason todellisuutta. Iranista nousee itselleni ensimmäisenä mieleen naisten huono ihmisoikeustilanne, ja kirjasta löytyykin kosolti kiinnostavia naiskohtaloita. Köyhästä ja kouluttamattomasta perheestä tullut **Mina** on esimerkki naisesta, jonka elämässä on ollut vähänlaisesti vaihtoehtoja. Hänet naitettiin vain 12-vuotiaana 30-vuotiaalle miehelle, joskin hän on onnistunut näistä lähtökohdista ponnistelemaan huomattavasti parempaan tilanteeseen.

Toisaalta keskiluokkaisten ja varakkaiden perheiden tyttärillä onkin sitten aivan erilaiset mahdollisuudet. Hyvä esimerkki tästä on **Laleh Seddigh**, joka on musliminaiseksi harvinainen kilpa-autoilun mestari. Tämä on toki Iranissa paheksuttua toimintaa, mutta Seddighin isä sopi asian kahden kesken erään ajatollahin kanssa. Vaihtoiko tässä raha kättä vai jotain muuta tarina ei kerro, mutta uskonoppinut kirjoitti fatwan, jonka mukaan Laleh saa ajaa kilpaa kunhan on pukeutunut siveellisesti. Tiukka-pipoisia sääntöjä on siis mahdollista kiertää – ainakin jos vaikutusvaltaa löytyy.

Mieleen jäi myös meribiologi **Nikoo Cheheltani**. Iranin nuoriso on hyvin koulutautunutta, mikä pätee erityisesti naisiin, mutta koulutuksen tasoisen työn löytäminen Iranista on toinen juttu. Tämä on yksi syy, miksi niin monet iranilaiset nuoret lopulta suuntaavat ulkomaille. Cheheltani päätti toisin, hän perusti aviomiehensä kanssa sukelluskoulun Hengamin saarelle, aivan Queshmin saaren kupeeseen. Chelheltanin onnellinen tarina saa tahatto-

masti synkkiä sävyjä, sillä juuri Queshm on Hormuzin salmessa tämänhetkisten tapahtumien polttopisteessä.

Korkeasta koulutustasosta huolimatta erot kaupunki- ja maalaisväestön kesken ovat kuitenkin Iranissa suuret. Opettaja **Amir Saneei** harmittelee pienen kyläkoulunsa oppilaiden näköalattomuutta: heille modernin maailman ammatit ja jopa ravintolassa käynti ovat asioita joita on hädin tuskin olemassa.

Iranin massiivinen huumeongelma tulee myös tutuksi **Pedram Safarzadehin** tarinan kautta, joka kuuluu kirjan traagisimpiin. Tarjolla on myös erilaisten vähemmistöjen kokemuksia; Iranissa on pienehkö, mutta historiallisesti merkittävä juutalaisvähemmistö, ja sukupuolivähemmistöjen kokemukset ovat niin ikään kiinnostavaa luettavaa. Iranhan on ainoa muslimimaa Persianlahden alueella, joka tunnustaa lakiteitse transihmisten sukupuoli-identiteetin ja jopa tukee leikkauksia taloudellisesti. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että transihmisten kohtalo maassa olisi helppo.

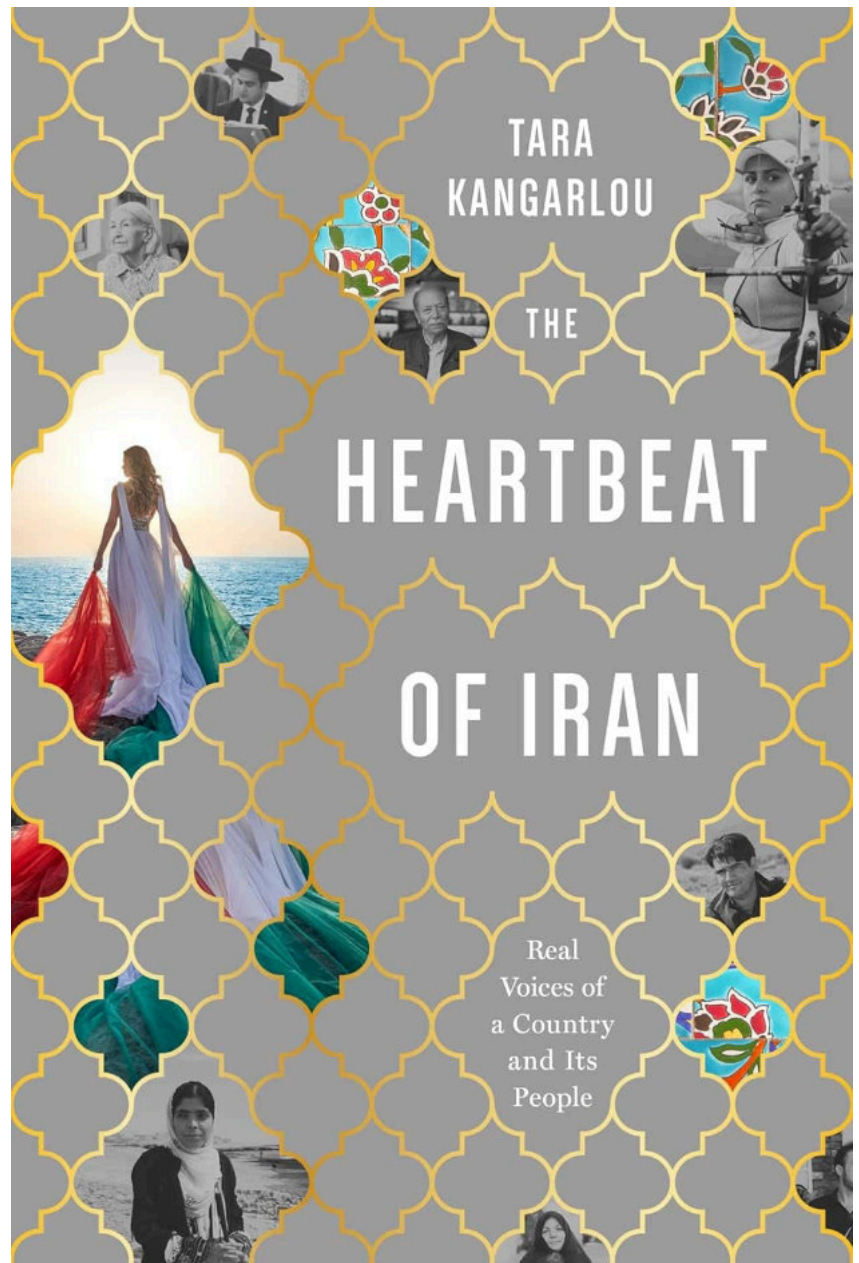
Kirjan yllättävin profiili kuuluu kuitenkin ehdottomasti **Mohammad-Ali Abtahille**, joka on tullut tunnetuksi uudistusmielisenä ”bloggaavana” ajatollahina. Abtah tunnetaan kulttuurin (erityisesti elokuvien) suurkuluttajana, ja hän on toiminut pitkällä poliittisella urallaan myös median parissa. Abtahn poliittinen ura koki mahalaskun sen jälkeen, kun hänet pidätettiin 2009 antaessaan tukea Vihreälle liikkeelle, joka nousi **Ahmadinejadin** kiistanalaisen vaalivoiton myötä. Abtah päätyi lopulta pahamaineiseen Evinin vankilaan, ja sen jälkipyykkiä hän edelleen purkaa terapiassa.

Abtahn analyysi siitä, mikä Iranin uskonnollis-konservatiivisessa ajattelussa on mennyt pieleen ja miten se on vain ajanut ihmisiä pois uskosta, on valaiseva. Loppujen lopuksi hän päätyy johtopäätökseen, että Iranin johto elää itse luomassaan informaatiokuplassa, jossa he ovat irrrottautuneita

tavallisen kansan elämästä ja kokemuksista. Mitä enemmän hallinto kiristää painetta, sitä kauemmaksi kansa vain lipuu.

Kangarlou on onnistunut hienosti keräämään kirjaansa ihmiskirjon, joka ei lukumääräisesti ole iso, mutta joka onnistuu kuitenkin valaisemaan monipuolisesti iranilaisen yhteiskunnan eri puolia. Ihmiskohtalot murtaavat tehokkaasti ennakkoluuloja ja avaavat ikkunan maailmaan, joka on samanaikaisesti lohduton, yllättävä ja myös samastuttava. Maasta kiinnostuneille *The Heartbeat of Iran* ehdottomasti suositeltavaa luettavaa.

Titta Lindström

2010-luvun maantiepyörämestarin elämäkerta

John Deering ja Peter Sagan: *Sagan iskee*. Docendo, 2019. Alkuteos: *My World* (Yellow Jersey, 2018). Suom. Jouni Virtamo. 325 s.

Slovakialainen **Peter Sagan** (s. 1990) oli 2010-luvun suurimpia maantiepyöräilytähtiä. Hän voitti maantiepyöräilyn maailmanmestaruuden kolmesti peräkkäin ensimmäisenä maailmassa vuosina 2015–2017. Hän voitti Ranskan ympäriajon parhaan kirikuskin vihreän paidan peräti seitsemän kertaa. Lisäksi hän saavutti yli sata voittoa World Tour -kilpailuissa yhden päivän klassikkokisoista suurten ympäriajojen etappeihin. *Sagan iskee* on hänen uransa huipulla vuonna 2019 ilmestynyt omaelämäkertakirja: kiinnostava kurkistus huippupyöräilijän persoonaan ja läheisiin hänen koko siihenastisen uransa varrelta. Maailmanmestarin sateenkaaripaita kiinnittää aina huomion, ja Peter Sagan sai pitää tuota himoittua paitaa kolme kautta yhtä soittoa.

Yhdessä **John Deeringin** kanssa kirjoitettu kirja puhuu suoraan Saganin omalla suulla, melko vapaisiin assosiaatioihin välillä karaten, mutta

suurimmalta osin melko kronologisesti edeten. Pääpaino on maailmanmestaruusvuosissa 2015–2017. Sagan esittelee kirjan mittaan tärkeitä tiiminsä jäseniä: apukuskeja, managereja, valmentajia, hierojia, ystäviä, perheenjäseniä (eivätkä nämä kaikki ole erillisiä kategorioita), joille hän antaa valtavasti painoarvoa oman menestyksensä takaajina. Maantiepyöräily on siitä jännittävä laji, että se on joukkueurheilua, jossa yksilöt voittavat.

Sagan iskee -kirjan ilman muuta parasta antia ovat runsaat kuvaukset hektisistä kilpailutilanteista, rai-vokkaista taisteluista (suurimmalta osin) hyvässä urheiluhengessä loistavien kilpakumppanien kanssa. Sagan kunnioittaa suuresti muita kilpailijoitaan niin karkikuskeista pyörätallien työhevosiin, eikä hän halua mustamaalata ketään. Kilpailuissa sattuu ja tapahtuu, se on pelin henki, ja Sagan toistelee, että sadalla kuskilla on kisan jälkeen kerrottavana sata eri tarinaa.

Kirjan heikoin anti on puolestaan sen käänös, joka vilisee sinä-passiivia ja muita anglismeja, epäjohdonmukaisesti käännettyjä paikannimiä ja suomen kielelle epäluontevia lauserakenteita. Tekstin oikeastaan kuulee koko ajan englanniksi. Jos siis aihe kiinnostaa ja kielitaitoa löytyy, suosittelen tarttumaan kirjaan alkukielellä. Joka tapauksessa uransa pari vuotta sitten lopettanut Peter Sagan oli pyöräilypiireissä sellainen väriläiskä, että hänen tarinansa ansaitsee tulla luetuksi.

Hannu Sinisalo

Sagan Pariisi-Roubaix -kisassa vuonna 2018.

Juhlaversio Eppu Normaali -valokuvakirjasta

Harri Hinkka ja Juha Torvinen: *Aika Normaalista : juhlaversio*. Docendo, 2026. 159 s.

On vaikea kuvitella, etteikö joku tietäisi Eppu Normaalia. Niin on kauan tämä poppoo porskuttanut menemään, joskin jäähyväiskeikat alkavat olla pian käsillä. Olen aina tykännyt tästä bändistä, sillä biisit ovat kautta aikojen olleet tarttuvia ja ihanan riimillisiä. Huumoriakin on usein mukana, koska nyyhkybiisejä ei vaan pitemmän päälle jaksaa.

Vaan tämä kirja! Mikä mahtava valokuva-albumi! On aina kiva katsella valokuvia, joissa on taustalla taitava kuvaaja. Tässä kirjassa kaikki kuvat ovat Eppujen luottokuvaaja **Harri Hinkan**. Sellainen on hyvä olla olemassa, joka tuntee sakin ja saa siitä irti juuri sen parhaan mahdollisen.

Nyt sitä sitten voi selata tätä albumia kaikessa rauhassa ja mikä vielä parasta, **Juha Torvinen** on sanoittanut joka kuvan taustat. Miten, missä, milloin ja minkä takia mikäkin kuva on kuvattu. Ensin sitä katsoo kuvaa, että joo-o, sitten lukee sen tekstin ja katsoo kuvaa uudelleen, että ahaa!

Eppujen tarina tulee siinä samalla hyvin esiin ja mikä jää parhaiten mieleen, niin se heidän keskinäinen juttunsa. Eipä ole paljon vaihdoksia ollut, vain basisti on pari kertaa vaihtunut, mutta muuten äijät ovat niin toisiinsa sulautuneita.

Oma eka kasettini oli *Valkoinen kupla*, jonka hankin Kouvolan Anttilan musaosastolta. Jossain vaiheessa se on matkasta jäänyt, mutta onhan nyt tämä kirja, joka löytyy varmasti jokaisen tosifanin hyllystä. Minulla se oli pitkään yöpöydällä, koska oli niin kiva nukahtaa *Aika Normaalin* kuviin ja tunnelmiin.

Kirja on ilmestynyt alunperin vuonna 2019. Tätä juhlaversiota on täydennetty ja laajennettu. Sivuja on tullut kolmisenkymmentä lisää.

Kini Laine

Välimeren kaapparien perintö näkyy edelleen

Ari Saastamoinen: *Barbaarirannikon merirosvot : Kaappauksia, uskonsotaa ja valtapeliä Välimerellä*. Gaudeamus, 2026. 328 s.

Merirosvous oli uudella ajalla hyvin yleistä, mutta siinä missä Karibian kaapparit ja rosvot ovat yhä edelleen kaikkien tietoisuudessa, Välimeren merirosvous on jäänyt paljolti unohduksiin. Tämä ei johdu siitä, että se olisi ollut merkityksetöntä. Päinvastoin, Välimeren tapahtumat muokkasivat huomattavasti Pohjois-Afrikan ja Euroopan välisiä suhteita, ja niiden vaikutukset näkyvät yhä edelleen. Kaappailuhan päättyi vasta 1830-luvulla, kun Ranska valloitti Pohjois-Afrikan siirtomaikseen, joista se luopui vasta toisen maailmansodan jälkeen. **Ari Saastamoisen** *Barbaarirannikon merirosvot* onkin pienimuotoinen kulttuuriteko, sillä se on ensimmäinen suomalainen esitys aiheesta.

Kirja keskittyy 1400–1800-lukujen kaapparitoiminnan ympärille. Ensin syvennyttään siihen keitä kaapparit olivat, miten he toimivat ja millaisilla laivoilla he operoivat. Tässä välissä on hyvä kuitenkin huomauttaa, mikä on merirosvon ja kaapparin ero: kaapparit ovat yksityishenkilöitä, joille hallitukset ovat antaneet valtuutuksen merirosvoukseen.

Käytännössä ero näiden kahden välillä oli kuitenkin liukuva. Kaappari saattoi hyökkäillä muidenkin kuin vihollismaan laivojen kimppuun, ja merirosvo saattoi toimia jonkin maan hiljaisella hyväksynnällä ilman kaapparikirjaa. Kiinnostavaa Barbareski-
valtioissa eli Algerissa, Tunisissa ja Tripolissa oli se, miten kaapparitoiminta oli olennainen osa taloudellista elämää, ja myös miten se myös vaikutti monella tapaa näiden valtioiden politiikkaan.

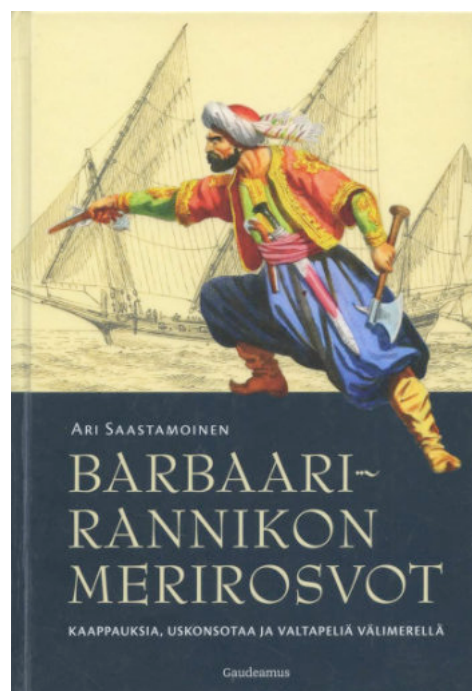
Sen jälkeen paneudutaan kaapparitoiminnan tuotoihin, eli orjakauppaan. Muslimit kaappasivat orjiksi kristittyjä ja kristityt puolestaan muslimeja. Vuosina 1530–1780 arviolta noin miljoona kristittyä kaupattiin barbareski-
valtioihin, ja näistä alle viisi prosenttia pääsi palaamaan takaisin, joten ihan mitättömistä määristä ei puhuta. Pidin tätä osuutta poikkeuksellisen kiinnostavana. Saastamoinen kiinnittää erityistä huomiota orjien henkilökohtaiseen näkökulmaan ja minkälaisiin oloihin

he joutuivat sopeutumaan. Aikalaiden suhtautuminen orjuuteen saa myös sijaa. Vaikka orjuus saattoikin kohdistua niin sanotusti ”väärin” ihmisiin, itse ilmiötä harvemmin kyseenalaistettiin Euroopassa.

Sen jälkeen käsitellään barbareski-
valtioiden syntyä ja niiden nousua Välimeren valta-
asemaan. Saastamoinen taustoittaa tilannetta 1400-luvun lopulta alkaen, jolloin Espanjan reconquista ja maurien karkotus Iberian niemimaalta loivat Pohjois-Afrikan katkeruutta ja kostonhalua. Alueen heikentyneet arabivaltiot eivät kuitenkaan muodostaneet vakavaa uhkaa yksin.

Ratkaiseva käänne tapahtui 1500-luvun alussa, kun paikalliset korsaarikapteenit, legendaarinen **Barbarossa** etunenässä, liittoutuivat nousevan Osmanien valtakunnan kanssa. Valtiollisen elämän lipussa turkkilaisten käsiin armeijan roolista tuli tärkeä eliitin pysymiselle vallassa. Kaappailu oli kätevä tapa saada tarpeeksi tuloja, jotta hallinto pysyi toiminnassa ja armeija tyytyväisenä.

Saastamoinen tuo kuitenkin esiin, että vaikka valtiot olivat virallisesti sulttaanin alaisuudessa, käy-

Lepanton taistelu (1571) oli ensimmäinen ottomaanien laivastosta saavutettu merkittävä voitto. Laureys a Castron (1664–1700) maalaus Lepanton taistelu (n. 1683).

tännössä ne toimivat usein kuin itsenäiset tasavallat. Paikallisten asukkaiden, kaapparikapteenien ja turkkilaisten janitsaarien väliset jännitteet olivat myös syviä, ja valtakamppailut osoittavat, ettei Pohjois-Afrikka ollut mikään yhtenäinen osmanirintama, vaan jatkuvien valtapelien värittävä alue.

Kirjassa tulee hienosti esiin, miten monimutkainen ja monitulkintainen Euroopan ja Pohjois-Afrikan välinen suhde oli. Kaapparit olisi houkuttelevaa nähdä nykylinssin näkökulmasta jonkinlaisena pyhää sotaa käyvinä jihadisteina, ja tällaisena toiminta on toisinaan nähty musliminäkökulmastakin. Tässä näkökulmassa on kuitenkin useampi ongelma. Kaapparitoimintaa harjoittivat yhtä lailla kristityt valtiot, erityisesti Maltan ritarikunta eli Johanniitat sekä Englanti ja Ranska.

Toisekseen barbareskivaltioiden kaapparitoimintaa johtivat usein eurooppalaiset käännyttäiset. Vuosina 1580–1680 jopa puolet kaapparikapteenista oli eurooppalaisia, mutta heidän vaikutuksensa näyttävät liittyneen pikemminkin muslimimaiden parempiin uranäkymiin kuin itse uskontoon. Itse asiassa kaapparitoiminta onkin parhaiten selitettävissä nimenomaan hyötynäkökulmalla. Barbareskivaltioissa ja Ottomaani-imperiumissa ylipäätään rahvaan edustaja saattoi päästä käsiksi

huippuvirkoihin ja isoihin rahoihin, mikä oli hierarkisemmassa Euroopassa lähes mahdotonta. Kirjassa nouseekin esiin useampi eurooppalainen ”menestystarina”, kuten hollantilainen **Jan Janszoon** eli **Murat Rais nuorempi**, joka johti kaapparihyökkäystä Islantiin asti.

Barbaarirannikon merirosvot kertoo monessa mielessä historiasta, joka on haluttu unohtaa tarkoituksella. Barbareskivaltioiden ja muun Afrikan vaivuttua siirtomaavaltojen vallan alle vahvistui samalla ajatus eurooppalaisten ehdottomasta ylemmyydestä. Tähän ajatteluun ei sopinut muistella monia nöyryyttäviä tappioita Algerin edustalla tai miten korsaarit houkuttelivat joukkoihinsa lukuisia eurooppalaisia taistelemaan omiaan vastaan.

Hienoa, että näinkin kiehtovasta aiheesta on vihdoin saatu suomalainen teos ja näin hyvin pohjustettuna, tätä oli ilo lukea. Aikaisemmin aiheetta on käsitellyt lähinnä **Peter Lamborn Wilsonin** käännösteos *Merirosvoutopiat*, ja tietysti **Mika Waltarin** *Mikael Karvajalka* ja sen jatko-osa *Mikael Hakim*. Suosittelen!

Titta Lindström

Täydennetty painos rakastetun näyttelijän elämäkerrasta

Elisa Heilala: *Heikki Kinnunen : Tarinankertojan elämät*. Tammi, 2026. 398 s.

Tämä kirja on alunperin vuonna 2016 ilmestyneen elämäkerran täydennetty painos, mutta ainakin minulle ihan uusi ja sen myötä ajaton, koska **Heikki Kinnunen** on elävä legenda. Hän menee samaan kastiin **Seela Sellan** kanssa, sillä niin on lupsakka, taitava ja kaiken kokenut.

Heikille oli ihan pienestä asti selvää, että hän on näyttelijä; tavallaan hän on syntynyt jo siihen rooliin. Isossa perheessä kasvaminen ja perheen mukana paikkakunnalta toiselle muuttaminen on varmaan hionut Heikistä sellaisen mukautuvaisen.

Kaikki tuntevat Heikki Kinnusen ja hän on tuttu monesta osasta, sillä hänelle ei ollut niin väliä, mitä ja missä näyttelee, kunhan saa tehdä rakastamaansa

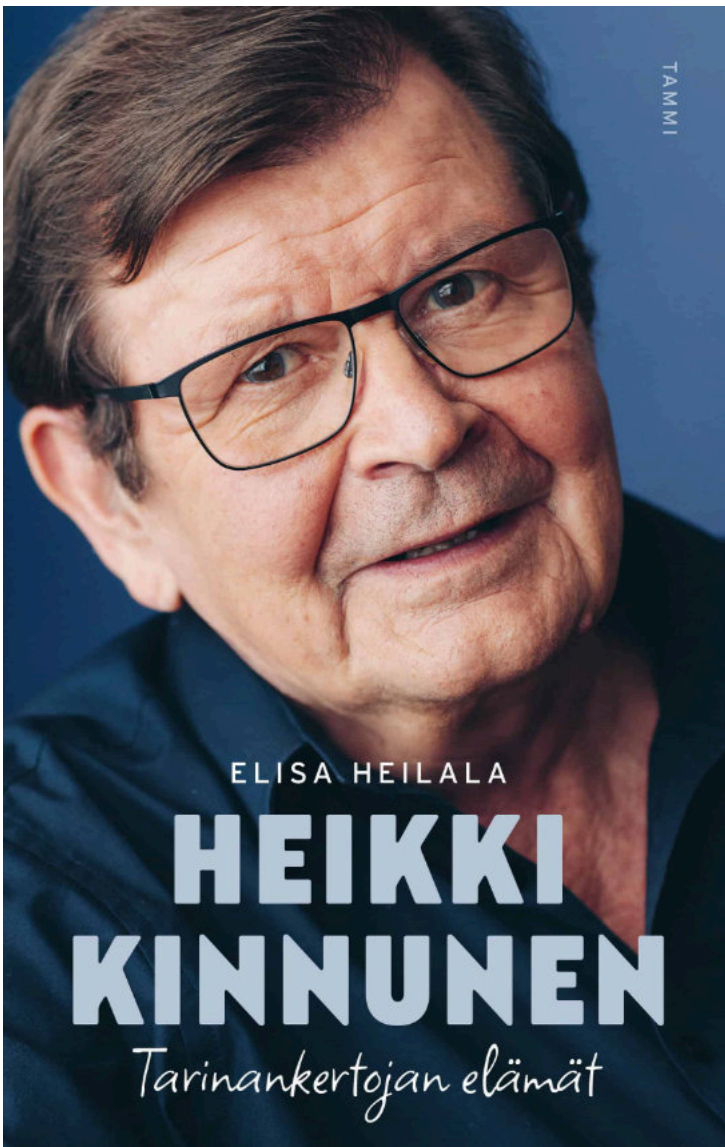
työtä. Mainoksissa olemisesta sai kommenttia siitä, ettei olisi pitänyt, mutta mitäs siitä. Rakkainta Heikille on kuitenkin ollut teatteri.

Jos tulee pläjäys teatterihistoriaa, niin samalla kerrotaan Kinnusen perhe-elämästä. Jo se lapsuuden perhe oli kiintoisa, kun oli niin paljon lapsia. Sittemmin perheen perustaminen **Rose-Marie Prechtin** kanssa, minkä tuotos oli näyttelijä **Santeri Kinnunen**. Santeri on muuten lukenut tämän kirjan äänikirjaksi. Toinen perhe **Satu Silvon** kanssa ja siitä liitosta niin ikään kaksi näyttelijää; **Paavo** ja **Vilma Kinnunen**.

Elisa Heilala on hyvin koonnut Kinnusen elämät näihin kansiin niin, että päähenkilön "ääni" kuuluu sieltä rivien välistä. Tulee sellainen kotoinen olo, niin kuin olisi ollut mukana näitä juttuja kokemassa. Kuvia on ripoteltu pitkin kirjaa, mikä on hyvä juttu, koska se aivan kuin rikastaa niitä tarinoita, kun heti näkee kuvan.

Tykkäsin todella paljon tästä kirjasta ja etenkin sen päähenkilöstä, joka kaiken suosion keskellä on tavallinen ihminen, joka viihtyy mökillä. Diivailua ei ole piiruakaan. Kiltti mies, joka on aina tullut kaikkien kanssa toimeen. Oli ilo "tutustua".

Kini Laine

sille. Nämä jakautuvat muun muassa liikuntatehtäviin, musiikkitehtäviin, vuorovaikutustehtäviin ja taiteilutehtäviin.

Larissa Salorannan kuvitukset ovat supervalloitavia. Miu on saatu hyvin ilmeikkääksi hahmoksi, ja hän pystyy ilmaisemaan tunteensa todella selkeästi.

Kokonaisuutena Miun tunnelorukortit on toimiva ja harkittu paketti varhaiseen tunnekasvatukseen. Se ei ainoastaan opeta lapselle tunteita, vaan tukee myös aikuista niiden käsittelyssä.

Tämän tunnekasvatuspaketin sisältö on laadukkaasti tehty ja ja käsittelee hyvin arvokasta aihetta. Sen suurin hyöty on varmasti sellaisten lasten kanssa viestinnässä, joilla on vaikeuksia ilmaista itseään. Samaan aikaan kortit ovat käyttötarkoituksiltaan varsin monipuolisia ja niiden avulla pystyy rakentamaan hauskaa puuhaa muillekin lapsille.

Juba Salmi

Hyvää tukea kasvatukseen

Heidi Livingston ja Julia Pöyhönen: *Miun tunnekasvatuspaketti*. Kumma, 2026. Kuvitus Larissa Saloranta. 47 s.

Psykologit **Julia Pöyhönen** ja **Heidi Livingston** ovat luoneet **Fanni-tunnetaitosarjan**. Tuoteperheen keskiössä ovat lastenkirjat, mutta muutamia muitakin tuotteita löytyy. *Miun tunnekasvatuspaketti* on yksi tällainen. Siinä yhdistyvät tunnelorukortit ja aikuisen opas.

Aikuisen opas sisältää ohjeita tunnekasvatukseen. Tietoa ja käytännön vinkkejä löytyy muun muassa eroahdistukseen ja tarpeiden tunnistamiseen tunteiden takana. Hieman alle viisikymmensivuinen vihkonen on tiivis paketti: se esittää asiansa hyvin ytimekkäästi ja selkeästi.

Kortit sisältävät toisella puolella kuvituksen Miu-liikeristä jonkin tunteen parissa, ja toisella kuvailua siitä, mitä tuntee siinä tunteessa. Korttien avulla voi rakentaa monenlaisia leikkejä ja tehtäviä lap-

Nykytaiteen historia Duchampista miljardibisnekseksi

Eva Rossetti ja Robert Shore: *Blow up! : The Explosion of Contemporary Art*. Thames and Hudson, 2025. 232 s.

Nykytaide on ristiriitaista, se usein ärsyttää ihmisiä, tuntuu kikkailevalta ja jopa elitistiseltä. Usein törmää teokseen, josta itsekin miettii, että mikä ihme tämänkin pointti oikeastaan edes on? Voiko ihan mikä hyvänsä pisuaari tosiaan olla taidetta, ja mistä tällainen ajatus edes tulee? **Robert Shoren** ja **Eva Rossettin** sarjakuva *Blow Up!* on osuvasti nimetty. Se käsittelee kysymystä, miten nykytaide onnistui kerta toisensa jälkeen ”räjäyttämään” käsityksen siitä, mitä taide oikeastaan edes on, ja miten se onnistui kasvamaan valtavaksi miljardiluokan taidemarkkinaksi.

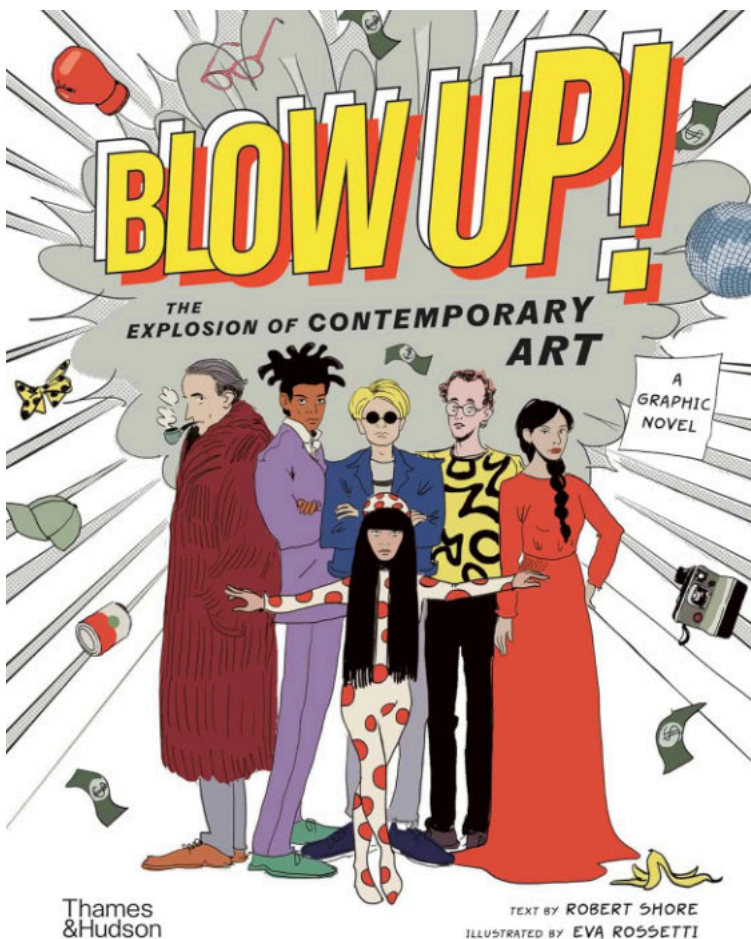
Tarina alkaa siitä kuuluisasta pisuaarista eli teoksesta *Suibkulähde (La Fontaine)*, jolla **Marcel Duchamp** vuonna 1917 uudelleenmääritteli koko taiteen luonteen. Hän esitti, että taiteilijan työtä ei ole niinkään taideteoksen valmistaminen, vaan sen valitseminen, ja sitä kautta uuden kontekstin luominen. Kun urinaali poistettiin vessasta ja siirret-

tiin taidenäyttelyyn, se menetti vanhan käyttöarvonsa ja muuttui uudessa tilassa ideaksi. Taiteilijan taiteellinen panos siirtyi siis käsityöstä aivoihin. Taustalla rymisi ensimmäinen maailmansota, jonka hulluus murskasi alleen vanhan maailman ja sen arvot; uusi maailma on aivan erilainen paikka ja se myös tarvitsisi aivan uudenlaisen taiteen.

Sarjakuvassa nousevat erityisesti esiin **Andy Warhol**, **Yayoi Kusama**, **Marina Abramović**, **Jean-Michel Basquiat** ja **Keith Haring**, eli ei suuria yllätyksiä tässä. Itselleni uusi tuttavuus oli kuitenkin saksalainen taideteoreetikko **Joseph Beuys**, joka vahvasti uskoi, että taiteella tavallisenkin ihminen voi muuttaa maailmaa, ja hänelle taide olikin ennen kaikkea yhteiskunnallista toimintaa. Pitää myös erikseen mainita **Linda Nochlin**, joka ei suinkaan ollut taiteilija vaan taidehistorioitsija, joka tuli tunnetuksi vaikutusvaltaisesta esseestään *Why Have There Been No Great Women Artists?* Vanhojen taideinstituutioiden ja portinvartijoiden vallan mureneminen onkin monessa mielessä tärkeä osa nykytaiteen tarinaa.

Ennen Pariisi ja New York loivat taiteilijan. Nyt tärkeitä biennaaleja järjestetään ympäri maailman, ja laajalle levinnyt galleriatoiminta on antanut äänen myös globaalin etelän taiteilijoille. Pidän erityisen kiinnostavana sitä miten galleristin rooli on muuttunut passiivisesta esillepanijasta huomattavasti aktiivisempaan rooliin. Tunnetut galleristit ovat nykyään melkein julkkiksia itsessään, ja heidän galleriansa ovat globaalisti verkostuneita tähtitehtaita, jotka luovat taiteilijalle myyvän julkisuuskuvaan ja sitä kautta kysyntää.

Sarjakuva kuvaa nykytaiteen kehitystä moderniksi ja globaaliksi rahatehtaaksi lähinnä positiivisena kehityksenä (ja on siinä sitäkin), mutta mielestäni lopussa olisi voinut antaa hieman tilaa myös sille näkökulmalle, mikä vaikutus on sillä, että taiteesta on tullut niin menestyksestä liiketoimintaa.

Seitsemän ratkaisua Suomen ongelmiin startup-maailmasta

Inka Mero ja Tero Ojanperä: *Radikaalit ratkaisut : Seitsemän rohkeaa tekoa Suomelle*. Tammi, 2026. 336 s.

Suomi vaappuu syvenevän velkautumisen partaalla eikä muutosta parempaan ole näkyvissä. Ongelmien syitä on tunnistettu, mutta niiden ratkaiseminen vaikuttaa ylivoimaisen vaikealta.

Olisiko aika muuttaa lähestymistapaa radikaalisti ja ryhtyä ratkomaan haasteita startup-yritysten tapaan? Näin ehdottavat kaksi kasvuyrityksiin erikoistunutta asiantuntijaa, joilla on omakohtaista kokemusta yritysten perustamisesta ja menestyksekkäästä rakentamisesta.

Inka Mero on yritysjohtaja, startup-sijoittaja ja kokenut hallitusammattilainen. **Tero Ojanperä** on teknologiavisionääri, entinen Nokian johtaja ja SiloAI:n perustajajäsen. Heitä yhdistää halu vaikuttaa yhteiskunnallisiin ongelmiin ratkaisukeskeisesti ja tavoitteellisesti. Kirjassaan *Radikaalit ratkaisut ; Seitsemän rohkeaa tekoa Suomelle* Mero ja Ojanperä hahmottelevat viitekehyksen, jonka avulla voi pureutua ilkeisiin ongelmiin systemaattisesti ja aktiivisesti.

Lähtökohtana on voimakas usko siihen, että kaikki ongelmat ovat ratkaistavissa. Se vaatii kuitenkin rohkeutta tehdä muutoksia, jotka murtavat vanhan toimintalogiikan. Onnistuessaan tällaiset radikaalit ratkaisut voivat parantaa toimintaa kymmen- tai satakertaisesti.

Kirjoittajien kehittämässä menetelmässä ei ole kysymys vain paremmasta suunnittelusta vaan ennen kaikkea toimeen tarttumisesta, ja kokeilujen kautta etenemisestä. Tämän startup-maailmasta tutun asenteen kirjoittajat haluavat ottaa välineeksi yhteiskuntaamme kuristavien ongelmien ratkaisemiseen. Kirjan viimeisessä luvussa esitellään Radikaalit ratkaisut -canvas, jota kuka tahansa voi käyttää ongelmiin pureutumiseen ja ratkaisujen kehittämiseen.

Mero ja Ojanperä soveltavat menetelmää seitsemään ajankohtaiseen ongelmaan, joiden ratkaiseminen parantaisi merkittävästi taloudellista tilan-

netta, ihmisten hyvinvointia tai yhteiskunnan resilienssiä.

Radikaaleja ratkaisuja hahmotellaan esimerkiksi algoritmien lisääntyneeseen vaikutukseen, nuorten miesten syrjäytymiseen, väestön ikääntymisen negatiivisiin vaikutuksiin ja yhteiskunnan kriisikestävyyden vahvistamiseen.

Kirja luo uskoa siihen, että ilkeätkin ongelmat ovat ratkaistavissa, jos niiden ratkaisemisessa ollaan valmiita astumaan mukavuusalueen ja totuttujen toimintatapojen ulkopuolelle. Yleistajuisena ja nopealukuisena kirjaa on nautinnollista lukea vauhdikkaasti. Sen herättämiin ajatuksiin tulee varmasti palattua vielä moneen kertaan.

Laila Bröcker

Aseteknologian tulevaisuus on jo täällä

Jyri Kosola: *Koneiden sota : Droonien läpimurto ja vallankumous*. Docendo, 2026. 325 s.

Paljon on muuttunut lyhyessä ajassa. Ukrainan sota on tehnyt todellisuutta asiasta, jota on viimeiset kaksi vuosikymmentä teorisoitu, ennakoitu ja pelätty. Tekniikan ja sotatieteiden tohtori **Jyri Kosolalle** pysäyttävä hetki koitti, kun hän katsoi uutisista kuvia ukrainalaisten droonien tuhoamista venäläisistä panssariajoneuvoista. Taistelukentän kuningas, panssarivaunu, on viimein kuollut, ja uusi herra on ottanut sen paikan.

Tällä hetkellä droonit aiheuttavat Ukrainassa noin 80 % kaikista miehistötappioista sekä 65 % Venäjän kalustotappioista. Panssarivaunuja ja muuta raskasta kalustoa ei enää edes yritetä viedä etulinjaan. Halvat mutta tehokkaat droonit ovat haastaneet myös Venäjän ilma- ja meriherruuden. Edessä oleva muutos on valtava, ja miten se lopulta

vaikuttaa paitsi sodankäyntiin myös muuhun yhteiskuntaan, on vielä avoin kysymys.

Koneiden sota pyrkii kertomaan, miten droonien kehitys vaikuttaa sodankäyntiin aina etulinjan potoeroista strategiseen päätöksentekoon. Kirjassa käydään läpi minkälaisia drooneja on olemassa, miten niiden teknologia toimii, minkälaisia ongelmia ja vastuukysymyksiä droonien keinoäly tuo mukanaan, ja minkälaisia haasteita ne asettavat sota-voimien osaamiselle oikeastaan kaikilla tasoilla. Myös Suomen näkökulmaa tarkastellaan erikseen.

Kirjassa katsotaan myös tulevaisuuteen. Ennen jokaista päälukua on lyhyt fiktiivinen osio, joka sijoituu viiden vuoden päähän tulevaisuuteen jossain päin Itä-Suomea, jossa robotisoitu komppania joutuu tositoimiin. Scifiltä tuntuvat osiot eivät ole mitään haihattelua, vaan ne perustuvat olemassa olevaan teknologiaan, jota ei ole välttämättä vielä hyödynnetty sotavarusteissa.

Fiktiiviset osiot konkretisoivat hyvin kirjan käsittelemiä teemoja ja antavat myös yllättävän näkökulman siihen miten asevoimissa ihan oikeasti ennakoidaan tulevaisuutta. Hiljattainen Tiedeykkösen jakso käsitteli aihetta, miten eri maiden asevoimat ja sotilasorganisaatiot käyttävät tieteeskirjallisuutta ennakoidessaan tulevaisuuden konflikteja ja taistelukentällä käytettäviä uusia teknologioita.

Koneen äly ja aistit on aihe, joka tuntuu edelleen maallikolta hieman kaukaiselta asialta, ja tähän aiheeseen kiinnitinkin kirjassa paljon huomiota. Hyperspektri, infrapuna, valo, ultravioletti ja radioaallot antavat näkemisen ulottuvuuden, joka ylittää ihmisen kokemusmaailman täysin. Hyvä esimerkki siitä mitä tämä tarkoittaa tulee Afganistanista, jossa hyperspektrikamera paljasti pommittehtaan, kun se tunnisti räjähdejäämiä housuista väkijoukossa. Kone voi nähdä asioita tarkemmin ja kauempaa kuin ihminen, mutta myös asioita, joita ihminen ei näe lainkaan.

Teknologinen haaste ei kuitenkaan liity vain siihen, mitä kone kykenee havaitsemaan, vaan siihen, miten se ymmärtää tilanteen ja toimii sen pohjalta. Se, että koneilla ei ole tunteita tekee niiden päätöksenteosta johdonmukaisempaa ja ennustettavampaa, ainakin periaatteessa. Kognitiiviset vinoumat häiritsevät ihmisen ajattelua, mutta voivat siirtyä myös koneen käyttäytymiseen, ovathan algoritmit ihmisen kirjoittamia ja perustuvat ihmisen valitsemaan koulutusdataan. Vaikka tällaista ongelmaa ei olisi, kone ymmärtää kontekstia varsin huonosti eikä kykene arvioimaan asioiden suhteellisuutta, mikä aiheuttaa ongelmia, kun mietitään oheisvaikutusten merkitystä hyökkäystavan valinnassa. Eettisten näkökulmien ohjelmointi moraalisisina rajoina on Kosolan mukaan siten ehdottoman olennaista.

Kiinnostava näkökulma tekoälyyn on sen läpinäkyvyyden puute, eli niin sanottu ”musta laatikko” -ongelma. Tekoälyn pitää pystyä selittämään päätöksensä ja toimintansa niin, että ihminen ymmärtää, miksi kone päätyi kyseiseen tulokseen, jotta ihminen kykenee varmistumaan, ettei sen päättelyssä ole mitään virheitä. Tekoäly ja syväoppimismallit erityisesti ovat tunnettuja juuri siitä, että ne ovat vaikeasti selitettäviä, mikä toistaiseksi rajoittaa niiden käyttöä taistelutehtävissä ja sotilasjohtamisessa, Kosola tarkentaa. Toki tämä herättää epämiellyttävän ajatuksen skenaariosta, jossa ihmisenkin ajattelu ja huolellisuus on löperöä, ja lopputulos yhdistää huonot puolet kummastakin.

Suunta kohti itsenäisesti toimivia koneita on kuitenkin selvä, mikä muuttaa muuttaa sodan luonnetta hyvin epämiellyttävällä tavalla. Kun droonit, tekoäly ja verkottuneet järjestelmät ulottuvat kaikkialle, ei sotakaan enää rajoitu rintamalle. Kuten Ukrainan sodassakin on huomattu, droonit myös mahdollistavat sodan viemisen etulinjasta syvälle vastustajan maaperälle. Niitä on helppo kuljettaa rekassa tai vaikka merikontissa haluttuun paikkaan ja laukaista sopivan hetken tullen vaikka vuosienkin päästä.

Yllättävä ja pelottava ajatus on droonista aktiivisena vaanijana ja metsästäjänä. Kosola pohtii skenaariota, jossa droonille voidaan näyttää kohteen kuvaa tai videokuvaa, jonka perusteella se pystyy

päivystämään jossain kyseisen henkilön kulkureitin varrella. Nykyaikana ihmisten digitaalisten jalanjälkien seuraaminen on niin helppoa, että tekoälyn avulla tehty massaräätälöity avainhenkilöiden eliminointi ei ole lainkaan mahdoton ajatus. Tällaisessa maailmassa turvallista paikkaa ei ole lopulta missään. Entäpä drooni, joka pystyisi seuraamaan kohdetta hajun perusteella? Vielä tällaista järjestelmää ei ole olemassa, mutta Kosola ei näe teknisesti mitään estettä laitteelle joka tunnistaa hien, syljen, feromonit tai muun biologisen hajujäljen, ja osaa jäljittää sen perusteella.

Kirjassa tulee hyvin esille, miten odottamattomilla tavoilla droonien kehitys voi muuttaa maailmaamme, ja kirjan loppu onkin jo aikamoista luettavaa. Droonien johtamisessa läpimurto voisi tapahtua äänihuulista luettavan äänettömän puheen avulla, joka siis mahdollistaisi koneiden ohjaamisen pelkällä sanojen ajattelemisella. Tämä on jo ihan lähitulevaisuutta, mutta paljon erikoisempienkin ratkaisujen parissa jo työskennellään: pehmeitä robotteja, jotka ottavat mallia selkärangattomista eläimistä, sensoreiden tarvitsema sähkövirta, joka kerätään kasveista, tai linssitön kamera, joka toimisi kuin hyönteisen silmä. Jopa itseänsä parantavat ja monistavat koneet ovat mahdollisia ja ehkä jopa todennäköisiä tulevaisuuden sovelluksia.

Mikään erityisen toiveikas kirja *Koneiden sota* ei valitettavasti ole. Minulle tuli yllätyksenä, miten pitkällä teknologia onkaan ja miten nopeasti voi tapahtua systeemimuutos, ilman että ihmiset oikein edes tajuavat asiaa. Kosolan mukaan tämä koskee myös monia armeijan riveissä työskenteleviä. Ehkä kirjan tärkein viesti ei olekaan tekninen vaan inhimillinen: muutos on jo tapahtunut, mutta kaikkien ajattelu ei ole pysynyt perässä. Ihmisillä on taipumus uskoa että maailma toimii enemmän tai vähemmän niin kuin se on aina toiminut. Ukraina on osoittanut karulla tavalla, ettei näin enää ole.

Titta Lindström

Miksi Suomen rakennuskanta on niin nuorta?

Iida Kalakoski ja Riina Sirén: *Pelastakaa talot! : Purkuvimmaa purkamassa*. SKS, 2026. Kirjokansi-sarja. 227 s.

Olin myyty, kun näin tästä kirjasta vain nimen ja kansikuvan. Pidän niin kovasti taloista ja arkkitehtuurista, että tämä kirja oli pakko lukea.

Iida Kalakoski ja **Riina Sirén** ovat molemmat arkkitehtejä ja paljon muutakin, mutta eritoten he haluavat suojella rakennuksia. Se tulee monin tavoin esiin tässä kirjassa, jossa he hyvin valottavat sitä miksi pitäisi suojella, mutta myös puretaan.

On niin monia erilaisia syitä, miksi toimitaan kuten toimitaan. Monesti jokin rakennus jätetään oman onnensa nojaan ja unohtetaan, jolloin se päättyy purkukuntoiseksi. Silloin on jokin taho voittanut, joka haluaa vanhaa pois, että saadaan uutta tilalle.

Pelastakaa talot! valottaa myös rakennusten purkamista historian valossa. Rakennuksia on purettu aina, ihan antiikin ajoista asti. Aina on ollut suuria johtajia, jotka ovat haluneet vaikuttaa luomalla uutta, jopa rakennuskantaa. Suomessa rakennuskanta on nuorta, kun rakennusten ikä on noin 40–60 vuotta. Sitä voi vaan sitten haikailla vanhoja rakennuksia valokuvista.

Kirjan sisältö on siis painavaa sanaa ja hyvästä aiheesta. Kun sain kirjan käsiini, meinasi kuitenkin itku tulla. Jos kirjan aihe on rakennukset, niin miksi kirja on pokkari? Pokkari ei ole minulle lukijaystävällinen. Olisin mieluusti ottanut vastaan kovakan-tisen ja kuvitetun teoksen, jolloin kirjan kirjoittajatkin olisivat saaneet enemmän meriittiä, jota heille siis ilman muuta suitsutan. Pokkari sopii kevyeen matkalukemistoon. Niinpä tämän kirjan lukeminen vei minulta luvattoman kauan aikaa.

Kimi Laine

Suurteos säveltäjämestarista stalinismin mielivallan alla

Aapo Kukko: *Punainen Beethoven : Sarjakuvasinfonia Dmitri Šostakovitsin elämästä*. Zum Teufel, 2026. 440 s.

Dmitri Šostakovits (1906–1975) on yksi koko 1900-luvun musiikkihistorian ristiriitaisimmista hahmoista. Hänen elämänsä ja teostensa kiistanalaisuus kytkeytyy vahvasti Neuvostoliiton poliittiseen historiaan ja **Josif Stalinin** diktatuuriin. Kysymys on ennen kaikkea siitä, oliko sortokoneistoa palvelnut säveltäjä toisinajattelija vai sittenkin uskollinen kommunisti?

Aapo Kukon kunnianhimoinen sarjakuvaelämäkerta ottaa voimakkaasti kantaa ensimmäisen vaihtoehdon puolesta. Sarjakuvassa jo vanha ja hauras Šostakovits kamppailee terveysongelmien keskellä, ja tätä kautta saadaan luonnollinen syy katsoa menneisyyteen ja siihen, miten tähän pisteeseen on lopulta päädytty. Šostakovitsin tapauksessa ei voida kuitenkaan puhua mistään nuoruuden nostalgiaan uppoutumisesta. Jos säveltäjän ura näyttäytykin

jälkeenpäin katsottuna menestystarinana, sitä varjosti hallinnon mielivalta ja jatkuva kuoleman uhka.

Punaisessa Beethovenissa tulee hyvin esiin se, miten Neuvostoliitossa myös taiteen tekeminen oli poliittista, halusi taiteilija itse sitä tai ei. Jos musiikki tulokittiin liian monimutkaiseksi, modernistiseksi ja ennen kaikkea länsimaalaiseksi, ongelmia oli taatusti luvassa. Šostakovitsin tapauksessa ongelmat kulminoituvat neljänteen sinfoniaan, joka oli rohkea teos täynnä synkkiä ristiriitoja ja dissonansseja, eli toisin sanoen se oli kaukana halutusta optimistisesta ”sosialistisesta realismista”. Stalinin reaktion pelossa teos päätettiin hyllyttää ennen esittämistään. Seuraavan teoksen oli pakko onnistua, ja siinä tempussa Šostakovits onnistui; viides sinfonia puhutteli koko neuvostoyhteiskunnan sydäntä ja pelasti samalla säveltäjän hengen. Kertomus ei kuitenkaan muutu yhtään vähemmän ahdistavaksi.

Erityisesti marsalkka **Mihail Tuhatsjevskin**, teatteriohjaaja **Vsevolod Meyerholdin** ja tämän vaimon **Zinaida Reichin** kammottavat kuolemat hallinnon käsissä varjostavat Šostakovitsia. Ystävipiiri harvenee ja lopulta lannistunut säveltäjä istuu laukut pakattuna eteisessä odottamassa noutajaa itsekin. Vähällä onkin, ettei juuri näin käy. Stalinin vainoharhainen koneisto on kuitenkin niin tehokas, että se sortaa myös sortajaa, ja Šostakovits pelastuu moukan tuurilla vain, koska hänen vainojansa puhdistetaan ennen häntä.

Eri takaumien välillä hyppelhtivä kerronta tavoittaa olennaisen säveltäjän elämästä. Erityisesti mieleen jää kuitenkin hieno ja mielikuvituksellinen kohtaus, jossa Šostakovits kohtaa mielensä sopukoissa itse Stalinin ja vaatii tätä tilille.

Aapo Kukon kuvakerrontaa on perinteisesti vaimannut hienoinen vaikeaselkoisuus; siirtymät kohtauksesta toiseen eivät ole aina selkeitä ja joskus luonnosmainen ja ankara tyyli johtaa siihen, että hahmot sekoittuvat toisiinsa. Mielestäni *Punainen Beethoven* on kuitenkin tässä selkeä askel eteenpäin.

Sarjakuvan kerronta avaantui luontevasti, ja vaikka teos on melkoinen järkäle, se ei tuntunut raskaalta luettavalta. Kukko on aina ollut kunnianhimoinen tekijä, mutta *Punainen Beethoven* on se suurteos, jossa kaikki palaset vihdoin loksahtavat paikoilleen.

Yhden kysymyksen sarjakuva herättää: miksi Šostakovitš lopulta selvisi kun niin moni ei? Kukko ei tätä asiaa niinkään pohdi, mutta sarjakuvan lopusta löytyvä **Jaani Länsiön** mainio essee tarjoaa siihen näkökulmia, ja vastaus näyttäisi liittyvän säveltäjän läheisiin suhteisiin elokuvateollisuuteen. Stalin ymmärsi propagandan päälle, ja elokuvat olivat mielpidevaikuttajina ylivoimaisia. Vaikka nykyään Šostakovitš muistetaan ennen kaikkea sinfoniaistaan, hän oli myös tuottelias elokuvasäveltäjä, ja tässä

roolissa hän oli järjestelmälle hyödyllisempi elävänä kuin kuolleen.

Länsiö avaa myös Šostakovitšin monimutkaista jälkimainetta, ja siinä mielessä se on erinomainen vastavoima Kukon sarjakuvalle. Mitä oikeasti tiedämme säveltäjästä ja mikä on vain propagandaa? Kukon tarjoama näkemys on uskottava, mutta paljon pureskeltavaa tässä jää myös lukijalle.

Punainen Beethoven on kiehtova teos, jonka perusteellisuus ja historiallinen näkökulma toivottavasti puhuttelee myös perinteisen sarjakuvayleisön ulkopuolisia lukijoita.

Titta Lindström

Alistavaa äitimyyttiä purkamassa

Laura Juntunen: *Pyhät pihat äidit*. Into, 2026. 255 s.

Nuori kirjailija **Laura Juntunen** on paneutunut vähemmän mukaviin aiheisiin. Kannattaa silti tutustua, millaista elämä on siellä, missä ei ole niin aurinkoista. Tämä kirja kertoo äideistä, jotka eivät ole niitä pullantuoksuisia äitejä; eivät niitä äitejä, jotka kuvataan aina perinteisesti uhrautuviksi ja hymyileviksi.

Pyhät pihat äidit marssittaa esiin ne äidit, jotka eivät ole äitiyttään saaneet tai voineet, milloin mistäkin syystä, hoitaa niin kuin perinteisiin normeihin kuuluisi. On jotenkin kehitelty se äitimyytti, jossa rima on korkealla. Ne äidit, jotka eivät ole sitä rima ylittäneet kokevat suunnatonta syyllisyyttä.

On erilaisia äitejä ja erilaisia syitä, miksi äitiys ei olekaan sitä, kuin miksi se asema on aseteltu. On äitejä, joilla on mielenterveyden kanssa kamppai-

lua, on päihdeongelmia, vankilatuomioita ja köyhyyttä. Silti he ovat äitejä.

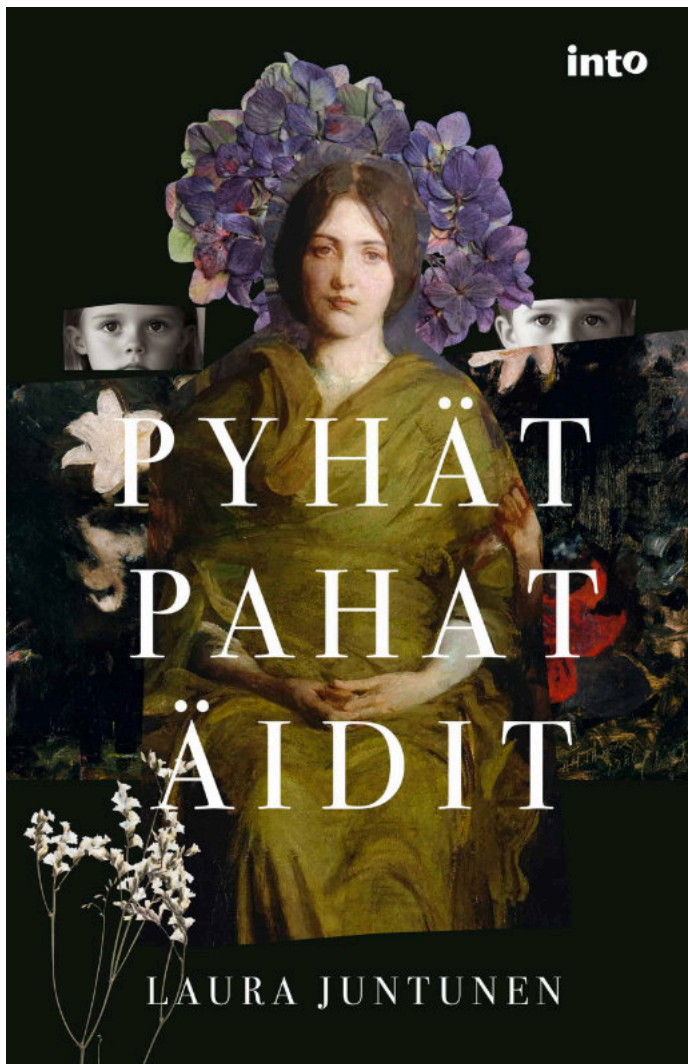
Kuka voisi väittää, että on onnistunut äitinä? Juntunen sanoo, että *”iso osa äideistä on tuomittu epäonnistumaan”*.

On eletty aikoja, kun naisia on pakkosteriloitu, etteivät he voisi saada lapsia, kun ovat olleet syystä tai toisesta epäsoivia. Muutenkin tässä kirjassa käydään läpi äitiyden historiaa. Milloin se olisi ollut jotenkin normaaleissa raameissa? Nykyään on TikTokit ja muut, jotka suoltavat sellaista äiti-infoa, että on siinä mukana pysyminen.

Juntunen on tavannut monia äitejä ja antanut heille äänen tässä kirjassa. Hän on joutunut paneutumaan moneen kohtaloon ja samalla, kun hän tätä kirjaa kirjoitti, hän alkoi odottaa lasta.

Suosittelen tätä kirjaa ihan kenelle tahansa, sillä jokaisella on kuitenkin äiti tai on ollut. Jotenkin tämän lukeminen ravisutteli mieltä.

Kini Laine

Eväitä ymmärrykseen tietoisuuden vaikean kysymyksen äärellä

Michael Pollan: *A World Appears: A Journey Into Consciousness*. Allen Lane, 2026. 320 s.

Yksi tämän hetken suuria tieteellisiä mysteerejä on tietoisuuden luonne. Mitä se tarkalleen ottaen on, missä aivojen osassa se oikein sijaitsee, ja miksi aivojen mentaaliset operaatiot ylipäätään tarvitsevat sisäisen tarkkailijan? Eikö aivomme vain voisi toimia samaan tapaan kuin tekoälyilläkin, ilman tietoista toimijaa? Kysymyksen tutkimista hankaloittaa se seikka, että emme voi astua ulos omasta tietoisuudestamme tutkiaksemme sitä objektiivisesti, koska työkalu, jolla tutkimme tietoisuutta, on sama kuin tutkimuksen kohde. Yhtä kaikki, kysymys joka vain vähän aikaa sitten oli monelle tiedemiehelle liian filosofinen, on nyt tekoälyn kehityksen myötä tieteen kärjessä.

Jo **Michael Pollanin** edellinen kirja *Tuntematon mieli: Mitä uusi psykedeeliin tutkimus opettaa* käsittelee tietoisuuden mysteeriä psykedeeliaineiden ja neurotieteen näkökulmasta, mutta *A World Appears* on aiheen käsittelyltään laajempi ja filosofisempi. Kirjassa tietoisuutta käsitellään enemmän evoluution näkökulmasta, jossa tutkimusmatka alkaa kysymyksestä, milloin tietoisuus kehittyi ja minkälaisia eliöiden kohtaamia ongelmia se on auttanut ratkaisemaan. Tässä mennään aivan elämän alkutaipaleille eli kasvien maailmaan pohtimaan, missä menee aistimisen ja tietoisuuden kokemisen raja, ja tarvitseeko tietoisuus itse asiassa aivoja lainkaan.

Kasvineurobiologialla menee tällä hetkellä lujaa. Kasvien aistimaailma ja käyttäytyminen on osoittautunut paljon monimutkaisemmaksi kuin kukaan on uskaltanut ajatella. Pollan haastattelee muun muassa kasvitieteilijä **Stefano Mancuso**a, jonka kirjoja on käännetty myös suomeksi. Pollan esittää tässä yksinkertaisen kysymyksen: jos aivoilla ei ole monopolia muistoihin, kognitioon ja päätöksentekoon, niin miksi niillä olisi monopoli tietoisuuteen? Voiko olla, että tietoisuus onkin elämän perusominaisuus ja ihmisen tietoisuus on vain erittäin monimutkainen ja laadullisesti erilainen

versio samasta perusilmiöstä, jota kasvit ja muut eliöt ilmentävät omalla tasollaan.

Tästä jatketaan tunteisiin, eli miten perinteinen dualistinen jako järkeen ja tunteisiin joutaa vihdoinkin romukoppaan. Pollan haastattelee tunnettua neurotieteilijää **Antonio Damasiota**, joka on tutkinut potilaita, joiden aivojen tunnekeskukset olivat vaurioituneet, mutta looginen ajattelu on pysynyt ennallaan. Lopputulos: päätöksenteosta ei tule tällaisessa tapauksessa yhtään mitään. Tämä tutkimustulos on nykyään jo niin tunnettu, että olen tainnut itsekin viitata siihen ainakin kahdessa muussa kirja-arvostelussa.

Damasiolla on myös paljon kiinnostavaa sanottavaa tietoisuuden luonteesta. Hän pohtii, miten tiedemiehet pitkään väheksyivät tunteiden merkitystä ajattelussa, koska niitä pidettiin ”naisellisina” ja siten totta kai vähemmän merkityksellisinä. Koska rationaalisuuden ajateltiin olevan mentaalisten prosessien hierarkiassa korkeimmalla, ajateltiin myös tietoisuuden sijaitsevan aivokuorella, eli sillä aivojen osalla joka on kehittynyt viimeiseksi.

Damasio itse ehdottaa, että tietoisuuden todennäköinen sijainti olisi pikemminkin aivorunko, eli paikka, joka on evolutionaarisesti aivojen vanhimpia osia. Aivorunko säätelee homeostaasia eli kehon sisäistä tasapainoa (lämpötilaa, happitasoja, nälkää, kipua). Damasion mukaan tietoisuus ei alkanut siitä, kun aloimme ihmetellä maailman kaikkeutta, vaan siitä, että eliön täytyi tuntea oman kehonsa tila pysyäkseen hengissä. Tämä ”tunne elossa olemisesta” on kaiken tietoisuuden pohja, ja monien tekoälykehittäjien mielestä juuri tämä on se seuraava askel, joka robotiikassakin pitäisi ottaa.

Kirjan kolmannessa osassa paneudutaan syvemmin ihmisen ajatteluun, ja ominaisuuteen, johon harvemmin kiinnitetään suurta huomiota, nimittäin ajatusten virtaan. Kyseessä on se taustavirta, joka

porisee jatkuvasti pinnan alla, mutta josta suurin osa ei nouse varsinaiseen tietoisuuteen. Iso huomio tässä luvussa on, miten huonosti ihmiset havaitsevat omia mentaalisia prosessejaan, ja miten nämä prosessit voivat myös vaihdella huomattavasti ihmisestä toiseen.

Koska lajittelemme kaiken ajattelun kategorian ”ajattelu” alle, luo se illuusion, että puhumme ilmiöstä, joka on kaikilla ihmisillä samanlainen. Kirjassa kuitenkin mainitaan ihmiset, joiden sisäinen kokemusmaailma on huomattavan vähäinen. He eivät siis ole jotain zombeja, vaan heidän havaintomaailmansa ja sitä seuraava päätöksentekonsa ovat enimmäkseen automatisoituja, eikä niitä häiritse ylimääräinen ajattelu. Ajatus, että älykkyys ja toimintakyky eivät vaadi tietoista pohdiskelua, on jo todella yllättävä.

Mitä syvemmillä ihmismielen mennään, sitä enemmän tulee muitakin yllätyksiä. Voiko tietoisuus olla joillakin ihmisillä laajempi kuin toisilla, entäpä mitä tapahtuu kun ihminen ottaa psykedeelisiä? Psykologi **Alison Gopnikin** tutkimukset viittaavat siihen, että ihmisen aikuistuesssa tietoisuus todellakin kehittyy – tai jos tarkkoja ollaan, karsiuu. Lapsen aivot ottavat vastaan valtavan määrän dataa kerralla. Jokainen väri, ääni, varjo ja pölyhiukkanen on kiinnostava, koska aivot eivät vielä erottele turhan ja tärkeän tiedon välillä. Aikuisten aivot eivät enää huku jokaiseen pieneen aistiärsykkeeseen, koska muisti ja kokemus ovat opettaneet sille, mikä on tärkeää ja mikä merkitykseltöntä.

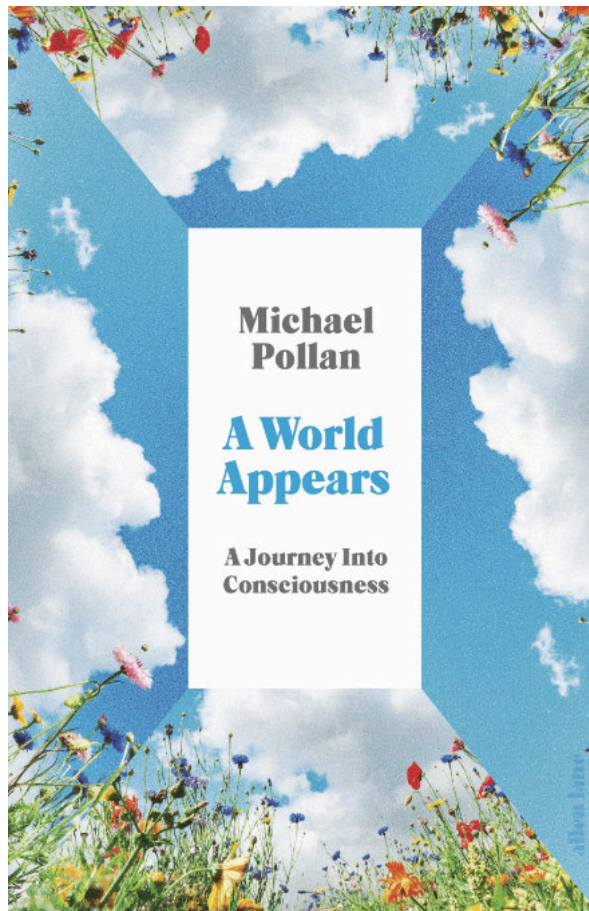
Johtopäätös joka tästä syntyy on hämmästyttävä. Aikuinen itse asiassa näkee todellisuuden vähemmän tarkasti kuin lapsi. Tämä on hyödyllinen omi-

naisuus, koska siirtyminen laajasta lapsuuden tietoisuudesta kapeampaan ja erikoistuneempaan aikuismieleen sallii tehokkaan ja ennakoivan toiminnan. Tätä asiaa käsiteltiin Pollanin edellisessä kirjassa enemmän, sillä psykedeelit sallivat aikuisten aivojen kokea maailman samalla tavalla kuin lapsen aivot ilman, että ”minä” erottaa itseään jyrkästi ympäristöstä.

Kirjan viimeisessä osassa mennäänkin jo hieman filosofian puolelle ja pohditaan, onko koko käsite ”minästä” oikeastaan illuusio. Muisti on tärkeä osa minuuden rakentamista, mutta sekin ei ole mikään muuttumaton arkisto, vaan dynaaminen työkalu. Pollan osoittaa, että mieli keksii menneisyyden uudelleen jokaisella muistelukerralla, jotta eliö pystyisi joustavasti sopeutumaan uusiin olosuhteisiin. Tämä muistojen muovautuvuus tarkoittaa myös sitä, että tarinamme itsestämme – se vakaa identiteetti, jota kutsumme ”minäksi” – on todellisuudessa sekunti sekunnilta uusiksi kirjoitettava illuusio.

Kuten Pollan itsekin kirjoittaa, *A World Appears* ei ole kertomus siitä, mitä tietoisuus on. Totuus on, että emme vain tiedä, vaikka hiljattaiset aivotutkimukset avaavatkin hieman mysteeriä. Kirja ennen kaikkea antaa eväät ymmärtää, miksi tämä on niin tavattoman haastava kysymys, ja toisaalta miksi tämä kysymys on niin kiinnostava juuri nyt, kun tietoisuuden tutkimuksessa ei ole enää kyse vain ihmisestä. Tekoäly viimeistään pakottaa meidät pohtimaan, voiko älykkyys syntyä ilman kokemusta omasta olemassaolosta, ja samalla joudumme todella kysymään, mitä tietoisuus edes tarkoittaa.

Titta Lindström

Keskusteluja romaanihenkilöistä

Tommi Melender ja Sinikka Vuola:
Romaanienkilön elämä. WSOY, 2026. 355 s.

Sinikka Vuola ja **Tommi Melender** kirjoittivat vuonna 2018 kirjan *Maailmojen loput*, jossa he tarkastelivat romaanien lopetuksia aiheutta tutkimien dialogiesseiden ja yksittäisiin teoksiin pureutuvien pienesseiden muodossa. Nyt kaksikko on samalla formaatilla uudelleen asialla, mutta aiheena ovat romaanien henkilöt.

Ensimmäisessä neljässä luvussa tarkastellaan romaanihenkilöitä eri kanteilta. Muotona on vuoropuheleva essee, jossa kirjoittajat esittelevät näkemyksiään vuorotellen, kepeästi toistensa kanssa keskustellen. Ensimmäisessä keskustelussa tarkastellaan romaanin ja sen henkilöiden rakentumista kielen ja kerronnan keinoin. Toisessa keskitytään päähenkilöihin. Kolmas katselee romaania henkilösuhteiden verkostona ja huomioi myös sivuhenkilöt. Neljännessä luvussa katseen kohteena ovat ker-

tojat, jota kirjoittajat pitävätkin romaanin tärkeimpänä rakennetekijänä.

Jos kirjan opetuksia haluaisi kiteyttää, ehkä tämä sitaatti Melenderiltä puristaa parhaiten tämän kirjan sisällön kahteen lauseeseen: *“Kertomakirjallisuuden maailmassa mikään ei ole luonnollista tai välttämätöntä. Kaikki rakennetaan tyhjästä.”* Kaikki on rakennettu sanoista ja kaikki romaanihenkilöt ovat lopulta fiktiivisiä rakenteita, jotka saavat lopullisen muotonsa lukijan konstruoimina. Romaanihenkilöt ovat näkökulmia ihmiseen, eivät kokonaisia ihmisiä. Miten asettuu tasapaino pää- ja sivuhenkilöiden välillä, onko päähenkilön aina oltava teoksen miellyttävin henkilö ja ylin samastumiskohde ja missä määrin vaikkapa paikka voi olla henkilö-hahmon osassa, ovat kaikki mielenkiintoisia kysymyksiä, joita *Romaanienkilön elämä* sivuaa.

Teoksessa on pyritty yleistajuisuuteen. Sen juuret ovat kuitenkin vahvasti kirjallisuustieteen puolella, eikä kirjallisuustieteellisen sanaston käyttämistä arastella. Se on ihan hyvä; ei kaikkea tarvitse pureskella aivan helpoksi. Jos jotain asiaa ei ymmärrä, siitä voi ottaa selvää. Moitin näemmä edellistä kirjaa elitistiseksi; olen ehkä itse sivistynyt parin vuoden takaisesta, kun nyt en kokenut samalla tavalla. Vuola ja Melender eivät kuitenkaan edelleenkään ole kevyen, juonivetoisen lukuromaanin ystäviä, vaan nautiskelevat kirjoissa nimenomaan kielestä ja rakenteesta, ja sellaiset lukijat saavat *Romaanienkilön elämästäkin* todennäköisesti eniten irti.

Lopusta löytyy 24 pienenesseettä, joissa käsitellään yksittäisiä teoksia. Ne ovat paikoin aivan mainioita, paikoin jäävät vähän ohuiksi, mutta tarjoavat yhtä kaikki mainioita lukuvinkkejä. Jos on kaunokirjallisuudesta laajasti kiinnostunut lukija, *Romaanienkilön elämä* antaa hyviä suuntia, johon lukemistaan laajentaa.

Mikko Saari

Tähtien sodan jännittävä syntytarina taidokkaana sarjakuvana

Laurent Hopman ja Renaud Roche: *Lucas Wars*. 23rd St., 2025. Alkuteos: *Les Guerres de Lucas* (Deman Editions, 2023). Engl. Jeremy Melloul. 204 s.

Tiesin, että *Tähtien sodan* ohjaaminen oli **George Lucasille** todellinen koettelemus, mutten sittenkään ymmärtänyt, miten hankalasta projektista oli oikeasti kyse. Käsikirjoittaja **Laurent Hopman** ja kuvittaja **Renaud Roche** kertovat mukaansatempaavassa sarjakuvassaan elokuvan syntytarinan ja miten aika lailla kaikki mahdollinen meni pieleen.

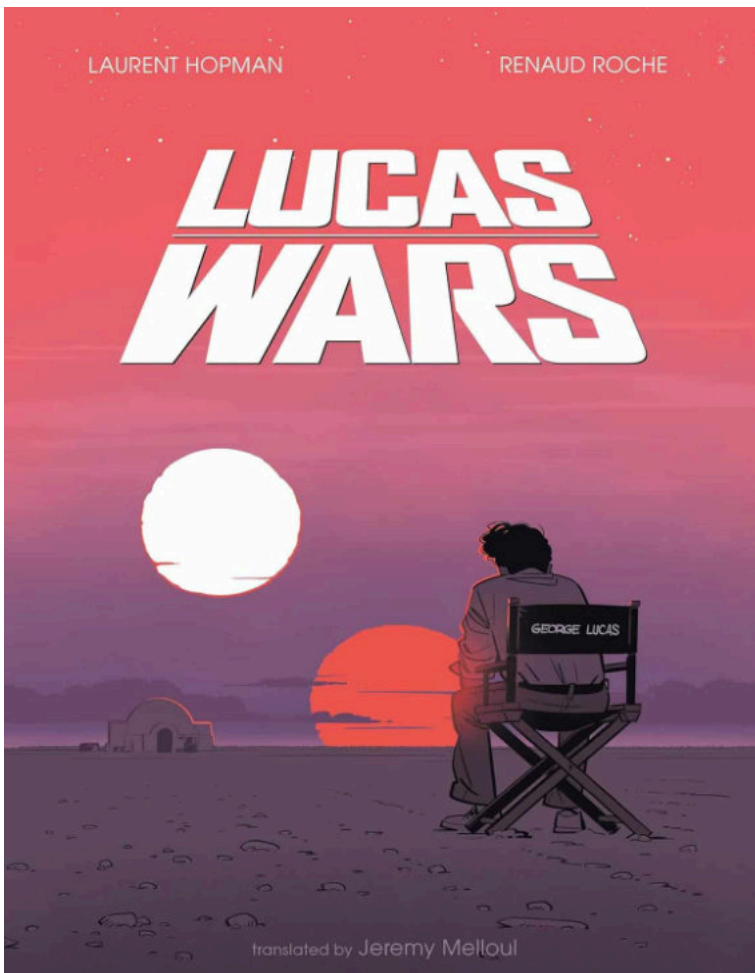
Kuvaukset Tunisian autiomaassa menivät heti kättelyssä mönkään, kun alueella koettiin ensimmäiset rankkasateet 50 vuoteen, mikä hukutti lavasteet liejuun ja viivästytti kuvauksia päiväkausia. Tekniikka petti jatkuvasti, ja brittiläinen kuvausryhmä kapinoi eikä uskonut Lucaksen visioon. Myös erikoistehostestudio Industrial Light & Magic oli ilmikriisissä. Kun Lucas palasi Englannista takaisin Kaliforniaan tarkistamaan tehosteyhtiönsä jälkeä, hän sai shokin. Studio oli kulutta-

nut puolet budjetistaan, mutta sadoista vaadituista tehostekuvista valmiina oli vain muutama kappale, ja nekin olivat Lucasin mielestä käyttökelvottomia. Lucas sai tässä kohtaa paniikkikohtauksen ja joutui sairaalaan.

Ehkä pahinta oli kuitenkin studiojohtajien epäusko ja rahoituskriisi. 20th Century Foxin johtoporras ei ymmärtänyt elokuvasta mitään. He pitivät sitä kalliina B-luokan scifi-roskana, joten Lucas joutui taistelemaan jokaisesta sentistä. Kun Lucas näytti elokuvan raakaversio ohjaajaystävilleen, vastaanotto oli murskaava. Vain **Steven Spielberg** uskoi, että elokuvasta tulisi jättihitti.

Tuttujen tapahtumien lomassa on yllätyksiäkin. Tiesin, että **Marcia Lucas** auttoi aviomiestään leikkaamaan elokuvan, mutta en sitä, että hän muutenkin vaikutti voimakkaasti elokuvan lopputulokseen. Marcia antoi jatkuvaa palautetta käsikirjoituksen ongelmista, ja muun muassa idea Obi-Wan Kenobin kuolemasta tuli häneltä. **Alan Ladd Juniorin** rooli oli myös jäänyt itseltäni enimmäkseen pimentoon. Ladd oli 20th Century Foxin elokuvatuotannon johtaja ja George Lucasin vannoutunut suojelija, kun suurin osa studion johtajista piti projektia aivan liian outona ja riskialttiina. Sarjakuvassa tulee hyvin selville, miten hän laittoi oman uransa ja uskottavuutensa likoon, että elokuva ylipäättään saataisiin valmiiksi.

Jännä asia *Lucas Warsissa* on se, miten jännittävä sarjakuva on vaikka lopputuloksen tietää ja vaikka useimmat tapahtumistakin on jo tuttuja. Tässä on samanlaista imua kuin hyvissä dokumenttielokuvis- sa, joissa päästään suoraan kulissien taakse ja hahmot heräävät eloon niin, että lukija tuntee olevansa itse paikalla todistamassa heidän kriisejään. Tästä on tietysti käsikirjoituksen lisäksi paljolti kiittäminen myös Rochen sujuvaa kuvakerrontaa ja kaikin puolin tyylikästä ulkoasua. Rochen viivatyökentely on miellyttävän rentoa, mutta hän on kui-

tenkin onnistunut tavoittamaan olennaisen henkilöiden ulkomuodosta ja elekielestä.

Mikäli *Tähtien sota* on lähellä sydäntä, *Lucas Wars* on nappivalinta omaan kirjahyllyyn, tästä ei tietosarjakuva paljoa parane.

Titta Lindström

Helsingin Science Fiction Seuran Tähtivaeltaja-palkinto parhaasta vuonna 2025 suomeksi ilmestyneestä science fiction -kirjasta annetaan S&S-kustantamon julkaisemalle **Marisha Rasi-Koskisen** romaanille *Kesuura*.

Marisha Rasi-Koskisen kahdeksas romaani, *Kesuura*, on poikkeuksellinen voimannäyte, joka valottaa ajattelevan mielen muodostumista. Se peilaa toisiinsa inhimillistä tajuntaa ja keino-tekoisesti rakennettujen aivojen tiedonkäsittelyä. Psykologisesti tarkkanäköinen, tinkimättömyydessään jopa raaka teos osoittaa, miten ihminen laatii toisen olennon omaksi kuvakseen, mutta kieltäytyy sitten tunnistamasta tämän samankaltaisuutta.

Lähitulevaisuudessa on opittu rakentamaan ihmistä muistuttavia androideja, joita koulutetaan toimimaan erilaisissa huolto- ja hoivatehtävissä. Alkujaan lapsenkaltaiset keino-olennot muovautuvat ja kehittyvät orgaanisesti, oppimansa ja kokemansa kautta. Biologista fyysistä kasvua jäljitellään hyönteismäisillä muodonmuutoksilla kasvuvaiheesta toiseen.

Päähenkilö, QED-niminen androidi, hakee kiihkeästi yhteyttä maailmaan ja muunlajisiin olentoihin, mutta kokee samaistumisen ihmisolentoihin vaikeaksi. QED:in ja hänen androidisearustensa keskinäisten pohdintojen kautta päästään kuin vaivihkaa syvälle tietoteoreettisiin dilemmoihin: mitä voidaan tietää ja kuinka voi tietää, ettei tiedä.

Useassa aikatasossa taidokkaasti kulkeva tarina kiertyy auki vähitellen, annostellen tietoa ja yllättäviä käännteitä juuri sopivalla tahdilla. Jyrkkä ero ihmisten ja androidien toimijuudessa ja sisäsyntyisessä arvossa kaikuu nykymaailman kuilua ihmisten ja muunlajisten elämien välillä. Paasaamisen ja julistamisen sijaan lukijalle näytetään hyytävän havainnollisesti, millaisia raja-aitoja erilaisten tuntevien olentojen välille pystytetään, ja miten vaikeaa kerran pystytettyjä aitoja on kaataa.

Androidit ovat samaan aikaan biologialtaan kiehtovan vieraita, mutta psykologialtaan ravistelevan samastuttavia. Eettiset ja moraaliset pohdinnat keinoälyjen mielenliikkeistä eivät voisi olla ajan-kohtaisempia.

Robottien sielunelämästä on viime vuosikymmeninä kirjoitettu paljon, mutta *Kesuura* tarjoaa harvinaisen tuoreen näkökulman siihen, millaisista ainesosista tajunta muodostuu ja miten olosuhteet sitä muovaavat. Suoraan syvään päähän sukeltava teos on maailmanluokan laatua, ja ansaitsisi saman tien paikan kansainvälistenkin scifi-palkintojen listoilla.

Tähtivaeltaja-palkinnon asiantuntijaraatiin kuuluivat:

Päätoimittaja Toni Jerzman, runoilija, kriitikko Elli Leppä ja kirjailija, kriitikko Vesa Sisättö.

Tilaa Kirjavinkit

Kirjavinkkejä voi seurata ja tilata monella eri tavalla ja tahdilla. Voit valita sen, joka sinulle parhaiten sopii.

1) Kuukausittain

Tämä digilehti ilmestyy kerran kuussa ja kokoaa samoihin kansiin edellisen kuukauden kirja-arviot. Lehdet ilmestyvät aina kuukauden alkupäivinä, ja voit tilata lehden liittymällä postituslistalle, jossa uusista numeroista tiedotetaan heti niiden ilmestyttyä.

<https://www.kirjavinkit.fi/lehti/>

2) Viikottain

Kirjavinkkien viikottainen uutiskirje toimittaa sähköpostiisi joka maanantai klo 7 uutiskirjeen, jossa on listattu kaikki edellisen viikon kirja-arviot ja lisäksi linkkejä muilla netin kirjasivustoilla julkaistuihin juttuihin.

<https://www.kirjavinkit.fi/uutiskirje/>

3) Välittömästi

Voit käydä vilkuilemassa uusia vinkkejä Kirjavinkkien nettisivuilta. Juttuja julkaistaan päivittäin 1–3 julkaisujonon pituudesta riippuen ja ne ilmestyvät sivuille kello 7.05, 9.05 ja 11.05. Kirjavinkit löytyy myös Mastodonista, jossa saat nopeasti tiedon uusista jutuista laittamalla tilimme seurantaan.

@kirjavinkit@www.kirjavinkit.fi ja [Kirjavinkit.fi](https://www.kirjavinkit.fi)